

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

*Кваліфікаційна наукова
праця на правах рукопису*

УДК 343.98: 343.131

БУЛЬКАЧ СЕРГІЙ ПЕТРОВИЧ

ДИСЕРТАЦІЯ

**ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ
ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО
ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ**

12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза;
оперативно-розшукова діяльність

Подається на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук

Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

С. П. Булькач

Науковий керівник –
Дараган Валерій Валерійович,
доктор юридичних наук, професор

Київ – 2026

АНОТАЦІЯ

Булькач С. П. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. – *Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.*

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.09 – кримінальний процес та криміналістика; судова експертиза; оперативно-розшукова діяльність. – Науково-дослідний інститут публічного права, Київ, 2026.

У дисертації на монографічному рівні опрацьовано теоретичні й праксеологічні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Встановлено, що на сьогодні окремі проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, були розглянуті у дослідженнях та такими основними напрямками: 1) організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням - 17 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук; 2) протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом - 11 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

Аналіз здобутків авторів показав, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії злочинам окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості

організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були дослідженні лише у розрізі легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів та протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Встановлено, що незважаючи на ґрунтовну наукову розробленість окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досі залишаються питання, які потребують більш глибокого дослідження, зокрема: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 6) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних

слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Запропоновано, до індикаторів інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включити наступні: а) структура; б) спеціалізація; в) ресурсне (матеріальне, фінансове) забезпечення; г) взаємодія суб'єктів; д) професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації); ж) нормативно-правове забезпечення.

Доведено, що на сьогодні, ключову роль щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом відіграють: 1) окремі органи досудового розслідування: а) Головне слідче управління; б) слідчі управління при ГУНП в областях; в) слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції; 2) окремі підрозділи кримінальної поліції, зокрема підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань: а) апарат; б) територіальні (відокремлені) підрозділи.

Констатовано, що на сьогодні, система професійної підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) кадрів для слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включає в себе окремі питання протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак вказані питання передбачені виключно для підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. В свою чергу, програми підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування не передбачають вивчення вказаних питань.

Визначено, що систему правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом складають: 1) Закони України: а) Кримінальний процесуальний кодекс України; б) Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність»; 2) підзаконні

нормативно-правові акти: а) Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575; б) Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; в) наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»; г) Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012; д) Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України: наказ МВС України від 05.05.2016 № 07; Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 № 357.

З метою удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом запропоновано внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції

України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575.

Доведено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є не лише організаційною умовою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України, а й об'єктивною необхідністю, зумовленою специфікою механізму вчинення таких кримінальних правопорушень, особливостями їх виявлення та потребою забезпечення перспективи подальшого доказування у кримінальному провадженні.

Визначено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур.

У свою чергу, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності. Її ефективність є визначальною передумовою успішного переходу від оперативно-розшукової діяльності до повноцінного досудового розслідування.

Встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у межах кримінального провадження характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому, інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу. Ефективність такої взаємодії є визначальною умовою

успішного доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

Визначено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій. Ефективність цього етапу безпосередньо визначає перспективу подальшого досудового розслідування та успішність доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Встановлено, що підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації. Саме на цьому етапі закладаються передумови для ефективного документування злочинної діяльності та подальшого доведення вини осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Доведено, що етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, поєднанням процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності. Його ефективність визначається узгодженістю дій, належним плануванням, здатністю протидіяти зовнішнім викликам та орієнтацією на забезпечення доказової перспективи отриманої інформації.

Визначено, що етап закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на цьому етапі полягають у необхідності комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими. Саме ефективність взаємодії на зазначеному етапі значною мірою визначає перспективу успішного завершення досудового розслідування та підтримання обвинувачення в суді.

Встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний характер та базується на чіткому функціональному розподілі повноважень. Слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту.

Констатовано, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є складною системою узгоджених процесуальних та оперативних заходів. Провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду.

Визначено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку у

кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний та багаторівневий характер. Слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів. Оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації.

Встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний процесуально-організаційний характер. Слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження. Оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

Констатовано, що негласні слідчі (розшукові) дії є одним із ключових засобів отримання доказової інформації під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Високий рівень конспірації злочинної діяльності, використання складних фінансових механізмів та сучасних цифрових технологій обумовлюють необхідність широкого застосування таких негласних слідчих (розшукових) дій, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу спостереження за особою, річчю або місцем та інших.

Аналіз особливостей взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України дозволив зробити висновок, що її

ефективність забезпечується насамперед чітким розмежуванням функціональних повноважень між зазначеними суб'єктами. Слідчий у межах такої взаємодії виконує процесуально-керівну, координаційну та аналітичну функції: визначає необхідність проведення конкретної негласної слідчої (розшукової) дії, формує її доказову мету, організовує взаємодію залучених підрозділів, оцінює отримані результати та забезпечує їх використання у процесі доказування. Водночас оперативні підрозділи здійснюють інформаційно-пошукове, оперативно-технічне та виконавче забезпечення негласних заходів, забезпечуючи отримання, фіксацію та передачу доказової інформації.

Встановлено, що характерною рисою взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого накопичення інформації про фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

Доведено, що ефективність проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, безпосередньо залежить від належної організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України. Така взаємодія повинна ґрунтуватися на принципах законності, чіткого розподілу компетенцій, безперервного інформаційного обміну, узгодженості дій та комплексного використання сил і засобів, що забезпечує своєчасне виявлення, документування та доказування фактів легалізації злочинних доходів.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації впроваджені та використовуються у:

– *законотворчій діяльності* – для удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *науковій діяльності* – для удосконалення основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Взаємодія підрозділів кримінальної поліції з іншими підрозділами НПУ», «Організація та взаємодія в діяльності органів досудового розслідування»;

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Ключові слова: *взаємодія, доказування, виявлення, документування, протидія, попередження, превенція, розслідування, кримінальна поліція, оперативно-розшукова діяльність, злочин, організована злочинність, оперативний підрозділ, орган досудового розслідування, слідчий, кримінальна*

відповідальність, кримінальне правопорушення, легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, Національна поліція України.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Булькач С.П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридична наука*. 2020. №3. Т. 2. С. 295–301.
2. Булькач С. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 8(76). С. 321–326.
3. Булькач С.П. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2026. № 4 (21). С. 1145–1158.
4. Булькач С. П. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. *Актуальні питання у сучасній науці: журнал*. 2026. № 4 (46). С. 1806–1816.
5. Булькач С. П. Напрямки удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2026. № 4 (26). С. 106–115.

6. Булькач С. П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2026. № 4 (58) 2026. С. 117–128.

7. Булькач С. П. Особливості взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на попередньому та підготовчому етапах реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наукові перспективи*: журнал. 2026. № 4 (70) 2026. С. 876–887.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Булькач С. П. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали Х Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 бер. 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. Ч. II. С. 175–177.

2. Булькач С. П. Щодо впливу професійної підготовки працівників національної поліції на інституційну спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Rotterdam, Netherlands. May 13-15, 2026. S. 453–457.*

3. Булькач С. П. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем при розслідуванні

злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Global Trends in The Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Stockholm, Sweden. July 1-3, 2026. S. 175–177.

SUMMARY

Bulkach S. P. Interaction between Investigative and Operational Units of the National Police of Ukraine in Countering the Legalization (Laundering) of Property Obtained through Criminal Offences. – *Qualifying scientific work printed as manuscript.*

The thesis is for candidate degree of of legal sciences in the field 12.00.09 – criminal procedure and criminology; forensic examination; operational-search activities. Research Institute of Public Law, Kyiv, 2026.

The dissertation comprehensively examines, at a monographic level, the theoretical and praxeological foundations of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means.

It has been established that, to date, certain problematic issues concerning the interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means have been addressed in academic research within the following main areas: (1) organization of interaction between investigative and operational units in combating criminal offences, represented by 17 dissertations submitted for the degree of Candidate of Legal Sciences (Doctor of Philosophy) and 1 dissertation submitted for the degree of Doctor of Legal Sciences; and (2) counteraction to the legalization (laundering) of property obtained through criminal means, represented by 11 dissertations submitted for the degree of Candidate of

Legal Sciences (Doctor of Philosophy) and 1 dissertation submitted for the degree of Doctor of Legal Sciences.

An analysis of the scientific contributions of previous researchers demonstrates that most authors focused on issues of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine either in combating particular categories of criminal offences or in combating crime in general. Their studies emphasized the importance of organizing such interaction for the effective fulfilment of the tasks of criminal justice in the process of combating criminal offences. Certain aspects of such interaction were examined only in the context of counteracting the legalization (laundering) of proceeds derived from crime. However, despite the significant contribution of these scholars to resolving issues related to interaction between pre-trial investigation bodies and operational units, as well as to counteracting the legalization (laundering) of criminally obtained property, the specific issue of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means has remained insufficiently studied.

It has been established that, despite substantial scientific developments concerning certain aspects of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means, a number of issues still require further in-depth study. These include: (1) the institutional capacity of investigative and operational units of the National Police of Ukraine to counter the legalization (laundering) of criminally obtained property; (2) the legal framework governing interaction between investigative and operational units in this area; (3) interaction during the detection of facts of legalization (laundering) of criminally obtained property; (4) interaction during the implementation of operational development materials concerning crimes related to the legalization (laundering) of criminally obtained property; (5) interaction during the conduct of investigative (search) actions in the investigation of crimes related to the legalization (laundering) of

criminally obtained property; and (6) interaction during the conduct of covert investigative (search) actions in the investigation of such crimes.

It is proposed that the indicators of institutional capacity to counter the legalization (laundering) of criminally obtained property through the capabilities of investigative and operational units of the National Police of Ukraine should include: (a) organizational structure; (b) specialization; (c) resource support (material and financial); (d) interaction among actors; (e) professional training (retraining and advanced training); and (f) regulatory and legal support.

It has been proven that the key role in countering the legalization (laundering) of criminally obtained property is currently performed by: (1) certain pre-trial investigation bodies, namely: (a) the Main Investigation Department; (b) investigative departments within the Main Directorates of the National Police in the regions; and (c) investigative divisions and units within territorial police bodies; and (2) certain units of the Criminal Police, particularly units of the Strategic Investigations Department, including: (a) the central apparatus; and (b) territorial (separate) subdivisions.

It has been established that the current system of professional training (retraining and advanced training) for personnel of investigative and operational units of the National Police of Ukraine includes certain issues related to countering the legalization (laundering) of proceeds derived from crime. However, such issues are provided exclusively for specialists of the Strategic Investigations units. At the same time, training programmes for personnel of pre-trial investigation bodies do not provide for the study of these issues.

It has been determined that the system of legal support for interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of criminally obtained property consists of: (1) legislative acts of Ukraine, including the Criminal Procedure Code of Ukraine and the Law of Ukraine “On Operational and Investigative Activities”; and (2) subordinate regulatory legal acts governing interaction, operational-investigative

activities, covert investigative actions, the activities of investigative units, and the Strategic Investigations Department of the National Police of Ukraine.

In order to improve the legal framework for interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of criminally obtained property, amendments to a number of regulatory legal acts have been proposed, including the Regulation on the Strategic Investigations Department of the National Police of Ukraine and the Instruction on the Organization of Interaction between Pre-trial Investigation Bodies and Other Bodies and Units of the National Police of Ukraine in Preventing, Detecting, and Investigating Criminal Offences.

It has been proven that interaction between investigative and operational units during the detection of facts of legalization (laundering) of criminally obtained property is not merely an organizational condition for increasing the effectiveness of the National Police of Ukraine but also an objective necessity arising from the specific mechanism of such criminal offences, the peculiarities of their detection, and the need to ensure prospects for subsequent proof in criminal proceedings.

It has been determined that interaction between investigative and operational units during search activities aimed at detecting facts of legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by a number of specific features, including the predominance of operational initiative, an information-analytical nature, latency, orientation toward subsequent proof, the advisory role of the investigator, and insufficient procedural formalization.

At the same time, interaction between investigative and operational units during the detection of facts of legalization (laundering) of criminally obtained property within the framework of an operational-investigative case is characterized by systematicity, planning, a combination of covert activities with preparation for procedural proof, and a high degree of analytical and conspiratorial activity. Its effectiveness constitutes a determining prerequisite for a successful transition from operational-investigative activity to a full-scale pre-trial investigation.

It has been established that interaction between investigative and operational units within criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by a high level of proceduralization, subordination of activities to the investigator, integration of operational and evidentiary information, and the necessity of a comprehensive analytical approach. The effectiveness of such interaction is a decisive condition for successfully proving the fact of legalization (laundering) of criminally obtained property and bringing offenders to criminal liability.

It has been determined that interaction between investigative and operational units at the initial stage of implementing operational development materials concerning crimes related to the legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by the need to combine requirements of secrecy with the evidentiary suitability of information, a high level of analytical activity, and the necessity for clear coordination of actions. The effectiveness of this stage directly determines the prospects for further pre-trial investigation and the successful proof of the fact of legalization (laundering) of criminally obtained property.

It has been established that the preparatory stage of implementing operational development materials concerning crimes related to the legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by a high level of organizational complexity, the need to integrate operational and procedural activities, and the decisive role of planning and coordination. It is at this stage that the prerequisites for effective documentation of criminal activity and the subsequent proof of the guilt of persons involved in the legalization (laundering) of criminally obtained property are created.

It has been proven that the stage of implementing operational development materials in cases involving the legalization (laundering) of criminally obtained property is characterized by a high intensity of interaction between investigative and operational units, the combination of procedural and covert forms of activity, and the need for a comprehensive approach to documenting criminal conduct. Its

effectiveness is determined by coordinated actions, proper planning, the ability to counter external challenges, and an orientation toward ensuring the evidentiary value of the information obtained.

It has been determined that the stage of consolidating the evidentiary basis in cases involving the legalization (laundering) of property obtained through criminal means is characterized by a transition from the active collection of evidence to its systematization, verification, and procedural strengthening. The peculiarities of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine at this stage consist in the need for a comprehensive assessment of the established evidentiary base, ensuring the proper procedural legalization of the results of operational activities, identifying and preserving assets subject to seizure or special confiscation, as well as eliminating the risks of evidence being declared inadmissible. The effectiveness of interaction at this stage largely determines the prospects for the successful completion of the pre-trial investigation and the maintenance of the prosecution in court.

It has been established that interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine during the appointment and conduct of interrogations in criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of property obtained through criminal means is comprehensive in nature and based on a clear functional distribution of powers. The investigator ensures procedural supervision and the evidentiary formalization of the information obtained, while the operational officer provides informational, analytical, tactical, and organizational support for the interrogation.

It has been stated that interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine during the appointment and conduct of inspections in criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of property obtained through criminal means constitutes a complex system of coordinated procedural and operational measures. The leading role in such interaction belongs to the investigator as the subject of proof and the head of the

investigative (search) action, whereas the operational officer provides informational, search, and tactical support for the inspection.

It has been determined that interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine during the appointment and conduct of searches in criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of property obtained through criminal means is comprehensive and multi-level in nature. The investigator acts as the procedural manager and subject of proof, ensuring legality, procedural formalization, and evaluation of evidence. The operational officer performs search, informational, tactical, and security functions, ensuring the effectiveness of the search and preventing the loss of evidentiary information.

It has been established that interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine during the appointment and conduct of forensic examinations in criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of property obtained through criminal means has a comprehensive procedural and organizational character. The investigator performs the function of procedural manager, deciding on the appointment of an examination, determining its scope, formulating questions for the expert, and assessing the results of the examination. The operational officer provides informational, analytical, and organizational support, facilitates the collection of necessary materials, and assists in establishing additional circumstances of the criminal offence.

It has been stated that covert investigative (search) actions are among the key means of obtaining evidentiary information during the investigation of crimes related to the legalization (laundering) of property obtained through criminal means. The high level of secrecy of criminal activity, the use of sophisticated financial mechanisms, and modern digital technologies necessitate the extensive use of such covert investigative (search) actions as interception of information from telecommunications networks, extraction of information from electronic

information systems, determination of the location of radio-electronic devices, surveillance of persons, objects, or places, and other measures.

An analysis of the peculiarities of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine has led to the conclusion that its effectiveness is primarily ensured by a clear delineation of functional powers between these entities. Within such interaction, the investigator performs procedural-management, coordination, and analytical functions: determining the necessity of a specific covert investigative (search) action, defining its evidentiary purpose, organizing the interaction of involved units, evaluating the results obtained, and ensuring their use in the process of proof. At the same time, operational units provide informational-search, operational-technical, and executive support for covert measures, ensuring the collection, recording, and transfer of evidentiary information.

It has been established that a characteristic feature of interaction during covert investigative (search) actions in criminal proceedings concerning the legalization (laundering) of property obtained through criminal means is its continuous and multi-level nature. Unlike investigations of many other categories of criminal offences, documenting the facts of legalization (laundering) of criminally obtained property requires the long-term accumulation of information concerning financial transactions, corporate connections, asset movements, and the activities of numerous individuals. Consequently, interaction between investigators and operational officers is not limited to a single covert investigative (search) action but is implemented as an ongoing process of information exchange, joint planning, and adjustment of investigative tactics.

Another distinctive feature of interaction in this category of criminal proceedings is the extensive use of specialized knowledge and modern technical means. This necessitates coordination not only between investigators and operational units but also among operational-technical units, cyber police units, specialists, and forensic institutions. Under such conditions, the investigator effectively performs the role of coordinator of a comprehensive system of subjects

involved in the process of proof, while operational units ensure the practical implementation of assigned tasks.

It has been proven that the effectiveness of covert investigative (search) actions during the investigation of crimes related to the legalization (laundering) of property obtained through criminal means directly depends on the proper organization of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine. Such interaction should be based on the principles of legality, clear distribution of competence, continuous information exchange, coordinated actions, and the integrated use of available forces and resources, thereby ensuring the timely detection, documentation, and proof of the legalization of criminal proceeds.

The practical significance of the obtained results is that the theoretical propositions, conclusions and practical recommendations presented and argued in the dissertation are implemented and used in:

- *law-making activities* – for improving the legal framework governing interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means;

- *scientific activity* – for further developing the theoretical foundations of interaction between investigative and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means;

- *educational process* – educational process – in the teaching of the academic disciplines “Interaction of Criminal Police Units with Other Units of the National Police of Ukraine” and “Organization and Interaction in the Activities of Pre-Trial Investigation Bodies”;

- *law enforcement* – for improving the performance of pre-trial investigation bodies and operational units of the National Police of Ukraine in countering the legalization (laundering) of property obtained through criminal means.

Keywords: *interaction, proof, detection, documentation, counteraction, prevention, crime prevention, investigation, criminal police, operational-search activity, crime, organized crime, operational unit, pre-trial investigation body, investigator, criminal liability, criminal offence, legalization (laundering) of property obtained through criminal means, National Police of Ukraine.*

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Research papers where main research results of Thesis have been published:

1. Булькач С.П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридична наука*. 2020. №3. Т. 2. С. 295–301.

2. Булькач С. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 8(76). С. 321–326.

3. Булькач С.П. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2026. № 4 (21). С. 1145–1158.

4. Булькач С. П. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. *Актуальні питання у сучасній науці: журнал*. 2026. № 4 (46). С. 1806–1816.

5. Булькач С. П. Напрямки удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України

під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Успіхи і досягнення у науці*: журнал. 2026. № 4 (26). С. 106–115.

6. Булькач С. П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2026. № 4 (58) 2026. С. 117–128.

7. Булькач С. П. Особливості взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на попередньому та підготовчому етапах реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наукові перспективи*: журнал. 2026. № 4 (70) 2026. С. 876–887.

Research papers certifying the approbation results of ehe Thesis:

1. Булькач С. П. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали Х Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 бер. 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. Ч. II. С. 175–177.

2. Булькач С. П. Щодо впливу професійної підготовки працівників національної поліції на інституційну спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Rotterdam, Netherlands. May 13-15, 2026. S. 453–457.*

3. Булькач С. П. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Global Trends in The Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Stockholm, Sweden. July 1-3, 2026. S. 175–177.

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	29
ВСТУП	30
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ	40
1.1. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом	40
1.2. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України	61
1.3. Правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом	78
Висновки до 1 розділу	93
РОЗДІЛ 2. ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВИЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ	98
2.1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом	98

2.2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом	120
Висновки до 2 розділу	141

РОЗДІЛ 3. ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЛЕГАЛІЗАЦІЄЮ (ВІДМИВАННЯМ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ	144
--	------------

3.1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом	144
3.2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом	171
Висновки до 3 розділу.....	198

ВИСНОВКИ	201
-----------------------	------------

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	208
---	------------

ДОДАТКИ	235
----------------------	------------

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

ГУНП – Головне управління Національної поліції

ЄРДР – Єдиний реєстр досудових розслідувань

ЗВО – заклад вищої освіти

ЗУ – Закон України

КК – Кримінальний кодекс

КПК – Кримінальний процесуальний кодекс

МВС – Міністерство внутрішніх справ

НП – Національна поліція

НСРД – негласні слідчі (розшукові) дії

ОРЗ – оперативно-розшукові заходи

ОРС – оперативно-розшукова справа

ОТЗ – оперативно-технічні заходи

ОТП – оперативно-технічний підрозділ

ПОС – підрозділ оперативної служби

ПОТЗ – підрозділ оперативно-технічного забезпечення

СОСКП – справа оперативного супроводження кримінального провадження

СРД – слідчі (розшукові) дії

ВСТУП

Актуальність теми. Актуальність теми дослідження обумовлена тим, що легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є специфічною технологією злочинної діяльності, що створює передумови для функціонування організованої злочинності, корупції, незаконного обігу наркотичних засобів, торгівлі людьми, фінансування тероризму та інших тяжких і особливо тяжких злочинів. Відмивання злочинних доходів не лише сприяє приховуванню незаконного походження активів, а й живить кримінальне середовище шляхом інтеграції таких активів у легальний сектор економіки.

В умовах цифровізації фінансової сфери, розвитку міжнародних платіжних систем, використання віртуальних активів, електронних платіжних засобів та складних корпоративних структур значно ускладнюється процес виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Зазначене актуалізує комплексний підхід до протидії таким діям на основі поєднання гласних і негласних можливостей (координації дій) різних суб'єктів правоохоронної діяльності.

Особливе місце у системі протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, належить Національній поліції України, насамперед її слідчим та оперативним підрозділам. Пошук ознак легалізації злочинних доходів, документування протиправної діяльності, встановлення осіб, причетних до вчинення кримінальних правопорушень, виявлення та арешт активів, а також формування належної доказової бази безпосередньо залежить від ефективної взаємодії між зазначеними підрозділами.

Практика діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів свідчить про наявність системних проблем, пов'язаних із несвоєчасним обміном інформацією, різним розумінням процесуального значення результатів оперативно-розшукової діяльності, неузгодженістю дій

щодо використання агентурно-оперативних та оперативно-технічних можливостей на початковому етапі розслідування. Зазначене в комплексі ускладнює процес доказування та впливає на якість виконання завдань кримінального судочинства в цілому.

Теоретичну основу дисертаційного дослідження становлять праці, присвячені процесуальним і криміналістичним аспектам досудового розслідування, зокрема: А. О. Антошук, В. П. Бахіна, В. Д. Берназа, А. Ф. Волобуєва, В. І. Галагана, В. В. Дарагана, В. Г. Дрозд, М. М. Єфімова, В. А. Журавля, А. П. Запотоцького, А. В. Іщенко, Н. І. Клименко, В. О. Коновалової, В. П. Корж, В. С. Кузьмічова, В. В. Лисенка, В. К. Лисиченка, Є. Д. Лук'янчикова, В. О. Малярів, В. Л. Ортинського, І. В. Пирога, М. А. Погорецького, О. В. Пчеліної, М. В. Салтевського, Р. Л. Степанюка, О. В. Таран, В. Є. Тарасенка, О. Ю. Татарова, В. В. Тіщенко, Л. Д. Удалової, В. І. Фаринника, М. С. Цуцкірідзе, К. О. Чаплинського, С. С. Чернявського, Ю. М. Чорноус, А. В. Шевчишена, В. М. Шевчука, В. Ю. Шепітька та ін.

Окремі аспекти організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням у своїх працях розглядали О. П. Бойко, П. В. Берназ, М. В. Борисенко, М. Б. Головка, І. М. Єфіменко, В. В. Іванов, Є. В. Лизогубенко, В. М. Малюга, А. А. Патик, Н. О. Попова, Т. Р. Сабанюк, Т. Л. Сивогривова, В. В. Топчій, Г. І. Удренас, Т. О. Часова, В. В. Черепушак, С. В. Яковчук та інші.

Безпосередньо проблематику протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досліджували О. Г. Варчук, Л. М. Доля, О. Є. Користін, О. В. Коновалов, І. С. Кундельська, С. І. Лепський, Є. В. Мякота, Ю. М. Павлютін, О. Б. Полторацький, С. В. Рокунь, П. С. Романько, А. Г. Семчук, Р. Л. Сопільник, М. Д. Твердовський, А. С. Чуйков та інші.

Незважаючи на значну кількість наукових праць, присвячених окремим аспектам взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, а також питанням протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом,

комплексного дослідження особливостей взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України саме під час протидії зазначеній категорії кримінальних правопорушень на сьогодні не здійснено. Потребують подальшого наукового осмислення питання правового забезпечення такої взаємодії, організації спільної діяльності на різних етапах протидії легалізації злочинних доходів, реалізації матеріалів оперативної розробки, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, а також удосконалення механізмів координації між суб'єктами кримінального провадження.

Зазначене обумовлює теоретичну та практичну значущість дослідження, його своєчасність і необхідність, а також визначає актуальність обраної теми.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами. Дослідження виконано відповідно до Стратегії економічної безпеки України на період до 2025 року (Указ Президента України від 11.08.2021 № 347/2021); Державної антикорупційної програми на 2023-2025 роки (постанова Кабінету Міністрів України від 04.03.2023 № 220); Плану заходів, спрямованих на запобігання виникненню та/або зменшення негативних наслідків ризиків, виявлених за результатами третьої національної оцінки ризиків у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення, на період до 2026 року (розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2023 № 1207-р); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок Міністерства освіти і науки на 2022-2026 роки (наказ МОН України від 03.02.2022 № 109); тематики наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11.06.2020 № 454), плану науково-дослідної роботи Науково-дослідного інституту публічного права на тему «Правове забезпечення прав, свобод та законних інтересів суб'єктів

публічно-правових відносин» (номер державної реєстрації 0120U105390).

Тему дисертації затверджено на засіданні Вченої ради Науково-дослідного інституту публічного права від 22 грудня 2015 року (протокол № 6).

Мета і задачі дослідження. *Метою* дисертаційного дослідження є розробка науково обґрунтованих пропозицій і рекомендації з удосконалення правових, організаційно-тактичних і методичних основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Комплексність мети і її багатоплановість обумовили необхідність вирішення таких *задач*:

- розкрити стан наукових досліджень проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- визначити шляхи поліпшення рівня інституційної спроможності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, спільними можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України;

- запропонувати напрями удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- виокремити специфіку організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів (ознак) легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

- охарактеризувати особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на етапах реалізації матеріалів оперативної розробки фігурантів, ймовірно причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– розкрити організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України при проведенні слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов’язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом;

– визначити особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування кримінальних правопорушень, пов’язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Об’єктом дослідження є правовідносини, що виникають у процесі спільної діяльності слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення, документування та розслідування кримінальних правопорушень, пов’язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Предмет дослідження – взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Методи дослідження обрано з урахуванням специфіки об’єкта, мети та завдань дослідження. Зокрема, використання *діалектичного методу* надало змогу вивчити суспільні та правові явища, що охоплюються досліджуваною проблематикою, у динамічному розвитку, з’ясувати їх сутність, встановити взаємозв’язки з іншими феноменами. Використання *проблемно-тематичного методу* дозволило чітко окреслити коло питань, які слід розглянути в межах теми дослідження та окреслити основні проблеми, які необхідно вирішити (підрозділ 1.1). *Соціологічні методи (анкетування, опитування)* були застосовані при вивченні думок працівників органів досудового розслідування та підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції щодо проблемних питань, які виникають у процесі їх взаємодії під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом

(розділи 1-3, додатки). *Статистичний метод* – для узагальнення результатів та репрезентації даних, отриманих під час вивчення емпіричного матеріалу (розділи 1-3, додатки). За допомогою *системно-структурного методу* проаналізовано сутність досліджуваних категорій і правових явищ, охарактеризовано процесуальні та непроцесуальні (організаційні) форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом (підрозділ 2.1, розділ 3). З використанням методу наукової абстракції сформульовано позицію щодо оцінки теоретичних, правових та організаційних засад удосконалення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом (розділи 1-3). Використання *порівняльного методу* надало змогу обґрунтувати зміни до відомих нормативних актів (підрозділи 1.3). Використання *формально-логічних методів* (аналізу та синтезу, моделювання, структурно-логічний метод) забезпечило можливість систематизовано проаналізувати зміст наукової літератури та спеціальних нормативно-правових актів з метою з'ясування змісту та обсягу окремих юридичних термінів, тлумачення певних положень стосовно предмета дослідження, визначити основні напрями удосконалення та оптимізації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом (розділи 1-3).

Емпіричну основу дослідження становлять статистичні дані Міністерства внутрішніх справ України, Національної поліції України та Офісу Генерального прокурора за 2015-2025 роки; звітність підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України за 2015-2025 роки щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; матеріали судової практики за 2015-2025 роки щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; зведені дані опитування 100 оперативних працівників підрозділів

стратегічних розслідувань та 100 слідчих Національної поліції України (Вінницька, Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Львівська, Одеська області за 2015-2025 роки); результати вивчення 80 кримінальних проваджень щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом (Вінницька, Дніпропетровська, Запорізька, Київська, Львівська, Одеська області за 2015-2025 роки).

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертація є одним із перших в Україні монографічним дослідженням правових, організаційно-тактичних і методичних основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, в якому сформульовано низку наукових положень, висновків і рекомендацій, що мають теоретико-прикладне значення, зокрема:

вперше:

– визначено проблемні аспекти, які впливають зниження рівня інституційної спроможності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, можливостями органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції, зокрема: 1) відсутність спеціалізації слідчих територіальних органів, підрозділів поліції щодо розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом; 2) низький рівень взаємодії працівників підрозділів стратегічних розслідувань з слідчими підрозділами при відділеннях (відділах) поліції, які територіально розташовані на значних відстанях від відповідних управлінь стратегічних розслідувань; 3) відсутність в програмах підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування тем з питань протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– встановлено, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна,

одержаного злочинним шляхом, має свої особливості обумовлені окремими етапами реалізації, зокрема: 1) на початковому етапі процес взаємодії характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій між суб'єктами взаємодії; 2) на підготовчому етапі процес взаємодії характеризується високим рівнем організаційної складності (залучення до окремих заходів як слідчих, так і оперативних працівників; формування слідчо-оперативних груп; визначення чітких ролей кожного учасника під час проведення конкретних заходів), необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації; 3) на етапі реалізації процес взаємодії характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, необхідністю поєднання процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності, що обумовлено необхідністю паралельного документування як фактів вчинення предикатного злочину, так і дій, спрямованих на легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) на етапі закріплення доказової бази процес взаємодії характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення, а також необхідністю комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими;

удосконалено:

- системне узагальнення науково-теоретичних поглядів на взаємодію слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом та визначено напрями, які залишаються недостатньо вивченими;

- теоретичні погляди на організацію взаємодії слідчих та оперативних

підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом при проведенні таких слідчих (розшукових) дій: 1) допит; 2) огляд; 3) обшук; 4) експертиза;

– теоретичні положення щодо удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема: 1) щодо визначення предмету легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом внесення змін до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; 2) щодо переліку першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575;

дістало подальший розвиток:

– теоретична модель організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

– наукові положення щодо вдосконалення процесу організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України, шляхом визначення обов'язків під час проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема при проведенні: 1) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж; 2) зняття інформації з електронних інформаційних систем; 3) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу; 4) проведення спостереження

за особою, річчю або місцем.

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що викладені й аргументовані в дисертації теоретичні положення, висновки та практичні рекомендації можуть використовуватися у:

– *законотворчій діяльності* – для удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *науковій діяльності* – для удосконалення основ взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом;

– *освітньому процесі* – під час викладання навчальних дисциплін «Взаємодія підрозділів кримінальної поліції з іншими підрозділами НПУ», «Організація та взаємодія в діяльності органів досудового розслідування»;

– *правозастосовній діяльності* – для вдосконалення діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Апробація результатів дисертації. Основні теоретичні положення та висновки дисертації оприлюднено на міжнародних науково-практичних конференціях: «Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти» (м. Дніпро, 2026 р.), «Advanced Technologies in Scientific Research» (Rotterdam, 2026 p.), «Global Trends in The Development of Information Technology and Science» (Stockholm, 2026 p.).

Публікації. Основні положення та результати дисертації відображено у десяти наукових публікаціях, із яких 6 статей – у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань із юридичних наук, одна – у закордонному юридичному виданні, три – у збірниках тез наукових доповідей, оприлюднених на міжнародних науково-практичних конференціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертація складається з основної частини (вступу, трьох розділів, що містять сім підрозділів, висновків), списку використаних джерел і додатків. Загальний обсяг дисертації становить 253 сторінки, з яких 179 сторінок основного тексту. Список використаних джерел налічує 223 найменування і займає 27 сторінок, 3 додатки викладено на 23-х сторінках.

Розділ 1

ТЕОРЕТИКО-ПРАВОВІ ЗАСАДИ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЮ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

1.1. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом

Україна протягом останніх років перебуває у стані війни, терористичної загрози та загрози сепаратизму. Використання фінансової системи з метою інтеграції та переадресації фінансових потоків, що спрямовуються на підтримку такої злочинної діяльності – це виклик для держави. Економічна злочинність в Україні характеризується постійним вдосконаленням схем з легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Зокрема, існують масштабні зловживання з бюджетними коштами, прояви корупції, виведення капіталів в іноземні юрисдикції, діяльності конвертаційних центрів («скруток»), шахрайства, ухилення від сплати податків та зборів, приховування реальних власників інвестиційних проєктів, які інвестують в найбільш прибуткові галузі економіки тощо. Поширення тіньової економіки та зростання організованої злочинності значною мірою підриває національну економічну безпеку України [1].

Важливим елементом протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є спільна діяльність слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень вказаної категорії.

Теорія і практика свідчить, що одним із дієвих і традиційних напрямів удосконалення протидії кримінальним правопорушенням є покращення її теоретичного забезпечення, що досягається за допомогою приділення з боку

науковців належної уваги [2, с. 66].

В першу чергу слід зупинитися на результатах дослідження Р.Л. Сопільника, який досліджував питання взаємодії підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом [3], оскільки результати його дослідження тісно пов'язані з предметом нашого дослідження.

Р.Л. Сопільник у своїй роботі на тему «Взаємодія підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом» досліджував наступні питання: 1) організація державної протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 2) правова характеристика легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 3) фінансовий моніторинг – державний захід щодо виявлення легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 4) правова основа взаємодії підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 5) характеристика взаємодії підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 6) взаємодія підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства на етапі виявлення легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом; 7) взаємодія підрозділів ДСБЕЗ з органами досудового слідства на етапі розслідування кримінальних справ з легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом [3].

Не зменшуючи вклад автора у розробку вирішення окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, слід зазначити, що автор здійснював дослідження до реформування кримінально-процесуального законодавства, а також до створення Національної поліції, що значно вплинуло на процеси організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. Крім того, автор досліджував

питання у розрізі легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, а не майна у цілому, як це передбачено Кримінальним кодексом України. Однак, окремі результати роботи автора можуть бути взяті за основу для вироблення теоретичної моделі організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

З метою визначення стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, доцільним буде вивчити дослідження в яких розглядалися окремі аспекти взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням.

Окремі аспекти організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням у своїх працях розглядали О.П. Бойко, П.В. Берназ, М.В. Борисенко, М.Б. Головка, І.М. Єфіменко, В.В. Іванов, Є.В. Лизогубенко, В. М. Малюга А.А. Патик, Н.О. Попова, Т. Р. Сабанюк, Т. Л. Сивогривова, В.В. Топчій, Г.І. Удренас, Т.О. Часова, В.В. Черепушак, С.В. Яковчук та інші.

Також доцільним буде вивчити дослідження в яких розглядалися окремі аспекти протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним на наявність у них питань організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами.

Окремі аспекти протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досліджували О.Г. Варчук, Л.М. Доля, О.Є. Користін, О.В. Коновалов, І. С. Кундельська, С.І. Лепський, Є.В. Мякота, Ю.М. Павлютін, О.Б. Полторацький, С. В. Рокунь, П.С. Романько, А.Г. Семчук, Р.Л. Сопільник, М.Д. Твердовський, А.С. Чуйков та інші.

Виходячи з аналізу вище вказаних наукових праць можна виділити два основні напрямки наукових досліджень в яких могли бути розглянуті питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції

України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема це роботи, присвячені проблемним питанням: 1) організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням; 2) протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Пропонуємо розглянути вказані роботи на предмет вивчення в них проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Аналіз наукових досліджень з питань організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням.

Окремі питання організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням були предметом дослідження 17 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

Однією із перших робіт, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням було дослідження В. В. Іванова на тему «Взаємодія оперативних підрозділів органів внутрішніх справ і слідчого на досудових стадіях кримінального процесу». У роботі автор дослідив теоретичні, правові і організаційні проблеми взаємодії оперативних підрозділів і слідчих на різних етапах розкриття і розслідування злочинів; легалізації оперативно-розшукової інформації на досудових стадіях кримінального процесу; проаналізував основні напрямки підвищення ефективності взаємодії. Також автором розроблені методичні рекомендації для вдосконалення взаємодії оперативних підрозділів органів внутрішніх справ і слідчого при розкритті та розслідуванні злочинів [4].

Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму

дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Наступним дослідженням, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням було дослідження П. В. Берназа на тему «Взаємодія слідчого з оперуповноваженим ДСБЕЗ при розслідуванні економічних злочинів». У роботі розглядається поняття економічних злочинів із виділенням саме тих їх характерних ознак, які зумовлюють необхідність ретельної узгодженості діяльності слідчого та оперативно-розшукових підрозділів на різних етапах їх розслідування. У дисертації визначено основні проблемні питання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами при розкритті і розслідуванні економічних злочинів та шляхи їх вирішення. Визначені найбільш ефективні організаційні форми взаємодії слідчого з оперуповноваженим ДСБЕЗ при розслідуванні економічних злочинів. Набуло подальшого розвитку вчення про оперативно-розшукове забезпечення розслідування злочинів як діяльності оперативно-розшукових підрозділів, спрямованої на отримання відомостей, необхідних для обґрунтованого і своєчасного порушення кримінальної справи за ознаками конкретного злочину і вирішення завдань кримінального судочинства в умовах активної протидії. Розкрито алгоритми взаємодії оперуповноваженого ДСБЕЗ та слідчого при проведенні оперативно-технічних заходів у типових ситуаціях, які складаються до та після порушення кримінальної справи, а також надані пропозиції щодо покращання кримінально-процесуального та оперативно-розшукового законодавства [5].

Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

В 2010 році Г.І. Удренас закінчив своє дослідження на тему «Тактико-психологічні засади взаємодії слідчого і працівника оперативного підрозділу ОВС з особами, які беруть участь у розкритті та розслідуванні злочинів» [6]. Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

У 2011 році було захищено одразу три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук з проблемних питань взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням, зокрема це дослідження Є. В. Лизогубенка, А. А. Патика та В.В. Черепущака [7-9].

Робота Є.В. Лизогубенка була присвячена питанням взаємодії оперативних та слідчих підрозділів при розкритті злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів [7]. Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Наступним дослідження було дослідження А. А. Патика на тему «Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів» У дисертації автором розглянуто історичний шлях виникнення та розвитку взаємодії. Вивчення та узагальнення нормативно-правового забезпечення розкриття та розслідування майнових злочинів уможливило виявити низку недоліків, що впливають на взаємодію слідчих та оперативно-розшукових підрозділів. Систематизовано наукову інформацію щодо особливостей взаємодії слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні таких майнових злочинів як крадіжка, грабіж та розбійний напад, шахрайство. У результаті проведеного дослідження, сформовано такі авторські поняття:

«взаємодія», «взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів», «оптимізація форм взаємодії слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів» [11].

Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

В.В. Черепушак досліджував питання взаємодії підрозділів карного розшуку з органами досудового слідства у протидії корисливо-насильницьким злочинам [12]. Однак автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Одним із перших досліджень, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням, які було здійснено після реформування кримінального процесуального законодавства, стало дослідження М. Б. Головка на тему «Організаційно-правові та психологічні засади вдосконалення взаємодії працівників оперативних підрозділів та слідчих» [13]. Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

У 2014 році було захищено одразу три дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук та одна дисертація на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук з проблемних питань взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням, зокрема це дослідження В.В. Топчія, І.М. Єфіменка, Н.О. Попової та С.В. Яковчука.

На рівні докторської дисертації проблеми взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням вивчав В.В. Топчій у своєму дослідженні на тему «Теоретичні та практичні засади взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами в розкритті та розслідуванні злочинів (за матеріалами МВС України)». Дисертація автора містить комплекс питань теоретичного, методичного та практичного характеру щодо взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами, основних напрямів діяльності правоохоронних органів України та спрямована на вдосконалення правового регулювання зазначених вище суспільних відносин й розроблення теоретичних і практичних засад діяльності слідчих та оперативних працівників при розкритті та розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів. З урахуванням специфіки предмета дослідження, науково обґрунтовано та підтверджено оперативною практикою авторську позицію щодо змісту категорій ОРД і кримінального процесу. Глибоко досліджені питання організації й тактики здійснення ОРД, зокрема, щодо особливостей проведення окремих ОРЗ, а також тактики усунення ризиків, що виникають при здійсненні ОРД [14].

Звісно, автор зробив значний вклад у розвиток теорії та практики взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням. Однак автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

І.М. Єфіменко вивчав питання взаємодія слідчих і оперативних підрозділів при реалізації таємної інформації. У роботі розроблено теоретичні положення, що розкривають поняття, значення, особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час реалізації таємної інформації та формування на цій основі пропозицій, спрямованих на вдосконалення кримінального процесуального законодавства України.

Сформульовано поняття таємної інформації та класифіковано її види, що використовуються у кримінальному провадженні. Сформульовано поняття реалізації таємної інформації у кримінальному процесі та охарактеризовано її використання під час доказування. Виділено основні умови взаємодії слідчих та оперативних підрозділів під час реалізації таємної інформації у кримінальному провадженні. Виокремлено форми та види взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у разі реалізації таємної інформації у кримінальному провадженні. Охарактеризовано взаємодію слідчих та оперативних підрозділів під час одержання таємної інформації у кримінальному провадженні. Визначено основні етапи реалізації таємної інформації під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Сформульовано й обґрунтовано пропозиції стосовно вдосконалення чинного кримінального процесуального законодавства в частині, що стосується реалізації таємної інформації у кримінальному провадженні [15].

Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Дослідження Н.О. Попової було присвячене питанням взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у протидії незаконним заволодінням автотранспортом [16]. Аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

С.В. Яковчук досліджував питання взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування серійних вбивств. У роботі автором визначено особливості організаційно-правових основ зазначеної взаємодії; досліджено її практичні основи та актуальні питання; удосконалено структуру криміналістичної характеристики серійних вбивств як основу побудови зазначеної взаємодії; проаналізовано проблемні питання створення

і використання системи обліків; виокремлено специфіку взаємодії слідчого і оперативних підрозділів щодо збору інформації про особу, яка вчинила серію вбивств, зокрема під час збору інформації про особу, яка вчинила серію вбивств [17]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

У 2015 році Т.О. Часова захистила дисертацію на тему «Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час протидії злочинам у сфері державних закупівель». У роботі на основі аналізу змісту елементів характеристики злочинів у сфері державних закупівель, виявлено їх значення для вирішення завдань з протидії цій категорії злочинів. На підставі вивчення наукових думок та аналізу практичного досвіду вироблено науково обґрунтовані пропозиції з: удосконалення системи організаційно-правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час протидії злочинам у сфері державних закупівель; спільної роботи слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час виявлення та документування злочинів у сфері державних закупівель; взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час досудового розслідування злочинів у сфері державних закупівель [18].

Одним із перших досліджень, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням, які було здійснено після реформування системи органів внутрішніх справ та створення Національної поліції України, стало дослідження В. М. Малюги на тему «Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів». У роботі автором наведено структуру взаємодії слідчого у кримінальному провадженні в сенсі елемента методики розслідування злочинів; запропоновано класифікацію (поділ на види) суб'єктів, напрямів, форм і видів взаємодії слідчого у кримінальному

провадженні; надано пропозиції щодо змісту окремих норм кримінального процесуального законодавства та галузевих законів тощо [19]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

У 2018 році О.П. Бойко завершив підготовку дисертації на тему «Взаємодія слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні». У роботі автором сформульовано систему процесуальних форм взаємодії; обгрунтовано необхідність доповнення ст. 38 КПК України положенням щодо обов'язкового здійснення досудового розслідування у складі слідчо-оперативної групи по кожному кримінальному провадженню, незалежно від тяжкості вчиненого злочину; здійснено класифікацію повноважень слідчих та підрозділів карного розшуку під час здійснення взаємодії між ними на досудовому провадженні залежно від етапів досудового провадження; удосконалено алгоритм дій слідчого щодо оцінки якості матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності; сформульовано напрями вдосконалення взаємодії між слідчими та підрозділами карного розшуку на досудовому розслідуванні тощо [20]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

У дослідженні М.В. Борисенка на тему «Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування» удосконалено етапи становлення взаємодії слідчого з огляду на особливості розвитку України та тривалий період входження до інших державних утворень; визначено напрями, що забезпечують найбільш ефективну взаємодію, її законодавче забезпечення; визначено обставини, які має врахувати слідчий, визначаючи службових осіб

Національної поліції України з урахуванням поставленої мети під час підготовки й проведення слідчих (розшукових), негласних слідчих (розшукових) та інших процесуальних дій тощо [21]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

В 2023 році Т.О. Постолов завершив підготовку дисертації на тему «Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності». У роботі автором здійснено аналіз інституційної спроможності протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності можливостями органів досудового розслідування та кіберполіції Національної поліції; надано пропозиції щодо правового забезпечення взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності; удосконалено теоретичну модель напрямків взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності; надано пропозиції щодо взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час оперативно-розшукового документування злочинів у сфері інтелектуальної власності на підготовчому етапі реалізації матеріалів оперативно-розшукового документування та етапі закріплення доказової бази тощо [22]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Т. Р. Сабанюк у 2024 році завершив підготовку дисертації на тему «Організація взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами під час виявлення та розслідування умисних вбивств». У роботі автором визначено

систему принципів організації взаємодії між слідчим та оперативним підрозділом; запропоновано запровадити у науковий обіг категорію модель взаємодії при виявленні та розслідуванні кримінальних правопорушень; визначено структурні компоненти організації взаємодії; визначено координаційні та оперативні наради як засоби забезпечення вироблення практики організації процесів взаємодії; розроблено рекомендації щодо оптимізації нормативно-правової регламентації організації взаємодії під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень тощо [23]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Одним із останніх досліджень, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням було дослідження Т.Л. Сивогривової на тему «Взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час протидії розкраданню бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт». У роботі авторкою визначено рівень інституційної спроможності протидії розкраданню бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт можливостями органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції; надано пропозиції щодо поліпшення процесу організації взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час виявлення розкрадань бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт; запропоновано теоретичну модель організації взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні кримінальних правопорушень тощо [24]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів

Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Звісно, окремі результати вищезгаданих авторів можуть бути взяті за основу для вироблення теоретичної моделі організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. Однак, аналіз вказаних досліджень показав, що автори в жодному дослідженні не вивчали вказані питання.

Аналіз наукових досліджень з питань протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Окремі питання протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом були предметом дослідження 11 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

Однією із перших робіт, присвячених проблемним питанням протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом було дослідження Л.М. Доля на тему «Організаційно-правові засади протидії легалізації доходів, здобутих протиправним шляхом». Авторка у своєму дослідженні вивчала питання удосконалення взаємодії в діяльності державних органів у сфері протидії легалізації доходів, здобутих протиправним шляхом. До пріоритетних напрямів удосконалення взаємодії діяльності державних органів у сфері протидії легалізації доходів, здобутих протиправним шляхом, авторка відносить: а) удосконалення нормативно-правової бази щодо взаємодії у діяльності даних органів; б) створення Міжнародного центру по протидії «відмиванню» протиправно отриманих доходів, який би став координатором діяльності правоохоронних органів; в) створення оптимальної системи науково-методичного та інформаційного забезпечення діяльності; г) поліпшення системи підготовки та виховання кадрів [25].

На рівні докторської дисертації проблеми протидії легалізації

(відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом вивчав О.Є. Користін у своєму дослідженні на тему «Теорія і практика протидії відмиванню коштів: правове та організаційне забезпечення». У роботі проаналізовано сутність та правову природу соціально-економічного явища відмивання коштів з урахуванням та аналізом його співвідношення з іншими суспільно-небезпечними соціальними явищами: тіньова економіка, організована злочинність, корупція тощо. Досліджено сучасні світові тенденції адміністративно-правового нормотворення та здійснено аналіз міжнародних стандартів у сфері протидії відмиванню коштів. Проаналізовано та розкрито зміст поняття адміністративно-правового забезпечення протидії відмиванню коштів. Теоретично обґрунтовано об'єктивність запровадження та місце фінансового моніторингу у системі державного управління як центрального інституту державного контролю у сфері запобігання відмиванню коштів. Досліджено сутність фінансового моніторингу, його правову природу, систему суб'єктів та правове і нормативне забезпечення. Обґрунтовано організаційно- тактичні підходи здійснення оперативно-розшукового супроводження фінансового моніторингу. Сформульовані пропозиції щодо вдосконалення чинного спеціального законодавства та концептуальні основи державної політики у сфері протидії відмиванню коштів в Україні [26]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

А.Г. Семчук досліджував питання протидії підрозділами ДСБЕЗ МВС України легалізації через банківські установи доходів, одержаних злочинним шляхом [27]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

У 2011 році М.Д. Твердовський завершив підготовку дисертації на тему

«Оперативно-розшукове виявлення та документування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом у банківській сфері». У роботі автор, досліджуючи питання реалізації матеріалів оперативно-розшукового документування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом у банківській сфері вказує на те, що особливу увагу відведено взаємодії оперативного підрозділу з органами досудового слідства в складі СОГ та проведенню операцій щодо блокування рахунків у банківських установах та вилучення паперових документів і електронних носіїв [28].

У 2013 році було підготовлено одразу 2 дослідження, присвячені окремим питанням протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема це дослідження О.В. Коновалова та О.Б. Полторацького [29-30]. Однак, аналіз вказаних досліджень показав, що автори не вивчали у своїх дослідженнях питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

У 2014 році було підготовлено одразу 3 дисертації, присвячені окремим питанням протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема це дослідження О.Г. Варчука, П.С. Романька та А.С. Чуйкова.

О.Г. Варчука у своїй роботі на тему «Виявлення і розслідування злочинів, пов'язаних з діяльністю конвертаційних центрів» дійшов до висновку, що обов'язковою умовою ефективного вирішення завдань кримінального судочинства у провадженнях про злочини, пов'язані з діяльністю конвертаційних центрів, є оперативно-розшукове супроводження досудового розслідування і судового розгляду кримінальних проваджень. Воно полягає, зокрема, у забезпеченні слідчого оперативною (орієнтуючою) інформацією про обставини вчинення злочину, а також інформацією щодо можливої протидії розслідуванню з боку окремих осіб. На стадії судового розгляду кримінальних проваджень оперативно-розшукове супроводження

має метою: а) відстеження подій, що відбуваються у судових приміщеннях очікування, на прилеглий до суду території з метою попередження незаконного впливу на учасників процесу; б) надання психологічної підтримки учасникам кримінального процесу, які будуть приймати участь у судовому засіданні і показання яких мають ключове значення [31].

Аналіз роботи П.С. Романька на тему «Протидія оперативними підрозділами правоохоронних органів легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом» [32] та А.С. Чуйкова на тему «Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії відмиванню коштів в Україні» [33] показав, що автори не вивчали у своїх дослідженнях питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

С.І. Лепський досліджував питання правових та організаційних засад здійснення фінансових розслідувань в сфері протидії легалізації злочинних доходів [34]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

Є.В. Мякота досліджував питання оперативного пошуку ознак легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [35]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

У 2016 році Ю.М. Павлютін завершив підготовку дисертації на тему «Виявлення та розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом». У роботі автор дослідивши питання взаємодії оперативних підрозділів, органів досудового розслідування з іншими органами у ході виявлення і розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом дійшов до висновку, що побудова взаємодії

під час виявлення та розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом має комплексний характер. Взаємодія у контексті досліджуваної теми розглядається, як організована, належно регламентована, узгоджена за метою, завданнями, місцем і часом спільна діяльність слідчих та оперативних підрозділів правоохоронних та контролюючих органів, спрямована на ефективне та комплексне використання сил, засобів і методів під час виявлення та розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [36].

У 2021 році С.В. Рокунь завершив підготовку дисертації на тему «Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» досліджував лише питання міжвідомчої співпраці детективів НАБУ на національному рівні та взаємодія у межах міжнародного співробітництва в розслідуванні легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом [37]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що автор не вивчав у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

Одним із останніх досліджень, присвячених проблемним питанням взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальним правопорушенням було дослідження І. С. Кундельської на тему «Запобігання легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в Україні» [38]. Однак, аналіз вказаного дослідження показав, що авторка не вивчала у своєму дослідженні питання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням.

Звісно, окремі результати вищезгаданих авторів можуть бути взяті за основу для вироблення теоретичної моделі організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. Однак,

аналіз вказаних досліджень показав, що автори у своїх дослідженнях лише частково вивчали витання організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів України під час протидії вказаним кримінальним правопорушенням [39].

У цілому, результати вивчення вище вказаних наукових досліджень авторів дозволяє прийти до висновку, що на сьогодні недостатньо вивченими залишаються окремі проблемні питання, зокрема: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 6) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом [40].

Враховуючи вище вказане можна дійти до висновку, що на сьогодні окремого дослідження потребують проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, основними напрямками якого повинні стати:

1. Теоретико-правові засади взаємодії слідчих та оперативних

підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом;

2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення та документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;

3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Підсумовуючи вище вказане, можна зробити такі висновки:

1. На сьогодні окремі проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, були розглянуті у дослідженнях та такими основними напрямками: 1) організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням - 17 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук; 2) протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом - 11 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

2. Аналіз здобутків авторів вказує на те, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії злочинам окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були дослідженні лише у розрізі легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних

підрозділів та протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. Незважаючи на ґрунтовну наукову розробленість окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досі недослідженими або недостатньо дослідженими питання, які стосуються проблемних питань: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 6) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

1.2. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України

Реформування системи ОВС суттєво вплинуло на структурно-функціональну побудову окремих підрозділів НП України, велику частину з них було значно скорочено, деякі підрозділи були зовсім ліквідовані, а деякі навпаки створені. Після початку реформування ОВС минуло не так багато часу, але уже сьогодні вбачається значна кількість прорахунків у структурно-функціональній побудові окремих підрозділів НП України [41-43].

Ефективність функціонування правоохоронних органів у сучасних умовах визначається не лише якістю їх управлінських рішень, а й узгодженістю та результативністю роботи всіх структурних підрозділів. Кожен елемент організаційної системи виконує специфічні завдання, від реалізації яких залежить досягнення загальної мети діяльності органу. Недостатня ефективність хоча б однієї структурної ланки знижує результативність правоохоронного органу загалом і негативно позначається на функціонуванні всієї правоохоронної системи. Таким чином, успішність діяльності окремого підрозділу та органу в цілому перебувають у тісному взаємозв'язку, що обумовлює необхідність комплексного підходу до організації та координації їхньої роботи [42].

Проблемні питання інституційного забезпечення діяльності підрозділів Національної поліції України щодо протидії кримінальним правопорушенням у своїх працях вивчали В. О. Біляєв, О. П. Бойко, В. В. Дараган, В. Заяц, О. В. Кириченко, Ю. М. Крамаренко, В. В. Літвінов, І. В. Маслій, Р. С. Нецов, В. Г. Огурченко, Т. О. Постолов, В. В. Рогальська, Т. Л. Сивогривова, О. С. Скок, О. А. Солдатенко, В. Хома, Т. В. Шевченко, Ю. В. Шендрик [43-53] та інші.

Водночас діяльність слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України у сфері протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного

злочинним шляхом, характеризується власною інституційною специфікою, що зумовлена особливостями організації їх діяльності, функціональним розмежуванням повноважень і компетенцій, а також усталеними формами взаємодії між органами досудового розслідування та підрозділами кримінальної поліції. Незважаючи на практичну значущість зазначених аспектів, вони досі не отримали належного комплексного теоретичного обґрунтування у вітчизняній юридичній науці.

Інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України в першу чергу впливає з нормативного забезпечення вказаної діяльності, а також в організації, координації та контролі вказаної діяльності.

В процесі протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом актуальним залишається чітке визначення кола функцій, повноважень та прав суб'єктів, які приймають участь у зазначеній діяльності, зокрема слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. Вказані індикатори цілком пов'язані із нормативним забезпеченням діяльності органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Аналіз наукових джерел [24; 42; 43], дозволив нам дійти до висновку, що до індикаторів інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України необхідно включити наступні:

- структура;
- спеціалізація;
- взаємодія суб'єктів;
- професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації);
- нормативно-правове забезпечення.

Тому, з метою встановлення інституційної протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України пропонуємо розглянути кожен із визначених нами індикаторів по відношенню до діяльності слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції.

Враховуючи те, що підрозділ 1.3 нашого дослідження, присвячений правовому забезпеченню взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, в межах вказаного підрозділу ми не будемо розкривати індикатор нормативно-правового забезпечення, оскільки він буде розглянутий в межах окремого підрозділу.

Структура. З метою розкриття вказаного індикатора слід проаналізувати існуючу на сьогодні структуру органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України.

Аналіз структури органів досудового розслідування.

Відповідно до статті 38 Кримінального процесуального кодексу України органами досудового розслідування є органи, що здійснюють досудове слідство і дізнання [54].

Виходячи з аналізу структури підрозділів Національної поліції України до структури органів досудового розслідування Національної поліції України входять:

- Головне слідче управління;
- Управління дізнання;
- слідчі управління при ГУНП в областях;
- відділ (сектор) дізнання при ГУНП в областях;
- слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції;
- сектори дізнання в територіальних підрозділах Національної поліції [43].

Однак, серед вказаних підрозділів не всі приймають участь у протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. Вказану діяльність здійснюють виключно слідчі підрозділи, зокрема:

- Головне слідче управління;
- слідчі управління при ГУНП в областях;
- слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції.

Вказане обумовлене тим, що підрозділи дізнання наділені функцією розслідування виключно кримінальних проступків, а стаття 209 Кримінального кодексу України «Легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом» містить лише склади кримінальних правопорушень, які віднесені до злочинів [55].

Аналіз структури оперативних підрозділів Національної поліції України.

На сьогодні законодавець не визначає чіткого переліку оперативних підрозділів Національної поліції. Так, відповідно до положень статті 5 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» оперативно-розшукова діяльність здійснюється оперативними підрозділами Національної поліції - підрозділами кримінальної та спеціальної поліції [56; 43].

Виходячи з аналізу структури підрозділів Національної поліції України до підрозділів кримінальної поліції, на сьогодні, входять:

- Департамент карного розшуку та відповідні управління (відділи) карного розшуку при Головних управліннях Національної поліції в областях;
- Департамент міграційної поліції та відповідні управління (відділи) міграційної поліції при Головних управліннях Національної поліції в областях;
- Департамент оперативної служби та відповідні управління (відділи) оперативної служби при Головних управліннях Національної поліції в областях;

- Департамент оперативно-технічних заходів та відповідні управління (відділи) оперативно-технічних заходів при Головних управліннях Національної поліції в областях;
- Департамент забезпечення діяльності, пов'язаної з небезпечними матеріалами;
- Департамент боротьби з наркозлочинністю та відповідні управління (відділи) боротьби з наркозлочинністю при Головних управліннях Національної поліції в областях;
- Департамент кримінального аналізу та відповідні управління (відділи, сектора) кримінального аналізу при Головних управліннях Національної поліції в областях;
- Департамент внутрішньої безпеки та відповідні управління внутрішньої безпеки в областях;
- Департамент кіберполіції та відповідні управління (відділи) кіберполіції в областях;
- Департамент стратегічних розслідувань та відповідні управління (відділи) стратегічних розслідувань в областях;
- відділи (сектори) кримінальної поліції в Управліннях (відділах) поліції;
- сектори кримінальної поліції в відділах (відділеннях) поліції [43].

Виходячи з вище сказаного, на сьогодні у структурі Національної поліції України діють лише підрозділи, віднесені до кримінальної поліції. У структурі Національної поліції України на сьогодні відсутні підрозділи спеціальної поліції, як суб'єкт оперативно-розшукової діяльності [57, с. 229; 43].

Однак не усі з вище зазначених оперативних підрозділів приймають участь у протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Аналіз нормативних актів, які регулюють питання організації діяльності підрозділів кримінальної поліції [58-63] показав, що прямою

функцією здійснення протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом наділені лише підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України.

Звісно, певну роль у такій діяльності відіграють також підрозділи оперативної служби, підрозділи оперативно-технічних заходів, а також підрозділи кримінального аналізу. Однак роль таких підрозділів, виходячи з специфіки їх діяльності, є допоміжною та прямо залежить від наданих завдань підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України або доручень від органів досудового розслідування.

Зокрема, до функцій Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України віднесено протидію кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері легалізації (відмиванню) доходів, одержаних незаконним шляхом, а також вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [63].

На сьогодні Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України має таку структуру:

- апарат;
- територіальні (відокремлені) підрозділи.

Структура апарату Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України складається з таких підрозділів:

- 1) 1-е управління (боротьби з організованими групами та злочинними організаціями):
 - 1-й відділ (боротьби з організованою злочинністю);
 - 2-й відділ (боротьби з транснаціональними та етнічними організованими групами та злочинними організаціями);
 - 3-й відділ (кримінальної розвідки в установах виконання покарань);

- 4-й відділ (боротьби з екстремістськими та радикальними організованими злочинними групами);

2) 2-е управління (протидії організованим формам злочинності в органах державної влади):

- 1-й відділ (протидії організованим злочинним групам в органах державної влади);

- 2-й відділ (боротьби з організованими групами з ознаками корупції);

- 3-й відділ (протидії корупції);

- 4-й відділ (міжнародного співробітництва та повернення активів, здобутих злочинним шляхом);

3) 3-є управління (оперативно-розшукових заходів):

- 1-й відділ (силового забезпечення та захисту свідків);

- 2-й відділ (оперативної служби);

- 3-й відділ (інформаційно-аналітичного забезпечення);

- 4-й відділ (кримінальної розвідки);

4) 4-е управління (організації роботи, моніторингу та контролю):

- 1-й відділ (моніторингу, координації роботи та територіального контролю);

- 2-й відділ (організації роботи з розгляду звернень);

- 3-й відділ (кадрового забезпечення);

- 4-й відділ (документального забезпечення);

- 1-й сектор (забезпечення діяльності);

- 2-й сектор (комунікації);

5) 1-й відділ (оперативного супроводження особливо важливих справ);

6) 2-й відділ (оперативно-технічної розвідки);

7) відділ фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку;

8) відділ правового забезпечення;

9) режимно-секретний відділ;

10) сектор технічного захисту інформації (у складі РСВ).

Структура територіальних (відокремлених) підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України включає у себе Управління стратегічних розслідувань в областях та місті Києві, а також Відділ стратегічних розслідувань в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі. У свою чергу до структури управлінь входять відділи та міжрайонні відділи стратегічних розслідувань. Кожна структурна ланка територіальних (відокремлених) підрозділів Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України має своє структурно-функціональне призначення.

На сьогодні до структури Управлінь стратегічних розслідувань Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України входять такі відділи та сектори:

- 1-й відділ (боротьби з організованими злочинними групами та злочинними організаціями);
- 2-й відділ (боротьби з транснаціональними та етнічними організованими злочинними групами);
- 3-й відділ (боротьби з екстремістськими та радикальними організованими злочинними групами);
- 4-й відділ (протидії організованим злочинним групам в органах державної влади);
- 5-й відділ (протидії організованим злочинним групам з ознаками корупції);
- 6-й відділ (протидії корупції);
- 7-й відділ (оперативно-технічної розвідки);
- 8-й відділ (інформаційно-аналітичного забезпечення);
- 9-й відділ (моніторингу та координації);
- 10-й відділ (забезпечення діяльності);
- міжрайонні відділи;
- режимно-секретний відділ;

- сектор документального забезпечення.

Таким чином, на сьогодні, ключову роль щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом відіграють: 1) окремі органи досудового розслідування: а) Головне слідче управління; б) слідчі управління при ГУНП в областях; в) слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції; 2) окремі підрозділи кримінальної поліції, зокрема підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань: а) апарат; б) територіальні (відокремлені) підрозділи.

Спеціалізація. Аналіз наукових досліджень [64, с. 89] показав, що постійна спеціалізація працівників органів та підрозділів Національної поліції дозволяє забезпечити:

- найбільш доцільні зв'язки у взаємодії різних ступенів, ланок та служб Національної поліції у процесі виконання покладених на них обов'язків;
- нормальне спрямування інформації між керуючою та тією, якою керують, системами;
- раціональне використання сил, засобів та методів у процесі виконання покладених на них обов'язків, необхідну мобільність і гнучкість маневрування наявними силами та засобами.

Як нами зазначалось вище, у структуру управлінь стратегічних розслідувань Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України на сьогодні входять понад 10 різних за напрямками діяльності, а відповідно і спеціалізацією відділів.

Як показали результати дослідження, основним суб'єктом протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом у структурі управлінь стратегічних розслідувань є відділи протидії організованим злочинним групам в органах державної влади.

У свою чергу структура органів досудового розслідування не має поділу за окремими видами кримінальних правопорушень. Спеціалізація слідчих, здебільшого, притаманна лише структурі слідчих управлінь при

Головних управління Національної поліції в областях. Тобто, на сьогодні, в територіальних відділах (відділеннях) Національної поліції відсутні слідчі, які спеціалізуються на розслідуванні окремих видів кримінальних правопорушень, зокрема й таких, що спеціалізуються на протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однак, відповідно до положень розділу XV Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженою наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 визначено, що досудове розслідування злочинів у сфері господарської та службової діяльності здійснюється спеціалізованими підрозділами слідчих управлінь ГУНП та слідчими територіальних органів, підрозділів поліції, які спеціалізуються на розслідуванні злочинів зазначеної категорії [65].

Тому на сьогодні актуальним залишається питання спеціалізації слідчих територіальних органів, підрозділів поліції, яке майже не можливо вирішити без впровадження відповідних змін у систему підготовки та перепідготовки у закладах вищої освіти МВС України.

Взаємодія суб'єктів. Слід зазначити, що при створенні Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України не було враховано недоліки в територіальній розгалуженості його попередника (Департаменту захисту економіки). У зв'язку з чим, існуючі до цього проблеми взаємодії працівників вказаних підрозділів зі слідчими не були вирішені при створенні вказаного оперативного підрозділу.

Ми підтримуємо думку В. В. Дарагана, що попередня структура підрозділів, діяльність яких була спрямована на протидію злочинності у сфері економіки (ДСБЕЗ), була більш дієвою, оскільки відповідні сектори (відділення) знаходились при кожному районному відділі міліції, що надавало змогу швидко та ефективно реагувати на зміни в оперативній обстановці на території обслуговування. Крім того, така структура надавала

можливість сформувати зони оперативного обслуговування та його рівні [41].

На сьогодні, справи у злочинах, виявлених працівниками відділів при управліннях стратегічних розслідувань, здебільшого, розслідують або слідчі слідчих управлінь при ГУНП в областях, або слідчі підрозділи при відділеннях поліції в обласних центрах, де розташоване відповідне управління стратегічних розслідувань. І тут майже не виникає проблем з організацією взаємодії між цими підрозділами. Однак у випадку коли такі злочини розслідують слідчі підрозділи при відділеннях (відділах) поліції, на території яких такий злочин було скоєно, і тут виникають проблеми, пов'язані з великою територією обслуговування таких відділів стратегічних розслідувань. Оперативний працівник, який працює в окремо взятому обласному центрі, не має можливості якісно здійснювати оперативне супроводження кримінального провадження, яке ведеться слідчим за 50, а в деяких випадках і за 200 кілометрів від місця дислокації оперативного підрозділу [66, с. 44-45].

Таким чином, на сьогодні залишається невирішеним питання взаємодії працівників підрозділів стратегічних розслідувань з слідчими підрозділами при відділеннях (відділах) поліції, які територіально розташовані на значних відстанях від відповідних управлінь стратегічних розслідувань.

Професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації). Зміцнення інституційної спроможності, як правило спрямоване передусім на інституції (системи і структури), однак зміцнення спроможності індивідів (тобто штату інституцій) може бути так само важливим для зміцнення здатності інституцій діяти більш ефективно і результативно [67].

Рушійною силою реформи органів правопорядку мають стати нові кадри Національної поліції, оскільки саме працівники забезпечують ефективне виконання завдань, поставлених перед Національною поліцією, реалізують досягнення цілей даного органу. Внесок людських ресурсів у досягнення завдань Національної поліції України залежить від ефективності

управління персоналом і, зокрема, від того, наскільки ефективно проводиться комплектування штату. Відбір нових поліцейських не тільки забезпечує стабільний та безперервний процес функціонування підрозділів поліції, але і сприяє виробленню нових форм діяльності Національної поліції, сприяє розвитку його діяльності відповідно до європейських стандартів. Комплектування штатів і відбір персоналу є елементами кадрової політики в цілому, а також невід'ємною складовою управління в Національній поліції [68, с. 52].

З кожним роком до правоохоронної діяльності державних органів, зокрема Національної поліції, висуваються більш підвищенні вимоги, що у свою чергу вимагає збільшення обсягу необхідних знань працівниками поліції. Підвищення інтелектуального рівня злочинців, використання правопорушниками більш досконалих способів та засобів вчинення правопорушень, ретельна підготовка, маскуванню злочинних дій вимагають адекватного реагування органів Національної поліції, що вимагає у свою чергу відповідної професійної підготовки працівників Національної поліції [69, с. 158-159].

Погоджуємося з думкою А. П. Сахно про те, що вступ на службу – це перший етап у кар'єрі поліцейського, який наділений широкими повноваженнями, й від його дій найчастіше в чималому ступені може залежати і свобода особи, і авторитет держави [68; 70].

Що стосується вимог до кандидатів на посаду слідчого то до них, на сьогодні, висуваються наступні вимоги:

1) Вимоги до кандидатів на посаду слідчого:

- громадянство України;
- вік від 18 років;
- вільне володіння українською мовою;
- вища освіта освітнього ступеня (освітньо-кваліфікаційного рівня) бакалавра, спеціаліста, магістра за спеціальністю «Правознавство» та «Право»;
- знання Конституції України та кримінального процесуального

законодавства, ЗУ «Про Національну поліцію», ЗУ «Про запобігання корупції» [71].

2) Бажані якості та навички:

- висока мотивація та орієнтація на якісні зміни в державі;
- аналітичні здібності, здатність систематизувати, узагальнювати інформацію, компетентність, комунікабельність;
- неупередженість та порядність;
- самостійність, організованість, відповідальність;
- наполегливість, рішучість, стриманість, здатність швидко приймати рішення в умовах обмеженого часу;
- стійкість до стресу, емоційних та фізичних навантажень;
- вміння аргументовано висловлювати свою думку;
- прагнення до розвитку та самовдосконалення;
- досвід роботи з ПК (офісні програми, Інтернет) на рівні впевненого користувача [72].

3) Основні службові обов'язки:

- здійснює досудове розслідування кримінальних правопорушень у межах визначеної підслідності;
- проводить слідчі (розшукові) дії, у тому числі негласні слідчі (розшукові) дії, інші процесуальні дії, відповідно до вимог КПК України;
- своєчасно реагує на заяви та повідомлення про вчинення злочину, бере участь у роботі слідчо-оперативних груп [73].

На сьогодні підготовкою фахівців для органів досудового розслідування займаються усі без виключення заклади вищої освіти МВС України.

Що стосується особливостей підготовки фахівців для органів досудового розслідування, то аналіз освітніх програм підготовки зазначених фахівців вказує на те, що у процесі їх підготовки вони вивчають як основні так і вибіркові навчальні дисципліни. Аналіз основних та додаткових навчальних дисципліни показав, що вони не передбачають вивчення питань

протидії або розслідування легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

На сьогодні Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України висуває наступні вимоги до кандидатів на посади оперуповноважених підрозділів стратегічних розслідувань:

1) Вимоги до кандидатів:

- громадянство України;
- вища освіта;
- знання Конституції України та кримінального процесуального законодавства, ЗУ «Про Національну поліцію», ЗУ «Про запобігання корупції» ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»;
- вільне володіння українською мовою, що засвідчується державним сертифікатом про рівень володіння державною мовою, виданий Національною комісією зі стандартів державної мови;
- вік від 18 років.

2) Бажані якості та навички:

- висока мотивація та орієнтація на якісні зміни в державі;
- аналітичні здібності, здатність систематизувати, узагальнювати інформацію, компетентність, гнучкість, проникливість, комунікабельність;
- неупередженість та порядність;
- самостійність, організованість, відповідальність;
- наполегливість, рішучість, стриманість, здатність швидко приймати рішення в умовах обмеженого часу;
- стійкість до стресу, емоційних та фізичних навантажень;
- вміння аргументовано висловлювати свою думку;
- прагнення до розвитку та самовдосконалення;
- досвід роботи з ПК (офісні програми, Інтернет) на рівні впевненого користувача.

3) Основні службові обов'язки:

- здійснення оперативно-розшукової діяльності;
- участь у здійсненні кримінальних проваджень;
- проведення розшукових, у тому числі гласних і негласних, інших процесуальних дій, відповідно до вимог КПК України;
- розшук осіб, які переховуються від органів досудового розслідування, слідчого судді, суду, ухиляються від виконання кримінального покарання, пропали безвісті тощо;
- своєчасне реагування на заяви та звернення громадян [73].

Слід зазначити, що у структурі закладів вищої освіти МВС України спеціалізація підготовки працівників поліції зосереджена лише на процесі підготовки працівників оправних підрозділів кримінальної поліції (Дніпровський державний університет внутрішніх справ, Донецький державний університет внутрішніх справ – стратегічні розслідування; Одеський державний університет внутрішніх справ – підрозділи протидії наркозлочинності; Національна академія внутрішніх справ – підрозділи оперативної служби; Харківський національний університет внутрішніх справ – підрозділів кіберполіції тощо). Однак, аналіз програм підготовки фахівців для підрозділів кримінальної поліції вказує на те, що така підготовка здебільшого направлена на підготовку фахівців для підрозділів карного розшуку, однак переважна більшість випускників направляється для подальшого проходження служби саме у підрозділи кримінальної поліції територіальних відділів (відділень) поліції, які за своєю суттю повинні протидіяти усім кримінальним правопорушенням, які є підслідними для органів досудового розслідування Національної поліції України. А це значно ширша категорія кримінальних правопорушень ніж ті, яким протидіють підрозділи карного розшуку [74].

Що стосується особливостей підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань, то аналіз освітніх програм підготовки зазначених фахівців вказує на те, що у процесі їх підготовки вони вивчають як основні так і вибіркові навчальні дисципліни. Аналіз основних навчальних

дисципліни показав, що вони не передбачають вивчення питань протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. У свою чергу аналіз вибіркових навчальних дисципліни показав, що в межах навчальної дисципліни «Методика виявлення, припинення та розслідування фінансових та економічних злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями» вивчається тема «Основи фінансових розслідувань легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом».

В межах вказаної теми здобувачі вищої освіти вивчають такі питання:

- кримінально-правова, оперативно-розшукова, криміналістична характеристика легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом (ст. 209 КК України);
- нормативно-правове забезпечення протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- типологія схем легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: оборонно-промисловий комплекс; енергетична сфера; сфера видобування корисних копалин; сфера охорони здоров'я; сфера проектування, будівництва та експлуатації інфраструктурних проектів; сфера державного управління);
- основні напрямки виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;
- типові слідчі ситуації, завдання та напрями розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом
- міжнародне співробітництво щодо повернення активів, здобутих злочинним шляхом [75].

На вивчення вказаної теми виділено 18 годин, серед яких 8 годин віднесено на аудиторну роботу, а інші десять годин – на самостійну роботу.

Таким чином, система професійної підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) кадрів для слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включає в себе окремі питання протидії

легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак вказані питання передбачені виключно для підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. В свою чергу, програми підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування не передбачають вивчення вказаних питань [76].

Підсумовуючи викладене можна дійти до таких висновків:

1. До індикаторів інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України необхідно включити наступні: а) структура; б) спеціалізація; в) ресурсне (матеріальне, фінансове) забезпечення; г) взаємодія суб'єктів; д) професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації); ж) нормативно-правове забезпечення.

2. На сьогодні, ключову роль щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом відіграють: 1) окремі органи досудового розслідування: а) Головне слідче управління; б) слідчі управління при ГУНП в областях; в) слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції; 2) окремі підрозділи кримінальної поліції, зокрема підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань: а) апарат; б) територіальні (відокремлені) підрозділи.

3. На сьогодні, система професійної підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) кадрів для слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включає в себе окремі питання протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак вказані питання передбачені виключно для підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. В свою чергу, програми підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування не передбачають вивчення вказаних питань.

1.3. Правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом

Процеси становлення та розвитку правової держави неможливі без формування і розробки дієвих правових важелів впливу на суспільно небезпечні явища, які тягнуть за собою настання юридичних наслідків [77].

З набранням чинності Кримінальним процесуальним кодексом особливого значення набуло запровадження в кримінальне процесуальне законодавство інституту негласних слідчих (розшукових) дій, що зумовило зміни і доповнення до Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Такі нововведення актуалізували питання подальшого законодавчого унормування і відомчого (міжвідомчого) регулювання взаємодії органів слідства та оперативних підрозділів. Відсутність чіткого унормування засад і порядку взаємодії слідчих та оперативних працівників у здійсненні заходів оперативно-розшукового характеру без визначення між ними «зворотних зв'язків» загрожує порушенням законності й розголошенням службової таємниці. Наведені аспекти актуалізують проблематику взаємодії слідчого та співробітника оперативного підрозділу [78, с. 295-296; 79].

Найбільш важливим елементом будь-якої діяльності, зокрема діяльності, яка пов'язана зі взаємодією слідчого та оперативних підрозділів, є її законодавче закріплення та регулювання. Оскільки законодавче закріплення та регулювання є показником ефективності на практиці, це питання потребує детального аналізу та дослідження [79; 80, с. 186].

Окремі питання правового регулювання діяльності оперативних підрозділів щодо протидії злочинам у сфері економіки були предметом наукових досліджень багатьох вчених, серед яких: Т. О. Авксентьева, К. В. Антонов, Н. О. Артюхова, В. О. Білик, М. О. Брильов, Я. В. Василевич, В. І. Василичук, О. М. Головченко, А. В. Губська О. Ф. Долженков,

Є. О. Желєзов, С. В. Карташов, С. Князєв, Н. М. Крестовська, О. В. Максимов, Є. М. Найдьон, І. М. Ніщета, К. М. Ольшевський, В. Л. Ортинський, Т. О. Постолова, В. Д. Пчолкін, М. С. Рябченко, М. В. Стащак, О. В. Тарнопольський, Ю. П. Свинаренко, О. Е. Судаков, Ю. В. Федорчук, О. О. Шкута, А. М. Юрченко [78-95] та ін.

Водночас питання правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, після набрання чинності Кримінальним процесуальним кодексом України та проведення реформи органів внутрішніх справ не стало предметом комплексного наукового дослідження.

Дослідження чинного законодавства України дозволило встановити, що правове регулювання взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності базується передусім на нормах Кримінального процесуального кодексу України та Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність».

У Кримінальному процесуальному кодексі України закріплено низку правових норм, що визначають порядок та основні форми взаємодії органів досудового розслідування з оперативними підрозділами, зокрема:

- слідчий уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій оперативним підрозділам (п. 3 ч. 2 ст. 40);
- дізнавач уповноважений доручати проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій у випадках, установлених цим Кодексом, відповідним оперативним підрозділам (п. 3 ч. 2 ст. 40-1);
- під час виконання доручень слідчого, дізнавача, прокурора співробітник оперативного підрозділу користується повноваженнями слідчого. Співробітники оперативних підрозділів (крім підрозділу

детективів, підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України) не мають права здійснювати процесуальні дії у кримінальному провадженні за власною ініціативою або звертатися з клопотаннями до слідчого судді чи прокурора. (ч. 2 ст. 41);

– доручення слідчого, дізнавача, прокурора щодо проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій є обов'язковими для виконання оперативним підрозділом. (ч. 3 ст. 41) [54].

Важливе значення для нормативного регулювання взаємодії мають положення Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», аналіз яких дозволяє виокремити такі норми:

– підрозділи, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, зобов'язані виконувати письмові доручення слідчого, вказівки прокурора та ухвали слідчого судді суду і запити повноважних державних органів, установ та організацій про проведення оперативно-розшукових заходів (п. 2 ч. 1 ст. 7);

– у разі виявлення ознак кримінального правопорушення оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України (ч. 2 ст. 7);

– у разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких

зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування (ч. 3 ст. 7);

– оперативні підрозділи Державного бюро розслідувань, Національної поліції, Служби безпеки України, Бюро економічної безпеки України, Державної кримінально-виконавчої служби України, Державної прикордонної служби України проводять слідчі (розшукові) дії та негласні слідчі (розшукові) дії у кримінальному провадженні за дорученням слідчого, дізнавача, прокурора в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України. Письмові доручення щодо проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій, надані слідчим, дізнавачем, прокурором у межах компетенції та в установленому порядку, є обов'язковими до виконання оперативним підрозділом (ч. 4 ст. 7) [56].

В процесі кримінального судочинства органи дізнання та досудового слідства, з одного боку, наділені правом давати оперативним підрозділам доручення і вказівки, а також вимагати сприяння при проведенні слідчих (розшукових) дій. При цьому для оперативних підрозділів виконання отриманих доручень є обов'язковим. Але, з іншої сторони, органи дізнання та досудового слідства, не мають можливості в адміністративному чи службовому порядку впливати на хід виконання своїх розпоряджень і не можуть притягнути до відповідальності осіб, що їх проігнорували. Втім, такі відносини все ж слід розглядати як взаємодію, особливості якої зумовлені специфікою тієї діяльності, під час якої вона виникає [94, с. 132].

Отже як бачимо, в чинному законодавстві України, передусім кримінальному процесуальному, немає безпосередньої норми, яка б визначала поняття взаємодії взагалі та взаємодії слідчого з відповідними суб'єктами у кримінальному провадженні зокрема [19].

Крім цього, відносини між працівниками слідчих і оперативних підрозділів будуються на основі відомчих нормативно-правових актів:

– наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження

Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні»;

- наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077 «Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України»;

- наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»;

- наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012 «Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні»;

- наказ МВС України від 05.05.2016 № 07 «Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України»;

- наказ МВС України від 27.04.2020 № 357 «Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України».

Підзаконні нормативно правові акти переважно конкретизують як саме має відбуватись взаємодія між слідчим та іншими її суб'єктами, досить часто визначаючи конкретні алгоритми дій у цій сфері [19].

Зокрема, до завдань Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України належить здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним

шляхом [63].

В свою чергу, до функцій Департаменту стратегічних розслідувань Національної поліції України віднесено протидію кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері легалізації (відмивання) доходів, одержаних незаконним шляхом, а також вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [63].

Як можна побачити, діяльність щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в положенні про відповідний департамент чомусь вказана функція обмежена лише доходами, а інше майно чомусь на враховане.

З метою врегулювання вказаних прогалин вважаємо за доцільно внести до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077 наступні зміни:

1) пункт 4 розділу II викласти у такій редакції: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного злочинним шляхом*;»;

2) пункт 12 розділу III викласти у такій редакції: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмивання) *майна, одержаного злочинним шляхом*;»;

3) пункт 17 розділу III викласти у такій редакції: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в

інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного* злочинним шляхом;»).

На сьогодні основним нормативним актом, який регулює взаємовідносини між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами Національної поліції України є наказ МВС України від 07.07.2017 № 575 «Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні» [79, с. 495].

Зазначена Інструкція включає у себе XVI розділів, зокрема:

- загальні положення;
- організація взаємодії при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них;
- організація взаємодії при направленні оперативним підрозділом матеріалів за результатами оперативно-розшукової діяльності до органу досудового розслідування;
- створення СОГ для досудового розслідування кримінальних правопорушень;
- організація роботи СОГ під час досудового розслідування кримінальних правопорушень;
- виконання працівниками оперативного підрозділу органу, підрозділу поліції доручень слідчих (дізнавачів) про проведення слідчих (розшукових) дій та негласних слідчих (розшукових) дій;
- організація взаємодії при проведенні окремих слідчих (розшукових) дій та виконанні заходів забезпечення кримінального провадження;

- забезпечення взаємодії при зупиненні досудового розслідування;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених проти життя, здоров'я, статевої свободи та статевої недоторканості особи;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні дорожньо-транспортних пригод;
- особливості організації взаємодії при розслідуванні кримінальних правопорушень, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, їх аналогів або прекурсорів (далі - наркотичні засоби);
- особливості взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері господарської та службової діяльності;
- особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень, учинених членами організованих груп та злочинних організацій;
- особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень за фактами повідомлення про загрозу безпеці людей, знищення чи пошкодження об'єктів власності, про незаконне поводження зі зброєю, боєприпасами, вибуховими речовинами;
- особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень у сфері використання комп'ютерів, систем та комп'ютерних мереж і мереж електрозв'язку (кіберзлочинів);
- організація взаємодії на стадії судового розгляду кримінальних проваджень [56].

Як можна побачити з аналізу положень Інструкції, вона не визначає особливості організації взаємодії при досудовому розслідуванні кримінальних правопорушень за фактами легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. З першого погляду вважається, що виділення таких особливостей є недоречним, оскільки в Інструкції в першу чергу розкриваються особливості взаємодії при досудовому розслідуванні

предикатних кримінальних правопорушень. Однак, аналіз положень вказаної Інструкції показав, що її положення взагалі не регулюють питань взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. Така ситуація, на нашу думку, негативно впливає на процес налагодження такої взаємодії та на процес розслідування злочинів зокрема.

З метою врегулювання вказаних прогалин пропонуємо внести окремі зміни до положень Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 № 575.

Так, у зв'язку з тим, що існуючий перелік першочергових заходів та невідкладних слідчих (розшукових) дій, які проводяться після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення не враховує специфіку документування кримінальних правопорушень економічної спрямованості. Тому, на нашу думку, доцільно внести зміни в зміни у пункт 4 розділу II та доповнити його абзацами 12-14 наступного змісту:

«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції;

фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти;

виявлення та збереження електронних даних щодо фінансових операцій».

Додавання вказаних заходів щодо встановлення інформації про фінансові інструменти одразу після надходження до органу, підрозділу поліції інформації про вчинення кримінального правопорушення, на нашу думку, дозволить визначити та провести заходи, необхідні для збереження критично важливих доказів на початковому етапі розслідування.

Також, доцільно внести зміни до підпункту 1 абзацу 1 пункту 8 розділу

П та викласти його у такій редакції: «1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;» [96].

Оскільки електронні носії є основним джерелом інформації про фінансові операції. Їх окреме виділення дозволить уникнути втрати доказів.

Відповідно до пункту 1 розділу IV Інструкції № 575, для всебічного, повного і неупередженого досудового розслідування у складних та великих за обсягом кримінальних провадженнях, а також щодо тяжких та особливо тяжких злочинів, учинених в умовах неочевидності, кримінальних правопорушень, які набули суспільного резонансу або учинені на території декількох адміністративно-територіальних одиниць України, утворюють СОГ.

При цьому КПК України передбачає можливість створення лише слідчих груп. Зокрема, частиною 1 статті 571 КПК України передбачено можливість 111 діяльності слідчих груп, які створюють для проведення досудового розслідування обставин кримінальних правопорушень, учинених на території декількох держав, або якщо порушуються інтереси цих держав. Водночас підзаконні нормативні акти передбачають створення під час кримінального провадження також СОГ [21, с. 110-111].

Як слушно зауважує В. Г. Дрозд, що недоцільно порівнювати взаємодію у складі СОГ з такими формами взаємодії, як надання доручень або участь у проведенні СРД в силу низки причин. По-перше, зазначає ця авторка, взаємодія у формі надання доручень або участі у проведенні СРД має, як правило епізодичний характер, тоді як діяльність у складі слідчої чи слідчо-оперативної групи здійснюється постійно під час розслідування певного кримінального правопорушення. По-друге, слідчий, як керівник СОГ, дає доручення безпосередньо оперативним підрозділам, у результаті чого економиться час та краще усвідомлюється зміст завдання і його мета. Натомість при даванні доручень у порядку, визначеному в пункті 3 частини 2 статті 40 КПК України (тобто поза межами діяльності СОГ), вимога про проведення СРД спрямовується, наприклад, до керівника територіального органу, підрозділу поліції, який доручає своїм підлеглим їхнє виконання. По-третє, що, можливо, є основним на переконання В. Г. Дрозд, метою діяльності слідчої або слідчо-оперативної групи є саме здійснення ефективного, швидкого розкриття тяжкого або особливо тяжкого кримінального правопорушення, на розслідування якого направлена згурпована діяльність декількох осіб [97, с. 111].

Також, ми підтримуємо думку Т.О. Постолова відносно того, що існує потреба у доповненні Інструкцію з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 розділом XVII «Організація взаємодії при запобіганні кримінальним правопорушенням» наступного змісту:

«1. З метою запобігання кримінальним правопорушенням учасники СОГ здійснюють спільний аналіз причин та умов, які сприяли вчиненню кримінального правопорушення, здійснюють планування та проведення профілактичних заходів.

2. За наявності інформації про причини та умови, що сприяли або

сприяють вчиненню кримінальних правопорушень слідчий (дознавач) вживає в межах своєї компетенції заходів для їх усунення.

3. У разі виявлення працівником оперативного підрозділу при виконанні доручення слідчого (дознавача) інформації про причини та умови, що сприяли або сприяють вчиненню кримінальних правопорушень складається мотивований рапорт, який доповідається керівникові оперативного підрозділу для інформування органу досудового розслідування про необхідність прийняття заходів для їх усунення.

4. Слідчий за погодженням з прокурором, за наявності обставин, що дають підстави вважати, що перебування на посаді підозрюваного (обвинуваченого) сприяло вчиненню кримінального правопорушення, має право звернутися до слідчого судді під час досудового розслідування або суду під час судового провадження із клопотанням про відсторонення особи від посади.» [79, с. 495-496].

Крім того, на сьогодні, не втратили своєї актуальності пропозиції Т. Л. Сивогривової щодо змін у Інструкцію з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575, зокрема:

1) змінити назву Розділу II Інструкції та викласти її у такій редакції: «II. Організація взаємодії під час виявлення кримінальних правопорушень та при надходженні до органу, підрозділу поліції заяв і повідомлень про кримінальні правопорушення та реагуванні на них».

2) Розділ II Інструкції доповнити пунктом 15 у наступній редакції:

«15. З метою виявлення кримінальним правопорушень слідчий разом з працівником оперативного підрозділу здійснюють спільний аналіз інформації, яка містить інформацію про підготовку або вчинення кримінального правопорушення з метою її належної юридичної оцінки та прийняття рішення щодо подальших дій.».

3) Розділ II Інструкції доповнити пунктом 16 у наступній редакції:

«16. У разі виявлення слідчим під час досудового розслідування інформації, яка потребує перевірки за допомогою оперативно-розшукових заходів і засобів про кримінальні правопорушення, що готуються або осіб, які готують вчинення кримінального правопорушення він інформує про це відповідного керівника оперативного підрозділу.

Керівник оперативного підрозділу до якого надійшла відповідна інформація надає вказівку підпорядкованому йому працівнику оперативного підрозділу щодо здійснення перевірки вказаної інформації для вирішення питання про доцільність заведення оперативно-розшукової справи.» [73].

Слід зазначити, що незважаючи на те, що вказані пропозиції автори надавали відносно поліпшення стану взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії іншим видам злочинів, вони зберігають свою актуальність й щодо удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Підсумовуючи вище викладене можна зробити наступні висновки:

1. Систему правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом складають:

- 1) Закони України: а) Кримінальний процесуальний кодекс України; б) Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність»; 2) підзаконні нормативно-правові акти: а) Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575; б) Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; в) наказ МВС України від 06.07.2017

№ 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»; г) Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012; д) Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України: наказ МВС України від 05.05.2016 № 07; Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 № 357.

2. З метою удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом необхідно внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077: а) пункт 4 розділу II викласти у такій редакції: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного* злочинним шляхом;»; б) пункт 12 розділу III викласти у такій редакції: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмивання)

майна, одержаного злочинним шляхом;»; в) пункт 17 розділу III викласти у такій редакції: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного злочинним шляхом*;»; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575: а) доповнити пункт 4 розділу II абзацами 12-14 наступного змісту: *«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції; фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти; виявлення та збереження електронних даних щодо фінансових операцій.»*; б) внести зміни до підпункту 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II та викласти його у такій редакції: «1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;».

Висновки до розділу 1

Проведене нами дослідження у цьому розділі дозволило визначити теоретико-правові засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом та зробити деякі висновки:

1. На сьогодні окремі проблемні питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, були розглянуті у дослідженнях та такими основними напрямками: 1) організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами під час протидії кримінальними правопорушенням - 17 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук; 2) протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом - 11 дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук (доктора філософії) та 1 дисертації на здобуття наукового ступеня доктора юридичних наук.

2. Аналіз здобутків авторів вказує на те, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії злочинам окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були дослідженні лише у розрізі легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів та протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії

легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. Незважаючи на ґрунтовну наукову розробленість окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досі залишаються питання, які потребують більш глибокого дослідження, зокрема: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 6) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

4. До індикаторів інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України необхідно включити наступні: а) структура; б) спеціалізація; в) ресурсне (матеріальне, фінансове) забезпечення; г) взаємодія суб'єктів; д) професійна підготовка (перепідготовка, підвищення кваліфікації); ж) нормативно-правове забезпечення.

5. На сьогодні, ключову роль щодо протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом відіграють: 1) окремі органи досудового розслідування: а) Головне слідче управління; б) слідчі управління при ГУНП в областях; в) слідчі відділи, відділення в територіальних підрозділах Національної поліції; 2) окремі підрозділи кримінальної поліції, зокрема підрозділи Департаменту стратегічних розслідувань: а) апарат; б) територіальні (відокремлені) підрозділи.

6. На сьогодні, система професійної підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) кадрів для слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України включає в себе окремі питання протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак вказані питання передбачені виключно для підготовки фахівців для підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. В свою чергу, програми підготовки (перепідготовка, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування не передбачають вивчення вказаних питань.

7. Систему правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом складають: 1) Закони України: а) Кримінальний процесуальний кодекс України; б) Закони України «Про оперативно-розшукову діяльність»; 2) підзаконні нормативно-правові акти: а) Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575; б) Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077; в) наказ МВС України від 06.07.2017 № 570 «Про організацію діяльності слідчих підрозділів Національної поліції України»; г) Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових)

дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України № 114/1042/516/1199/936/1687/5/ від 16.11.2012; д) Про затвердження Інструкції про організацію оперативно-розшукової діяльності та негласної роботи оперативними підрозділами Національної поліції України: наказ МВС України від 05.05.2016 № 07; Про затвердження Інструкції з організації реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України: наказ МВС України від 27.04.2020 № 357.

8. З метою удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом необхідно внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077: а) пункт 4 розділу II викласти у такій редакції: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного злочинним шляхом*;»; б) пункт 12 розділу III викласти у такій редакції: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванню) *майна, одержаного злочинним шляхом*;»; в) пункт 17 розділу III викласти у такій редакції: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи,

спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) *майна, одержаного злочинним шляхом;*»; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575: а) доповнити пункт 4 розділу II абзацами 12-14 наступного змісту: *«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції; фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти; виявлення та збереження електронних даних щодо фінансових операцій.»*; б) внести зміни до підпункту 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II та викласти його у такій редакції: *«1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;»*.

Розділ 2

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ВІЯВЛЕННЯ ТА ДОКУМЕНТУВАННЯ ФАКТІВ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ (ВІДМИВАННЯ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

2.1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом

Однією з найбільших перешкод для підтримки міжнародної фінансової системи, що ефективно діє, є відмивання грошей. Глобальне явище та міжнародний виклик, відмивання грошей є фінансовим кримінальним правопорушенням, яке часто включає складну низку операцій та численні фінансові установи в багатьох іноземних юрисдикціях [98, с. 122].

Так, одним із основних, спільних завдань органів досудового розслідування та оперативних підрозділів є своєчасне виявлення кримінальних правопорушень, встановлення осіб, причетних до їх вчинення та їх притягнення до відповідальності, відшкодування заподіяної кримінальним правопорушенням шкоди, а також забезпечення відновлення порушених прав громадян. Досягнення успіху у вирішенні цих завдань можливе лише за умови чітко скоординованої та налагодженої взаємодії між слідчими та працівниками оперативних підрозділів [99, с. 446-447].

Варто усвідомити, що слідчі й оперативно-розшукові апарати є самостійними підсистемами, перед кожною з яких постають самостійні завдання. Ці підсистеми можуть функціонувати у двох режимах: автономно, вирішуючи поставлені завдання за допомогою наявних власних засобів і методів, або спільно, набуваючи якості, не властивої кожній з них окремо. В останньому випадку виникає так званий «ефект взаємодії», за якого спільні

завдання вирішуються за допомогою індивідуальних заходів, способів, засобів і методів роботи, а одержувані підсумкові результати, в той самий час, недосяжні для індивідуальних можливостей кожної із сторін [100, с. 288].

Дослідженню питань, пов'язаних із пошуком інформації про злочини приділяли увагу багато вчених, зокрема Л. І. Аркуша, В. О. Біляєв, В. В. Грищаченко, Р. Д. Дарага, В. В. Дараган, В. В. Єфімов, Ю. П. Заблоцький, О. В. Кириченко, О. В. Коновалов, О. Є. Користін, Р. Р. Кузьмін, В. В. Лисенко, М. С. Мазуренко, І. А. Мозоль, Є. В. Мякота, С. І. Ніколаюк, Д. Й. Никифорчук, С. В. Пеньков, М. А. Погорецький, В. П. Поїзд, Т. О. Постолов, М. В. Стащак, О. С. Тарасенко, І. В. Тарасюк, В. П. Шеломенцев, В. В. Шендрик [101-127] та ін. Проте, питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом на сьогодні вивчені на недостатньому рівні.

Виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є одним із найбільш складних напрямів діяльності правоохоронних органів, що обумовлено високим рівнем латентності таких кримінальних правопорушень, використанням складних фінансових механізмів та прагненням злочинців надати незаконно одержаним активам вигляд законного походження. На відміну від більшості загальнокримінальних правопорушень, легалізація не завжди супроводжується очевидними зовнішніми проявами злочинної діяльності, а її виявлення потребує проведення комплексного аналізу фінансових операцій, майнового стану осіб та їх господарської діяльності.

Однією з ключових особливостей виявлення фактів легалізації є похідний характер цього злочину. Для встановлення ознак легалізації необхідно не лише виявити фінансові операції або правочини з майном, а й отримати дані про його злочинне походження. Саме тому діяльність щодо виявлення таких фактів нерозривно пов'язана з документуванням

предикатних злочинів, у результаті яких були отримані незаконні доходи.

Особливістю виявлення легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є необхідність застосування фінансової розвідки та аналітичних методів дослідження. Значна частина первинної інформації отримується шляхом аналізу банківських операцій, податкової звітності, державних реєстрів, відомостей про власників активів, а також результатів моніторингу господарської діяльності суб'єктів підприємництва.

У більшості випадків факти легалізації виявляються не безпосередньо, а опосередковано через встановлення окремих індикаторів ризику. До таких індикаторів належать:

- проведення великої кількості транзитних фінансових операцій;
- дроблення значних сум коштів на низку дрібних платежів;
- використання рахунків підприємств із ознаками фіктивності;
- відсутність реальної господарської діяльності при значних фінансових оборотах;
- проведення операцій із майном за явно заниженою або завищеною вартістю;
- швидке переміщення коштів між декількома рахунками чи юридичними особами.

Суттєвою особливістю виявлення легалізації є необхідність встановлення повного руху активів від моменту їх злочинного отримання до набуття ознак легального майна. У зв'язку з цим правоохоронні органи повинні досліджувати не лише окремі фінансові операції, а весь ланцюг руху коштів та майна. Такий підхід дозволяє встановити механізм трансформації незаконних доходів і довести зв'язок між предикатним злочином та подальшими діями щодо приховування походження активів.

Важливе значення під час виявлення фактів легалізації має встановлення кінцевих бенефіціарних власників активів. У сучасних умовах злочинці часто використовують складні корпоративні структури, номінальних власників, довірених осіб та іноземні компанії для

приховування фактичного контролю над майном. Тому ефективне виявлення легалізації потребує проведення комплексного аналізу корпоративних зв'язків та фінансових взаємовідносин між суб'єктами.

Особливістю виявлення таких злочинів є також широке використання інформаційно-аналітичних систем, державних реєстрів та спеціалізованих баз даних. Значну роль відіграє аналіз:

- Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань;
- Державного реєстру речових прав на нерухоме майно;
- реєстрів транспортних засобів;
- податкової інформації;
- банківських та фінансових документів;
- відомостей міжнародного інформаційного обміну.

Для виявлення фактів легалізації характерною є необхідність поєднання гласних і негласних методів отримання інформації. Поряд із відкритими джерелами активно використовуються можливості оперативно-розшукової діяльності, результати негласних слідчих (розшукових) дій, а також інформація, отримана від конфіденційних джерел. Це обумовлено тим, що учасники схем легалізації, як правило, вживають активних заходів для приховування своєї діяльності та мінімізації ризику викриття.

Окремою особливістю є міжвідомчий характер процесу виявлення легалізації доходів. Ефективне встановлення таких фактів часто потребує взаємодії оперативних підрозділів Національної поліції України з підрозділами фінансового моніторингу, податковими органами, митними органами, банківськими установами та іншими державними органами, які володіють інформацією про фінансову діяльність суб'єктів.

Таким чином, аналіз особливостей виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, свідчить про об'єктивну необхідність тісної взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України вже на початковому етапі протидії зазначеним

кримінальним правопорушенням. Така необхідність обумовлюється високим рівнем латентності легалізації злочинних доходів, складністю встановлення джерел походження активів, багаторівневим характером фінансових операцій, використанням фіктивних суб'єктів господарювання, підставних осіб та інших способів маскуванню злочинної діяльності. За цих умов виявлення ознак легалізації потребує одночасного використання оперативно-розшукових можливостей щодо отримання прихованої інформації та процесуальних можливостей слідчого щодо її оцінки, перевірки й подальшого використання в кримінальному провадженні.

Крім того, необхідність взаємодії визначається похідним характером злочину, передбаченого ст. 209 КК України, оскільки встановлення фактів легалізації нерозривно пов'язане з документуванням предикатного кримінального правопорушення та відстеженням подальшого руху активів злочинного походження. Саме поєднання можливостей оперативних підрозділів щодо виявлення прихованих фінансових зв'язків, встановлення фактичних власників активів та отримання орієнтуючої інформації зі здатністю слідчого забезпечити її належну процесуальну оцінку створює передумови для своєчасного виявлення фактів легалізації та формування належної доказової бази.

Отже, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є не лише організаційною умовою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України, а й об'єктивною необхідністю, зумовленою специфікою механізму вчинення таких кримінальних правопорушень, особливостями їх виявлення та потребою забезпечення перспективи подальшого доказування у кримінальному провадженні.

Аналіз наукових джерел та практики взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом дозволяє виділити наступні напрями взаємодії:

- взаємодія під час виявлення розкрадань фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом здійснення пошукових заходів;

- взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою;

- взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах кримінального провадження.

Пропонуємо розглянути особливості організації слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом по кожному з визначених нами напрямів.

Взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом здійснення пошукових заходів.

Однією з ключових стадій виявлення злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є етап здійснення пошукових заходів оперативними підрозділами. Саме на цьому етапі формується первинна інформаційна база, яка визначає перспективу подальшого досудового розслідування та обумовлює необхідність ефективної взаємодії між оперативними підрозділами та слідчим.

Результати опитування оперативних працівників підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України показали, що в 62 % випадків інформація про факти легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом надходила в процесі здійснення заходів оперативного (ініціативного) пошуку, ще 5 % випадків інформація надходила від негласних позаштатних працівників [Додаток А, Табл. А.1].

Аналіз нормативно-правових актів показав, що питання взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів під час виявлення злочинів в процесі здійснення пошукових заходів не знайшло свого відображення у відомчих нормативно-правових актах, тому, як

правило, носить непроцесуальну форму [107, с. 120].

Відповідно до положень статті 1 Закону України «Про оперативно-розшукову діяльність» завданням оперативно-розшукової діяльності є пошук і фіксація фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, розвідувально-підбивну діяльність спеціальних служб іноземних держав та організацій з метою припинення правопорушень та в інтересах кримінального судочинства, а також отримання інформації в інтересах безпеки громадян, суспільства і держави [56].

Реальна можливість викриття кожного злочину базується на положенні гносеології про принципову пізнаванність подій і явищ, які відбувалися в минулому. У людини природою закладена здатність адекватно сприймати і пізнавати різні сторони дійсності завдяки особливій властивості оточуючої природи - відображенню. Тут вихідним є положення про те, що відображення є наслідком взаємодії предметів оточуючого людину світу, і може відбуватися незалежно від її бажання. Будь-який злочин не може бути підготовлений і вчинений без взаємодії його певних елементів (структур), зв'язків між ними. Відображення елементів, обставин всієї події злочину відбувається на тих чи інших складових оточуючої обстановки. А під час розслідування - у свідомості таких суб'єктів, як слідчий, прокурор, працівник оперативного підрозділу (психічна форма відображення), що дозволяє здійснювати пізнання досліджуваної події. Цей процес ґрунтується на загальних принципах гносеології, але має й певні особливості [107, с. 120].

Пошукові заходи у даній категорії справ характеризуються складністю об'єкта виявлення, оскільки відмивання доходів, як правило, здійснюється шляхом використання багаторівневих фінансових схем, фіктивних суб'єктів господарювання, транзитних рахунків та іноземних юрисдикцій. У зв'язку з цим діяльність оперативних підрозділів набуває вираженого аналітичного характеру та спрямовується на встановлення прихованих фінансових потоків, кінцевих бенефіціарних власників і зв'язків між учасниками протиправної

діяльності.

Основна робота щодо пошуку інформації про факти розкрадань бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт проводиться працівниками оперативних підрозділів стратегічних розслідувань. Адже однією із функцій, визначених Положенням про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077 є вжиття заходів щодо протидії кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері легалізації (відмивання) доходів, одержаних незаконним шляхом, а також вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом [63]. Однак не треба нехтувати допомогою слідчого у вказаному процесі.

Особливістю взаємодії на цьому етапі є превалювання ініціативної ролі оперативних підрозділів. Вони самостійно здійснюють виявлення ознак кримінального правопорушення, збір та первинну перевірку інформації, визначають напрями подальшого документування. Слідчий, у свою чергу, на даній стадії не є основним суб'єктом діяльності, однак може залучатися до оцінки зібраних матеріалів, визначення їх кримінально-правового значення та перспективи внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань. Такий характер взаємодії зумовлює її консультативну спрямованість і випереджувальний характер оперативної діяльності [21].

Суттєвою рисою взаємодії є її інформаційно-аналітичний зміст. Обмін інформацією між оперативними підрозділами та слідчим відбувається у формі передачі аналітичних довідок, матеріалів перевірок, узагальнених даних про фінансові операції та пов'язаних осіб. У справах про відмивання майна така взаємодія передбачає глибокий аналіз банківських транзакцій, руху грошових коштів, структури власності суб'єктів господарювання, що потребує застосування спеціальних знань та сучасних інформаційно-

аналітичних інструментів. Ефективність протидії латентній економічній злочинності значною мірою залежить від рівня організації інформаційної взаємодії між підрозділами [128].

Водночас взаємодія на етапі пошукових заходів має виражений латентний і конспіративний характер. Це обумовлено необхідністю збереження таємності оперативно-розшукової діяльності, недопущення передчасного розкриття намірів правоохоронних органів і протидії можливим заходам конспірації з боку осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. У зв'язку з цим коло осіб, залучених до взаємодії, як правило, є обмеженим, а обмін інформацією здійснюється з дотриманням режиму секретності.

Окремої уваги заслуговує орієнтація результатів пошукових заходів на їх подальше процесуальне закріплення. Незважаючи на те, що зазначені заходи мають непроцесуальний характер, їх результати здебільшого використовуються в процесі прийняття рішень щодо проведення окремих слідчих (розшукових) дій або прийняття процесуальних окремих рішень під час розслідування.

Особливо проблемним сегментом взаємодії є використання оперативно-розшукової інформації у доказуванні. Оперативна інформація має високу пізнавальну цінність, оскільки дозволяє виявляти приховані обставини злочинної діяльності, зв'язки між особами та механізми вчинення кримінальних правопорушень. Проте її використання у кримінальному процесі пов'язане з істотними обмеженнями, оскільки така інформація за своєю природою не є процесуальним доказом і потребує спеціальної процедури трансформації [129, с. 394].

Ще однією особливістю є відсутність чіткої процесуальної регламентації взаємодії на цій стадії. На відміну від досудового розслідування, де взаємодія визначається нормами кримінального процесуального законодавства, під час здійснення пошукових заходів вона регулюється переважно відомчими нормативно-правовими актами та

сформованою практикою. Це забезпечує певну гнучкість і оперативність у прийнятті рішень, але водночас може призводити до неузгодженості дій та різного розуміння повноважень між суб'єктами взаємодії.

Крім того, взаємодія у справах про легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом має комплексний і міждисциплінарний характер. До неї можуть залучатися спеціалісти у сфері фінансів, економіки, банківської діяльності, інформаційних технологій, що значно розширює можливості виявлення складних схем відмивання коштів. Така інтеграція знань і ресурсів сприяє підвищенню ефективності пошукових заходів, але водночас ускладнює організацію взаємодії та потребує належної координації.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур. Зазначені особливості обумовлюють необхідність подальшого вдосконалення організаційно-правових засад такої взаємодії з метою підвищення ефективності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою.

Виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у межах провадження за оперативно-розшуковою справою є специфічним етапом протидії кримінальним правопорушенням, що включає елементи оперативно-розшукової діяльності на початковому етапі та окремі елементи процесуальної діяльності на етапі реалізації матеріалів оперативної розробки. На відміну від початкових пошукових заходів, стадія ведення оперативно-розшукової справи характеризується

більш системним і цілеспрямованим характером діяльності оперативних підрозділів з документальним підкріпленням, що зумовлює поглиблення та інтенсифікацію взаємодії зі слідчим.

Оперативно-розшукова справа відкривається за наявності достатніх даних про підготовку до вчинення кримінального правопорушення, що, у випадку легалізації доходів, зазвичай пов'язано з виявленням складних фінансових схем, ознак фіктивного підприємництва, транзитних фінансових потоків або використання підконтрольних суб'єктів господарювання. У межах такої справи оперативні підрозділи здійснюють системне документування протиправної діяльності, що потребує постійної координації із слідчим для забезпечення перспективи подальшого кримінального провадження.

Відповідно до положень Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: «При веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи (далі - ОРС) щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину. Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для

реєстрації в ЄРДР. Одночасно розробляється план заходів з реалізації матеріалів ОРС, який затверджується керівниками органу досудового розслідування та оперативного підрозділу. У разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак кримінального правопорушення керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України») [65].

З аналізу вказаних положень відомчих нормативних актів, процес взаємодії оперативного працівника зі слідчим під час виявлення кримінальних правопорушень в межах провадження за оперативно-розшуковими справами може починатися у двох випадках:

- 1) коли виникає необхідність забезпечення методичного супроводження реалізації оперативно-розшукової справи;
- 2) коли виникає необхідність надання практичної допомоги оперативному підрозділу [73].

До суб'єктів організації взаємодії відноситься і співробітник оперативного підрозділу, в провадженні якого знаходиться оперативно-розшукова справа. Саме він має здійснювати планування спільної діяльності зі слідчим щодо реалізації результатів оперативно-розшукової діяльності. Така горизонтальна взаємодія не виникає автономно, а у взаємозв'язку із управлінськими рішеннями керівників оперативного та слідчого підрозділів. При чому слід зазначити, що співробітник оперативного підрозділу має діяти самостійно та ініціативно в рамках визначеного рішенням керівника оперативного підрозділу поля для взаємодії зі слідчим. Саме від його активності залежить складання плану заходів, реалізація яких має забезпечити одержання достатніх даних для початку кримінального провадження слідчим, визначення форм та порядку обміну інформацією зі слідчим щодо змісту результатів оперативно-розшукової діяльності по

справі [23, с. 138-139].

Однією з ключових особливостей взаємодії на цій стадії є її подвійний характер, який полягає у поєднанні негласної оперативно-розшукової діяльності з підготовкою до процесуального оформлення зібраних матеріалів. На цій стадії оперативні підрозділи продовжують відігравати провідну роль у зборі інформації, однак значно зростає значення слідчого як суб'єкта, що визначає правову перспективу та допустимість майбутніх доказів.

Суттєвою рисою взаємодії є її плановий і системний характер.

В такому плані в обов'язковому порядку передбачається використання необхідних сил та засобів оперативно-розшукової діяльності, послідовність дій, заходів та їх обсяг, прогнозування щодо вилучення документів, товарно-матеріальних цінностей, предметів та речовин, у тому числі заборонених для обігу, визначається необхідність залучення спеціалістів та встановлення нових конфіденційних контактів, проведення оперативних комбінацій та спеціальних операцій [130, с. 88].

У межах оперативно-розшукової справи взаємодія здебільшого реалізується через:

- погодження планів оперативно-розшукових заходів;
- визначення напрямів документування злочинної діяльності;
- спільне обговорення тактики фіксації доказової інформації;
- підготовку до проведення негласних слідчих (розшукових) дій у

разі внесення відомостей до ЄРДР.

На відміну від початкового етапу, взаємодія набуває більш організованої форми, що відповідає вимогам відомчих нормативно-правових актів і спрямована на досягнення конкретного результату – накопичення достатніх даних для початку досудового розслідування.

Особливе значення у справах про легалізацію (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом має інформаційно-аналітична взаємодія, яка здійснюється на поглибленому рівні. Здебільшого вона включає:

- системний аналіз фінансово-господарської діяльності суб'єктів;

- відстеження руху грошових коштів через банківські установи;
- встановлення зв'язків між фіктивними та реальними підприємствами;
- виявлення кінцевих вигодонабувачів (бенефіціарів).

У цьому контексті взаємодія передбачає не лише обмін інформацією, а й її спільну оцінку, узагальнення та використання для побудови версій злочинної діяльності.

Ще однією важливою особливістю є орієнтація на трансформацію оперативних матеріалів у процесуальні докази. У межах оперативно-розшукової справи оперативні підрозділи здійснюють документування таким чином, щоб результати їх діяльності могли бути використані у кримінальному провадженні. Це вимагає постійного узгодження дій зі слідчим, який у свою чергу:

- визначає межі допустимості майбутніх доказів;
- консультує щодо способів фіксації інформації;
- оцінює достатність зібраних матеріалів для внесення відомостей до ЄРДР.

Ефективність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом значною мірою залежить від здатності оперативних підрозділів забезпечити належний рівень доказової придатності отриманих матеріалів.

Водночас взаємодія у межах оперативно-розшукової справи характеризується високим рівнем конспіративності та обмеженості доступу до інформації. Це обумовлено необхідністю:

- збереження джерел оперативної інформації;
- недопущення розкриття тактики документування;
- протидії можливим заходам протидії з боку злочинних груп.

У справах про легалізація (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом ця обставина має особливе значення, оскільки суб'єкти таких правопорушень часто використовують складні механізми маскування

діяльності та мають доступ до фінансових і юридичних інструментів захисту.

Разом з тим, слід відзначити і наявність певних проблемних аспектів взаємодії під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою, серед яких:

- недостатня узгодженість між оперативними та слідчими підрозділами;
- різний рівень розуміння вимог доказування;
- ризики втрати доказової інформації через неналежне документування;
- обмеженість нормативного регулювання окремих аспектів взаємодії.

Передача матеріалів оперативно-розшукової діяльності проводиться з ініціативи оперативного підрозділу (фактично таким ініціатором є уповноважений працівник оперативного підрозділу або начальник оперативного підрозділу). Передача повинна включати в себе інформування про ознаки виявленого кримінального правопорушення – складення уповноваженим працівником оперативного підрозділу рапорту про факт виявлення кримінального правопорушення під час його оперативно-службової діяльності. Такий рапорт є документальною підставою для внесення відповідних відомостей до ЄРДР. Цей факт зумовлює і зміст такого рапорту. В ньому повинні міститися всі необхідні дані для повноти відображення інформації про виявлене кримінальне правопорушення у ЄРДР, за винятком визначених особливостей тактичного характеру реалізації оперативної інформації, що було обумовлено на етапі спільного ознайомлення з матеріалами ОРС [130, с. 89].

Обсяг матеріалів, які направляються до органу досудового розслідування після реєстрації в ЄРДР інформації оперативного підрозділу повинен відповідати наступним умовам:

- бути таким, щоб слідчий мав можливість прийняти правильне

рішення щодо кваліфікації, побудови версій на початковому етапі розслідування, прийнятті правильних процесуальних рішень тощо;

- дати можливість слідчому безпомилково визначити коло причетних, дії яких були задокументовані під час оперативно-розшукового документування;

- підтверджувати достовірність і об'єктивність відомостей і порядку отримання відповідних матеріалів;

- відображати повноту джерел отриманої інформації;

- розкривати потенціал можливостей для швидкого, неупередженого та об'єктивного розслідування;

- визначати коло процесуальних рішень, які можуть бути прийняті слідчим на їх основі;

- чи є наявне якісне і ефективне зашифровування сил та засобів ОРД і чи можуть бути позитивно вирішені дані питання [130, с. 89-90].

У разі, якщо ознаки кримінального правопорушення виявлені під час проведення оперативно-розшукових заходів, що тривають і припинення яких може негативно вплинути на результати кримінального провадження, підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, повідомляє відповідний орган досудового розслідування та прокурора про виявлення ознак кримінального правопорушення, закінчує проведення оперативно-розшукового заходу, після чого направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування [56].

Безумовно, що важливим компонентом у забезпеченні організації взаємодії між оперативним підрозділом та слідчим має й неформальна складова ділових взаємовідносин між співробітниками оперативного підрозділу, слідчим та їхніми керівниками. Не можна не погодитися в цьому контексті з В. І. Гаєнком та Є. О. Железновим, що без взаємної довіри один до одного не буде досягнутий той рівень відкритості в обміні оперативною

інформацією між оперативним підрозділом та слідчим [131, С. 192], який, зокрема, забезпечить своєчасне визначення моменту достатності результатів оперативно-розшукової діяльності для внесення відомостей до ЄРДР та їх можливості використання їх в доказуванні у кримінальному провадженні [23, с. 138].

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності. Її ефективність є визначальною передумовою успішного переходу від оперативно-розшукової діяльності до повноцінного досудового розслідування.

Взаємодія під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах кримінального провадження.

Виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у межах кримінального провадження є завершальним та найбільш регламентованим етапом протидії цьому виду злочинності. На відміну від попередніх стадій (пошукових заходів та оперативно-розшукової справи), взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на цьому етапі здійснюється у чітко визначених процесуальних формах і підпорядковується вимогам кримінального процесуального законодавства.

Слід зазначити, що взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час досудового розслідування передбачає отримання інформації про кримінальне правопорушення в умовах наявної або очікуваної протидії з боку членів злочинних організацій та осіб, не зацікавлених в розкритті кримінальних правопорушень пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна [132, с. 127].

Відповідно до положень ч. 1 ст. 214 КПК України слідчий, прокурор невідкладно, але не пізніше 24 годин після подання заяви, повідомлення про

вчинене кримінальне правопорушення або після самостійного виявлення ним з будь-якого джерела обставин, що можуть свідчити про вчинення кримінального правопорушення, зобов'язаний внести відповідні відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань та розпочати розслідування [54].

В свою чергу, відповідно до ч. 2 ст. 7 ЗУ «Про оперативно розшукову діяльність» у разі виявлення ознак злочину оперативний підрозділ, який здійснює оперативно-розшукову діяльність, зобов'язаний невідкладно направити зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена Кримінальним кодексом України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому Кримінальним процесуальним кодексом України [56].

В окремих випадках це призводить до того, що оперативні підрозділи вдаються лише до фіксації ознак незакінчених кримінальних правопорушень (готування або замаху) і передані матеріали є неповними. Вирішення даних проблемних питань може полягати у внесенні змін до кримінального процесуального законодавства щодо здійснення досудового розслідування та ОРД, які б дозволили досягнути балансу у виконанні своїх повноважень в кримінальному провадженні, що б дозволило сприяти ефективній взаємодії [132, с. 136].

В межах кримінального провадження оперативні працівники, здебільшого, виявляють нові факти вчинення кримінальних правопорушень або в процесі виконання доручень слідчого або під час здійснення заходів в процесі оперативного супроводження кримінального провадження [73].

Ключовою особливістю такої взаємодії є процесуальне керівництво діяльністю слідчим, який виступає центральною фігурою у кримінальному провадженні. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України, саме слідчий визначає напрями розслідування, приймає процесуальні рішення та несе відповідальність за повноту і неупередженість

досудового розслідування. Оперативні підрозділи у цьому випадку виконують допоміжну функцію, виконуючи доручення слідчого та забезпечуючи проведення окремих слідчих (розшукових) і негласних слідчих (розшукових) дій.

Взаємодія у межах кримінального провадження набуває чітко процесуалізованого характеру. Основними формами такої взаємодії є:

- виконання письмових доручень слідчого оперативними підрозділами;
- участь оперативних працівників у проведенні слідчих (розшукових) дій;
- здійснення негласних слідчих (розшукових) дій;
- забезпечення реалізації інших завдань кримінального провадження (розшук осіб, майна, документів).

Особливість полягає у тому, що будь-яка взаємодія повинна відповідати вимогам допустимості доказів, що суттєво підвищує рівень формалізації діяльності та відповідальності її суб'єктів.

Зважаючи, що оперативний підрозділ не є суб'єктом доказування, з боку останнього відсутня достатня мотивація для здійснення діяльності направленої на виявлення доказів, встановлення обставин, що підлягають доказуванню та здійснення оперативного забезпечення досудового розслідування. А отже, якісна взаємодія оперативного підрозділу зі слідчим щодо виявлення та розкриття легалізації (відмивання) майна, що вчинено злочинними організаціями по суті припиняється з початком досудового розслідування і її продовження проявляється лише в безініціативному виконанні письмових доручень слідчого щодо проведення СРД чи НСРД. А в разі, коли особи, які вчинили кримінальне правопорушення не відомі, доручення мають дещо абстрактний характер, та направлені, насамперед, на встановлення і розшук особи, яка вчинила кримінальне правопорушення; встановлення свідків злочинних дій, що призводить до гальмування розслідування та переходу його в заморожений стан [132, с. 133-134].

У справах про легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом взаємодія характеризується поглибленим аналітичним змістом.

Діяльність і оперативного співробітника, і слідчого завжди протікає в певних умовах часу, місця, конкретного зовнішнього середовища, навколишньої обстановки, до того ж оперативні заходи й слідчі (розшукові) дії виконуються з урахуванням тієї обстановки, яка склалася на конкретний момент виявлення ознак злочину. Всі ці фактори формують ситуацію, в якій і діють співробітники правоохоронних органів і відповідно до якої організують свою діяльність [133, с. 128].

Оперативні підрозділи здебільшого виконують наступні функції:

- встановлення фінансових потоків і каналів переміщення коштів;
- документування операцій з майном;
- виявлення зв'язків між суб'єктами злочинної діяльності;
- збір інформації про активи, що підлягають арешту.

Слідчий, у свою чергу, забезпечує процесуальне оформлення цієї діяльності шляхом:

- проведення допитів;
- призначення експертиз (економічних, фінансових, почеркознавчих тощо);
- звернення до суду з клопотаннями (про арешт майна, доступ до речей і документів, проведення НСРД).

Важливою особливістю є інтеграція оперативно-розшукової та процесуальної діяльності. На цьому етапі результати оперативно-розшукової діяльності:

- легалізуються шляхом проведення відповідних слідчих (розшукових) дій;
- перевіряються у процесуальному порядку;
- набувають статусу доказів.

Це вимагає тісної та безперервної взаємодії між слідчим і оперативними працівниками, оскільки будь-які недоліки на цьому етапі

можуть призвести до втрати доказової сили зібраної інформації.

Ще однією характерною рисою є спільне планування розслідування. У справах про легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом спільно розробляються:

- плани проведення слідчих (розшукових) дій;
- тактичні комбінації (наприклад, одночасні обшуки, тимчасовий доступ до рахунків тощо);
- заходи щодо виявлення та арешту активів.

Таке планування дозволяє забезпечити комплексний підхід до розслідування та підвищити його ефективність.

Особливого значення набуває взаємодія під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, які у справах про легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом є одним із ключових засобів доказування. Оперативні підрозділи безпосередньо здійснюють проведення вказаних дій, тоді як слідчий:

- ініціює їх проведення;
- отримує відповідні дозволи суду;
- контролює законність та результати їх виконання.

Водночас, аналіз практики розслідування злочинів вказаної категорії вказує на існування окремих проблемних аспекти взаємодії між слідчим і оперативними працівниками, зокрема:

- формальний підхід до виконання доручень слідчого;
- недостатня якість оперативного супроводу;
- складність узгодження дій у багатосуб'єктних провадженнях;
- значний обсяг інформації, що ускладнює її аналіз та використання.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом у межах кримінального провадження шляхом характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому,

інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу. Ефективність такої взаємодії є визначальною умовою успішного доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності [134].

Враховуючи вище викладене, можна дійти до таких висновків:

1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є не лише організаційною умовою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України, а й об'єктивною необхідністю, зумовленою специфікою механізму вчинення таких кримінальних правопорушень, особливостями їх виявлення та потребою забезпечення перспективи подальшого доказування у кримінальному провадженні.

2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур. Зазначені особливості обумовлюють необхідність подальшого вдосконалення організаційно-правових засад такої взаємодії з метою підвищення ефективності протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності. Її ефективність є визначальною передумовою успішного переходу від оперативно-розшукової діяльності до повноцінного досудового

розслідування.

Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у межах кримінального провадження характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому, інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу. Ефективність такої взаємодії є визначальною умовою успішного доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

2.2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом

Реалізації матеріалів оперативної розробки є завершальним етапом оперативно-розшукового документування. Наукові підходи до розуміння документування у діяльності оперативних підрозділів акцентують його зв'язок з оперативно-розшуковою діяльністю та доказуванням у кримінальному провадженні [135, с. 3371].

У літературі документування розглядається як діяльність зі створення та (або) одержання документів, що містять фактичні дані про кримінально карані діяння, причетних осіб, їх ролі та зв'язки. Водночас у фахових джерелах наголошується на стадійності документування та на особливій ролі оперативної розробки як форми, що створює належні умови для системного збору, перевірки й закріплення інформації про організовану злочинну діяльність. Попри значний теоретичний доробок, у практиці залишаються проблеми узгодження тактичних моделей документування з обмеженнями

правового режиму, потребою оперативності та вимогами допустимості доказів [135-141].

Проблемні питання оперативно-розшукового документування в процесі протидії злочинам у різних сферах економіки були предметом дослідження таких вчених як Є. В. Айдемський, С. Г. Бевзенко, Л. С. Белік, О. І. Бутович, В. В. Дараган, Т. С. Демедюк, В. О. Єлісєєв, П. С. Єпринцев, В. В. Єфімов, Ю. А. Казанцев, О. М. Кардаш, М. П. Климчук, А. І. Коваленко, О. О. Коломиєць, А. М. Лисенко, В. В. Лисенко, Б. Лук'янчиков, С. В. Пеньков, С. М. Рогозін, А. А. Саковський, В. М. Сакал, А. Г. Семчук, Д. М. Середа, С. А. Сумський, О. С. Тарасенко, В. В. Шендрик, О. О. Юхно [142-169] та ін.

Однак, незважаючи на значний інтерес правників до проблемних питань оперативно-розшукового документування в процесі протидії злочинам у різних сферах економіки, питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом залишається недостатньо вивченим, а отже, потребує нових досліджень.

Зміст оперативного документування охоплює виявлення, збір, фіксацію, дослідження й оцінку фактичних даних про підготовку або вчинення злочинів, про причетність конкретних осіб і груп, їх ролі та участь у епізодах протиправної діяльності. У практичному вимірі завдання оперативного співробітника полягає в тому, щоб у кожній конкретній ситуації визначити реальну типову ситуацію, спрогнозувати подальшу можливу картину злочину та сформулювати програму дій для документування. При цьому документування має бути спрямоване на фіксацію всіх епізодів протиправних дій, встановлення всіх осіб, причетних до їх вчинення, місцезнаходження викраденого майна чи цінностей, місць їх збуту, а також на виявлення осіб, які можуть бути свідками або потерпілими, і на фіксацію інших обставин, що входять у предмет доказування [135-138; 170].

При цьому слід зауважити, що у разі виявлення під час проведення оперативно-розшукових заходів ознак злочину керівник оперативного підрозділу невідкладно направляє зібрані матеріали, в яких зафіксовано фактичні дані про протиправні діяння окремих осіб та груп, відповідальність за які передбачена КК України, до відповідного органу досудового розслідування для початку та здійснення досудового розслідування в порядку, передбаченому КПК України [65].

Водночас аналіз матеріалів кримінальних проваджень, а також результати опитування працівників органів досудового розслідування і оперативних підрозділів Національної поліції щодо стадій реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, свідчать про те, що фактично етап реалізації та етап закріплення доказової бази у таких справах здебільшого відбуваються одночасно. Це зумовлено тим, що реалізація матеріалів оперативної розробки у зазначеній категорії правопорушень, як правило, здійснюється шляхом проведення комплексу слідчих (розшукових) дій після внесення відповідних відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань, без подальшого застосування оперативно-розшукових заходів. Водночас етап закріплення доказової бази має місце переважно у випадках, коли в результаті оперативної розробки отримано речі та документи, які можуть бути використані як докази у кримінальному провадженні.

Тому, для розкриття питання особливостей взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом пропонуємо розглянути такі етапи: початковий етап; підготовчий етап; реалізація; етап закріплення доказової бази.

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на початковому етапі реалізації матеріалів

оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Початковий етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є визначальним для формування належної доказової бази та подальшої ефективності досудового розслідування. Саме на цьому етапі формується основа для успішної реалізації матеріалів оперативної розробки, що обумовлює необхідність тісної, узгодженої та науково обґрунтованої взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами.

Аналіз практики та наукових джерел свідчить, що зазначений етап включає три взаємопов'язані складові: підготовку матеріалів оперативної розробки до реалізації, їх спільний аналіз слідчим і оперативним працівником, а також планування подальших заходів реалізації.

Підготовка матеріалів оперативної розробки.

На початковій стадії реалізації оперативний працівник здійснює підготовку матеріалів оперативно-розшукової справи для їх подальшого аналізу слідчим. Особливістю цього процесу у справах про легалізацію майна є необхідність забезпечення балансу між інформативністю матеріалів та дотриманням вимог конспірації.

Зокрема, підготовлені матеріали не повинні розкривати джерела отримання оперативної інформації, зокрема осіб, залучених до негласного співробітництва, а також методи оперативно-розшукової діяльності. Водночас вони мають містити узагальнену інформацію, достатню для оцінки наявності ознак кримінального правопорушення, передбаченого, зокрема, ст. 209 КК України.

Важливою особливістю підготовки матеріалів у справах цієї категорії є необхідність відображення результатів роботи щодо встановлення активів, отриманих злочинним шляхом. Йдеться про виявлення:

- фінансових потоків;
- банківських рахунків;

- майна, оформленого на підставних осіб;
- кінцевих бенефіціарних власників.

Такі відомості мають принципове значення для подальшого застосування заходів забезпечення кримінального провадження, зокрема арешту майна відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України.

Разом з тим, як свідчить практика, передача слідчому лише «завершених» оперативних матеріалів може призводити до втрати можливості своєчасного усунення недоліків у фіксації інформації. У зв'язку з цим доцільним є залучення слідчого до аналізу матеріалів ще до завершення їх документування.

Особливості спільного аналізу матеріалів.

Наступним етапом є спільний аналіз матеріалів оперативної розробки, який має ключове значення для визначення перспектив кримінального провадження. Така взаємодія характеризується поєднанням оперативного та процесуального підходів до оцінки інформації.

Процес оцінки матеріалів оперативної розробки доцільно здійснювати разом зі слідчим. Так, відповідно до положень Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 № 575, при веденні оперативним підрозділом оперативно-розшукової справи щодо осіб, стосовно яких є дані про участь у підготовці до вчинення злочину, підслідного слідчим органів досудового розслідування Національної поліції України, керівник оперативного підрозділу письмово звертається до керівника органу досудового розслідування про закріплення за цією ОРС слідчого для забезпечення методичного супроводження її реалізації та надання практичної допомоги оперативному підрозділу. Керівник оперативного підрозділу з дотриманням режиму секретності надає слідчому необхідні матеріали ОРС для вивчення та

надання у разі потреби рекомендацій щодо фіксації додаткових фактичних даних про протиправні діяння окремих осіб та груп, які засвідчують наявність в їх діях ознак злочину. Матеріали ОРС можуть розглядатися під час оперативної наради за участю керівників оперативного підрозділу, органу досудового розслідування та працівників, які брали участь у їх підготовці, для визначення повноти зібраних матеріалів та наявності підстав для реєстрації в ЄРДР [65].

З метою недопущення розшифровки джерел оперативної інформації доцільним є використання узагальнених форм її подання, зокрема складання аналітичних довідок або меморандумів. Такий підхід дозволяє забезпечити необхідний рівень інформованості слідчого без порушення вимог конспірації.

У процесі аналізу оперативний працівник має оцінити:

- можливість забезпечення безпеки осіб, залучених до негласного співробітництва;
- достатність заходів щодо збереження речових доказів;
- ризики втрати або знищення інформації.

Слідчий, у свою чергу, здійснює оцінку матеріалів з позицій кримінального процесу, зокрема:

- достовірності отриманих даних;
- достатності відомостей для внесення їх до Єдиного реєстру досудових розслідувань;
- наявності ознак складу кримінального правопорушення;
- встановлення кола причетних осіб;
- визначення джерел доказової інформації;
- наявності передумов для забезпечення відшкодування шкоди.

Таким чином, спільний аналіз матеріалів є не лише формою обміну інформацією, а й інструментом узгодження позицій щодо подальшого процесуального використання результатів оперативної діяльності.

Планування реалізації матеріалів оперативної розробки.

Завершальним елементом початкового етапу є складання плану реалізації матеріалів оперативної розробки, який виступає основним інструментом координації діяльності слідчого та оперативного працівника.

У науковій літературі запропоновано різні підходи до структурування такого плану [171].

Водночас, з урахуванням специфіки злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, доцільно включати до плану такі ключові елементи:

- визначення часу, послідовності та місць проведення обшуків і тимчасового доступу до речей і документів;
- планування допитів підозрюваних, свідків та інших учасників кримінального провадження;
- визначення заходів щодо затримання осіб та обрання запобіжних заходів;
- організація проведення експертиз та ревізій;
- вжиття заходів щодо виявлення та арешту активів, одержаних злочинним шляхом;
- планування дій, спрямованих на подолання протидії розслідуванню;
- визначення способів легалізації матеріалів оперативної розробки у процесуальні докази;
- забезпечення заходів конспірації та захисту негласних джерел інформації.

На нашу думку, доцільним є розгляд планування як трирівневої системи, що включає: оперативний (негласні заходи), процесуальний (слідчі дії) та аналітичний (оцінка та узагальнення інформації) рівні. Такий підхід дозволяє забезпечити комплексність і узгодженість дій усіх суб'єктів взаємодії.

Однак, як показав аналіз практики, на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки, існує низка проблемних питань, які

негативно впливають на стан взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України, зокрема:

- несвоєчасне залучення слідчого до аналізу матеріалів;
- недостатня орієнтація оперативних підрозділів на вимоги доказування;
- ризики розкриття джерел оперативної інформації;
- неузгодженість дій при плануванні заходів реалізації.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій. Ефективність цього етапу безпосередньо визначає перспективу подальшого досудового розслідування та успішність доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на підготовчому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має визначальне значення для забезпечення ефективності подальших оперативно-розшукових заходів та слідчих (розшукових) дій, направлених на реалізацію таких матеріалів. Його зміст полягає у здійсненні комплексу організаційних, аналітичних та процесуальних дій, спрямованих на створення належних умов для реалізації напрацьованих матеріалів та їх подальшої трансформації у допустимі докази у кримінальному провадженні.

Ключовою ознакою цього етапу є високий рівень узгодженості дій слідчого та оперативного підрозділу, що досягається шляхом спільного

планування та чіткого розподілу функцій. Як свідчить практика, саме якісна підготовка значною мірою визначає результативність реалізації матеріалів оперативної розробки, особливо у складних справах, пов'язаних із багаторівневими схемами легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Наявність детально розробленого плану реалізації матеріалів оперативної розробки є обов'язковою умовою досягнення поставлених завдань. Планування виступає не лише організаційним інструментом, а й способом інтеграції оперативної та процесуальної діяльності в єдину систему.

У межах планування слідчий та оперативний працівник повинні:

- визначити основні та проміжні цілі реалізації матеріалів;
- сформулювати слідчі та оперативні версії;
- встановити послідовність проведення заходів;
- передбачити способи отримання доказової інформації.

Особливого значення на цьому етапі набуває орієнтація плану на виявлення та фіксацію фінансових потоків, встановлення кінцевих бенефіціарних власників, а також ідентифікацію активів, що підлягають арешту. Це обумовлено необхідністю забезпечення відшкодування шкоди та застосування заходів забезпечення кримінального провадження відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України.

Таким чином, план реалізації має комплексний характер і охоплює як оперативно-розшукові заходи, так і слідчі (розшукові) дії, що підлягають проведенню у визначеній логічній послідовності.

Важливим елементом підготовчого етапу є визначення виконавців запланованих заходів. Ефективність реалізації значною мірою залежить від правильного розподілу функцій між учасниками взаємодії з урахуванням їх професійної підготовки, досвіду та спеціалізації. Зокрема, доцільним є:

- залучення до окремих заходів як слідчих, так і оперативних працівників;

- формування слідчо-оперативних груп;
- визначення чітких ролей кожного учасника під час проведення конкретних заходів.

Як показують результати дослідження, найбільш ефективними під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом є спільні дії під час проведення:

- обшуків;
- оглядів;
- інвентаризацій;
- вилучення документів і цифрових носіїв інформації.

Проведення таких заходів потребує попереднього узгодження тактики їх здійснення, розподілу обов'язків та визначення порядку взаємодії між учасниками.

На підготовчому етапі оперативні підрозділи здебільшого здійснюють комплекс заходів, спрямованих на уточнення та актуалізацію оперативної інформації. Це обумовлено динамічністю оперативної обстановки, особливо у справах про легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, де суб'єкти злочину можуть оперативно змінювати способи маскування протиправної діяльності.

До основних завдань оперативного підрозділу належать:

- оновлення інформації про фінансові операції та активи фігурантів;
- встановлення нових зв'язків між учасниками злочинної діяльності;
- виявлення ризиків знищення або приховування доказів;
- забезпечення збереження документів та інших носіїв інформації.

Особливого значення набуває вжиття заходів щодо недопущення втрати доказової інформації, зокрема фінансових документів, електронних

даних та інших матеріалів, що підтверджують факти легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Слідчий на підготовчому етапі виконує функцію процесуального забезпечення реалізації матеріалів оперативної розробки. Його діяльність спрямована на створення правових підстав для проведення запланованих заходів.

Зокрема, слідчий:

- готує процесуальні документи (клопотання, постанови тощо);
- забезпечує погодження процесуальних рішень із прокурором;
- ініціює отримання ухвал слідчого судді на проведення окремих слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій;
- визначає процесуальну форму фіксації доказової інформації.

Зазначена діяльність здійснюється відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України та спрямована на забезпечення допустимості та належності доказів у кримінальному провадженні.

Аналіз практики дозволяє також виділити низку проблем, характерних для підготовчого етапу реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема:

- недостатній рівень узгодженості дій між слідчими та оперативними підрозділами;
- формальний підхід до планування;
- несвоєчасне оновлення оперативної інформації;
- ризики втрати доказової бази через неналежну підготовку.

На нашу думку, підвищення ефективності взаємодії на цьому етапі можливе шляхом запровадження комплексного підходу до планування, чіткого розмежування функцій та посилення орієнтації на доказову перспективу отриманої інформації.

Таким чином, підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна,

одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації. Саме на цьому етапі закладаються передумови для ефективного документування злочинної діяльності та подальшого доведення вини осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом [172].

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Етап безпосередньої реалізації матеріалів оперативної розробки у справах щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є основною стадією, на якій відбувається практичне втілення напрацьованих оперативних даних у систему процесуальних доказів. Ефективність цього етапу прямо залежить від рівня взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами, узгодженості їх дій та здатності оперативно реагувати на зміну криміногенної ситуації.

Як свідчать результати досліджень, взаємодія на цьому етапі має комплексний характер і охоплює проведення слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій, заходів оперативного (ініціативного) пошуку, а також організаційних заходів, спрямованих на досягнення цілей кримінального провадження.

Науковий аналіз дозволяє виділити систему ключових завдань, що вирішуються у процесі реалізації матеріалів оперативної розробки, зокрема до них можна віднести:

- припинення та попередження злочинної діяльності;
- нейтралізація причин та умов, що сприяють її вчиненню;
- забезпечення введення у кримінальний процес матеріалів, здобутих у ході оперативної розробки;

- створення умов для відшкодування завданої шкоди;
- встановлення інфраструктури фінансування злочинної діяльності та схем легалізації доходів;
- забезпечення безпеки учасників кримінального провадження;
- систематизація та оцінка оперативної інформації;
- формування системи фіксації первинних даних з метою їх подальшого використання як доказів;
- визначення тактики реалізації оперативної інформації.

У контексті злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, ці завдання набувають особливої складності, оскільки передбачають не лише документування первинного злочину, але й встановлення фінансових механізмів трансформації незаконно отриманих активів у легальний обіг.

Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів реалізується через проведення узгодженого комплексу процесуальних та оперативних заходів. Аналіз практики дозволяє виокремити найбільш типові з них:

- проведення обшуків та тимчасового доступу до речей і документів з метою вилучення фінансової, бухгалтерської та іншої документації;
- огляд та дослідження вилучених матеріалів для встановлення ознак злочинної діяльності;
- проведення ревізій та фінансових перевірок;
- призначення експертиз (економічних, почеркознавчих, техніко-криміналістичних тощо);
- проведення допитів осіб, причетних до незаконної фінансово-господарської діяльності;
- здійснення негласних слідчих (розшукових) дій;
- проведення окремих заходів оперативного (ініціативного) пошуку.

Особливістю зазначеного етапу у справах про злочини, пов'язані з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом є необхідність паралельного документування як фактів вчинення предикатного злочину, так і дій, спрямованих на легалізацію (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, що потребує високого рівня координації між суб'єктами взаємодії.

Зазначені заходи здійснюються відповідно до вимог Кримінального процесуального кодексу України, що обумовлює необхідність забезпечення їх належної процесуальної форми та доказової придатності отриманих результатів.

Організаційний аспект реалізації матеріалів оперативної розробки передбачає створення відповідних координаційних механізмів. У практиці діяльності органів Національної поліції України це може проявлятися у:

- формуванні слідчо-оперативних груп;
- створенні тимчасових міжвідомчих робочих груп;
- визначенні єдиного центру управління процесом реалізації;
- встановленні системи обміну інформацією між учасниками.

Такі організаційні форми забезпечують узгодженість дій, оперативність прийняття рішень та ефективне використання наявних ресурсів.

Аналіз практики свідчить, що у більшості випадків (близько 86 %) реалізація матеріалів оперативної розробки розпочинається з проведення слідчих (розшукових) дій, спрямованих на фіксацію доказів. При цьому важливого значення набувають такі тактичні рішення:

- проведення слідчих (розшукових) дій у спосіб, що мінімізує ризик передчасного розкриття факту розслідування;
- поєднання оперативно-розшукових заходів із процесуальними діями;
- скорочення часу між початком кримінального провадження та затриманням підозрюваних;
- одночасне проведення обшуків у кількох фігурантів;

- забезпечення раптовості та синхронності дій.

Такі тактичні рішення дозволяють мінімізувати протидію з боку фігурантів та підвищити ефективність збору доказів.

Суттєвою особливістю етапу реалізації є необхідність протидії активним заходам з боку осіб, причетних до злочинної діяльності. Така протидія може проявлятися у:

- знищенні або приховуванні доказів;
- впливі на свідків і потерпілих;
- використанні корупційних зв'язків;
- зміні фінансових схем.

У зв'язку з цим взаємодія слідчих та оперативних підрозділів повинна включати комплекс заходів, спрямованих на виявлення та нейтралізацію таких дій, а також забезпечення безпеки учасників кримінального провадження.

На відміну від інших етапів, реалізація матеріалів оперативної розробки не передбачає припинення оперативно-розшукової діяльності. Навпаки, вона повинна здійснюватися паралельно з процесуальними діями та включати:

- виявлення нових епізодів злочинної діяльності;
- встановлення додаткових зв'язків фігурантів;
- проведення оперативного спостереження;
- документування фактів протидії слідству.

Це забезпечує динамічний характер взаємодії та дозволяє оперативно реагувати на зміну обстановки.

Таким чином, етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, поєднанням процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності. Його ефективність визначається узгодженістю дій,

належним плануванням, здатністю протидіяти зовнішнім викликам та орієнтацією на забезпечення доказової перспективи отриманої інформації.

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на етапі закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Етап закріплення доказової бази є завершальною стадією реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Його основним завданням є забезпечення належності, допустимості, достовірності та достатності отриманих доказів для прийняття кінцевих процесуальних рішень у кримінальному провадженні та подальшого підтримання обвинувачення в суді.

Особливість цього етапу полягає в тому, що взаємодія слідчих та оперативних підрозділів спрямовується не стільки на отримання нової інформації, скільки на перевірку, систематизацію, процесуальне оформлення та зміцнення вже сформованої доказової бази. Водночас у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, така діяльність має підвищену складність через необхідність доведення не лише факту здійснення фінансових операцій або правочинів, а й усвідомлення особою злочинного походження відповідного майна та наявності мети приховування чи маскування його незаконного походження.

На цьому етапі взаємодія слідчих та оперативних підрозділів характеризується концентрацією зусиль на вирішенні таких основних завдань:

- перевірка повноти зібраних доказів;
- усунення суперечностей між окремими джерелами доказової інформації;
- документальне підтвердження встановлених обставин кримінального правопорушення;

- встановлення та фіксація причинно-наслідкових зв'язків між предикатним злочином і подальшою легалізацією активів;
- забезпечення відшкодування завданої шкоди та спеціальної конфіскації майна;
- виявлення та усунення ризиків визнання доказів недопустимими;
- підготовка матеріалів кримінального провадження до завершення досудового розслідування.

Важливе значення на цьому етапі має спільна оцінка результатів проведених слідчих (розшукових) дій, негласних слідчих (розшукових) дій та заходів оперативно-розшукової діяльності. Така оцінка дозволяє визначити, наскільки зібрані матеріали підтверджують усі елементи предмета доказування.

Слідчий під час аналізу доказової бази повинен зосередити увагу на:

- відповідності отриманих доказів вимогам кримінального процесуального законодавства;
- достатності доказів для повідомлення про підозру або зміни її обсягу;
- наявності доказів щодо кожного елементу складу кримінального правопорушення;
- перспективі використання доказів під час судового розгляду;
- необхідності проведення додаткових процесуальних дій.

Оперативний працівник, у свою чергу, повинен здійснити:

- перевірку повноти документування злочинної діяльності;
- аналіз отриманої інформації щодо можливих невстановлених співучасників;
- виявлення додаткових епізодів злочинної діяльності;
- встановлення фактів протидії кримінальному провадженню;
- збір орієнтуючої інформації для уточнення окремих обставин справи.

Особливого значення у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, набуває систематизація доказів. Значний обсяг фінансових документів, банківської інформації, електронних даних, результатів експертних досліджень та інших матеріалів потребує їх належного структурування.

Результати вивчення кримінальних проваджень за фактами легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом показали, що найбільш ефективною є побудова доказової системи за окремими блоками, зокрема:

- докази вчинення предикатного злочину;
- докази набуття майна злочинним шляхом;
- докази здійснення фінансових операцій або правочинів щодо такого майна;
- докази обізнаності особи про злочинне походження активів;
- докази спрямованості дій на приховування або маскування джерел походження майна;
- докази розміру завданої шкоди та вартості активів.

Така систематизація дозволить забезпечити логічний взаємозв'язок між окремими доказами та сформувати цілісну доказову конструкцію.

Одним із ключових напрямів взаємодії на етапі закріплення доказової бази є забезпечення процесуальної легалізації результатів оперативно-розшукової діяльності та негласних слідчих (розшукових) дій. Незважаючи на те, що значна частина інформації отримується саме оперативними підрозділами, її використання у кримінальному провадженні можливе лише за умови дотримання встановленого законом порядку фіксації та процесуального оформлення.

У зв'язку з цим слідчий та оперативний працівник повинні спільно оцінювати:

- законність джерел отримання інформації;
- дотримання порядку проведення негласних заходів;

- можливість використання результатів оперативно-розшукової діяльності як джерел доказів;
- необхідність проведення додаткових процесуальних дій для підтвердження отриманих відомостей.

У справах цієї категорії важливим напрямом взаємодії є також забезпечення арешту активів та підготовка матеріалів для їх подальшої спеціальної конфіскації. Для цього оперативні підрозділи продовжують здійснювати заходи щодо встановлення місцезнаходження майна, виявлення прихованих активів та документування спроб їх відчуження або переоформлення.

Слідчий на підставі отриманих відомостей повинен забезпечити:

- підготовку клопотань про арешт майна;
- збір доказів щодо зв'язку активів із кримінальним правопорушенням;
- документування вартості майна;
- підтвердження належності активів підозрюваним або пов'язаним особам.

Важливою особливістю етапу закріплення доказової бази є необхідність протидії спробам сторони захисту поставити під сумнів допустимість або достовірність доказів. У зв'язку з цим взаємодія слідчого та оперативного працівника повинна бути спрямована на своєчасне виявлення процесуальних недоліків та їх усунення до завершення досудового розслідування.

Як показали результати дослідження, найбільш поширеними ризиками є:

- порушення порядку проведення слідчих (розшукових) дій;
- недостатнє документування ланцюга походження доказів;
- неповне відображення результатів експертних досліджень;
- суперечності між показаннями свідків та іншими матеріалами провадження;

– недостатнє підтвердження зв'язку між предикатним злочином і легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

З метою мінімізації таких ризиків доцільним є проведення спільних нарад слідчих та оперативних працівників, під час яких здійснюється оцінка стану доказової бази, визначаються її слабкі місця та приймаються рішення щодо проведення додаткових заходів.

Завершальним напрямом взаємодії є підготовка матеріалів кримінального провадження до завершення досудового розслідування та направлення обвинувального акта до суду. На цьому етапі слідчий повинен забезпечити процесуальне оформлення результатів розслідування, тоді як оперативні підрозділи надають допомогу в уточненні окремих обставин справи, встановленні місцезнаходження учасників кримінального провадження, а також здійснюють заходи щодо недопущення ухилення підозрюваних від кримінальної відповідальності.

Таким чином, етап закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на цьому етапі полягають у необхідності комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими. Саме ефективність взаємодії на зазначеному етапі значною мірою визначає перспективу успішного завершення досудового розслідування та підтримання обвинувачення в суді.

Враховуючи вище зазначене, можна дійти до наступних висновків:

1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом

характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій. Ефективність цього етапу безпосередньо визначає перспективу подальшого досудового розслідування та успішність доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

2. Підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації. Саме на цьому етапі закладаються передумови для ефективного документування злочинної діяльності та подальшого доведення вини осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. Етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, поєднанням процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності. Його ефективність визначається узгодженістю дій, належним плануванням, здатністю протидіяти зовнішнім викликам та орієнтацією на забезпечення доказової перспективи отриманої інформації.

4. Етап закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на цьому етапі полягають у необхідності комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів

недопустимими. Саме ефективність взаємодії на зазначеному етапі значною мірою визначає перспективу успішного завершення досудового розслідування та підтримання обвинувачення в суді.

Висновки до розділу 2

Проведене нами дослідження у цьому розділі дозволило визначити організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення та документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом та зробити деякі висновки:

1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є не лише організаційною умовою підвищення ефективності діяльності Національної поліції України, а й об'єктивною необхідністю, зумовленою специфікою механізму вчинення таких кримінальних правопорушень, особливостями їх виявлення та потребою забезпечення перспективи подальшого доказування у кримінальному провадженні.

2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур.

3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до

процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності. Її ефективність є визначальною передумовою успішного переходу від оперативно-розшукової діяльності до повноцінного досудового розслідування.

4. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у межах кримінального провадження характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому, інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу. Ефективність такої взаємодії є визначальною умовою успішного доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом і притягнення винних осіб до кримінальної відповідальності.

5. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів на початковому етапі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій. Ефективність цього етапу безпосередньо визначає перспективу подальшого досудового розслідування та успішність доведення факту легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

6. Підготовчий етап реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації. Саме на цьому етапі закладаються передумови для ефективного документування злочинної діяльності та подальшого доведення вини осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

7. Етап реалізації матеріалів оперативної розробки у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, поєднанням процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності. Його ефективність визначається узгодженістю дій, належним плануванням, здатністю протидіяти зовнішнім викликам та орієнтацією на забезпечення доказової перспективи отриманої інформації.

8. Етап закріплення доказової бази щодо злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на цьому етапі полягають у необхідності комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими. Саме ефективність взаємодії на зазначеному етапі значною мірою визначає перспективу успішного завершення досудового розслідування та підтримання обвинувачення в суді.

Розділ 3

ВЗАЄМОДІЯ СЛІДЧИХ ТА ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ПОВ'ЯЗАНИХ З ЛЕГАЛІЗАЦІЄЮ (ВІДМИВАННЯМ) МАЙНА, ОДЕРЖАНОГО ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

3.1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом

Процес розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, передбачає необхідність проведення відповідних слідчих (розшукових) дій чи тактичних операцій, як засобів впливу на ситуації, що виникають. Йдеться в першу чергу про такі слідчі (розшукові) дії, як обшук, огляд, допит підозрюваних (обвинувачених) та свідків, призначення судових експертиз. При цьому своєрідність тактики проведення зазначених слідчих (розшукових) дій полягає в тому, що у переважній більшості випадків процес розслідування легалізації відбувається паралельно з розслідуванням предикатного злочину [173, с. 269].

Такий стан справ вимагає від слідчого застосування комплексного підходу як до організації розслідування в цілому, так і до залучення до вказаного процесу працівників оперативного підрозділу.

Питання взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів під час проведення слідчих (розшукових) дій у своїх працях розглядали Л. І. Аркуша, О. П. Бойко, В. С. Бондар, І. В. Грекова, В. В. Єфімов, М. М. Єфімов, О. В. Кириченко, С. М. Князєв, В. А. Кучеренко, О. Обаль, С. В. Обшаров, Є. В. Павліченко, В. В. Рогальська, А. А. Саковський, Д. Б. Санакоєв, Л. Б. Тарасенко, В. Є. Тарасенко,

Р. В. Тарасенко, К. О. Чаплинський, В. В. Шендрик, А. М. Юрченко, О. О. Юхно, О. Яковлев [174-189] та ін.

Однак питання особливостей взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом все ще не отримало належного узагальнення у наукових доробках вчених.

На сьогодні, відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України, до слідчих (розшукових) дій відносяться: 1) допит (ст.ст. 224-226, 232, 351-354, 356 КПК України); 2) пред'явлення особи для впізнання (ст.ст. 228-232, 355 КПК України); 3) огляд (ч. 3 ст. 214, ст.ст. 237, 238, 239, КПК України); 4) ексгумація трупа (ст. 239 КПК України); 5) обшук (ст. 234-236 КПК України); 6) слідчий експеримент (ст. 240 КПК України); 7) освідчування особи (ст. 241 КПК України); 8) проведення експертизи (ст. 242 КПК України); 9) аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України); 10) накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261, 262 КПК України); 11) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України); 12) зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України); 13) обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України); 14) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України); 15) спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України); 16) моніторинг банківських рахунків (ст. 269-1 КПК України); 17) аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України); 18) контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України); 19) виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України); 20) негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України) [54].

Як показали результати дослідження при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним

шляхом слідчі здійснювали такі слідчі (розшукові) дії: 1) допит (100 % опитаних); 2) огляд (100 % опитаних); 3) обшук (95 % опитаних); 4) освідчування особи (11 % опитаних); 5) проведення експертизи (100 % опитаних); 6) аудіо-, відеоконтроль особи (37 % опитаних); 7) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (83 % опитаних); 8) зняття інформації з електронних інформаційних систем (62 % опитаних); 9) обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (5 % опитаних); 10) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (61 % опитаних); 11) спостереження за особою, річчю або місцем (53 % опитаних); 12) аудіо-, відеоконтроль місця (17 % опитаних); 13) контроль за вчиненням злочину (12 % опитаних); 14) негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (22 % опитаних) [Додаток А, Табл. А.2].

Ефективність проведення зазначених слідчих (розшукових) дій значною мірою забезпечується належною взаємодією слідчого з оперативним працівником підрозділу стратегічних розслідувань. Водночас важливим чинником оперативного та результативного розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є раціональний розподіл функціональних обов'язків між працівниками слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час підготовки, призначення та проведення окремих слідчих (розшукових) дій. На це вказали 82% опитаних працівників підрозділів стратегічних розслідувань та 97% опитаних слідчих Національної поліції України [Додаток А, Табл. А.1, Табл. А.2].

Враховуючи те, що підрозділ 3.2. нашого дослідження присвячений питанням взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, пропонуємо в межах цього підрозділу розглянути особливості такої взаємодії та розподілу ролей між учасниками

під час призначення та проведення наступних слідчих (розшукових) дій: 1) допит; 2) огляд; 3) обшук; 4) проведення експертизи.

Виходячи із специфіки призначення та проведення вказаних слідчих (розшукових) дій вважаємо за доцільне дослідити вказане питання через призму обов'язків кожного з підрозділів, які виконуються на стадії призначення та проведення таких слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однією з ключових слідчих (розшукових) дій у процесі розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є допит. Його значення обумовлюється тим, що саме під час допиту отримуються відомості щодо механізму вчинення кримінального правопорушення, ролі окремих учасників злочинної схеми, джерел походження коштів, порядку їх подальшого руху, використання фіктивних суб'єктів господарювання, способів маскування незаконного походження активів та інших обставин, що мають доказове значення.

Ефективність проведення допиту значною мірою залежить від належної організації взаємодії між слідчим та працівниками оперативних підрозділів Національної поліції України. Це обумовлено складністю механізму легалізації майна, одержаного злочинним шляхом, високим рівнем конспірації учасників злочинної діяльності, використанням фінансових та корпоративних схем, а також активною протидією досудовому розслідуванню з боку фігурантів кримінального провадження.

Особливістю взаємодії під час підготовки та проведення допиту у зазначеній категорії кримінальних проваджень є чіткий розподіл функцій між

слідчим та оперативним працівником, який дозволяє забезпечити комплексне використання процесуальних та оперативно-розшукових можливостей.

Слідчий у межах кримінального провадження виконує провідну процесуальну роль та забезпечує організацію і законність проведення допиту.

Саме на нього покладається:

- визначення процесуального статусу особи, яка підлягає допиту;
- прийняття рішення щодо доцільності та часу проведення допиту;
- визначення предмета допиту;
- формування тактики проведення допиту;
- підготовка процесуальних документів;
- оцінка доказового значення отриманих показань;
- прийняття рішень щодо подальшого використання отриманої інформації.

Під час розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією майна, одержаного злочинним шляхом, слідчий повинен детально вивчити фінансово-господарські документи, результати аналітичних досліджень, висновки ревізій та експертиз, інформацію щодо руху коштів, структури власності суб'єктів господарювання, зв'язків між фігурантами, а також результати негласних слідчих (розшукових) дій. Це дозволяє сформувати логічну систему запитань та визначити суперечності у показаннях осіб.

Особливого значення набуває підготовка до допиту осіб, які мають спеціальні економічні знання або займають керівні посади у суб'єктах господарювання. У таких випадках слідчий повинен володіти інформацією щодо:

- порядку здійснення фінансових операцій;
- механізму укладання договорів;
- порядку бухгалтерського обліку;
- особливостей банківських операцій;
- функціонування фіктивних підприємств;

- механізму конвертації безготівкових коштів у готівку.

Крім того, слідчий визначає послідовність проведення допитів, оскільки у справах цієї категорії важливим є недопущення узгодження показань між співучасниками.

Для доведення обставин легалізації необхідно проаналізувати результати допиту свідків щодо змісту їх показань стосовно причин предикатного злочину. Якщо розслідування злочинів, що стали причиною задіяння майна, здобутого злочинним шляхом, здійснювалося в різні часові проміжки по відношенню до розслідування легалізації (відмивання), та за основним кримінальним провадженням вже прийнято судове рішення, то доцільно, долучивши до матеріалів поточного провадження про легалізацію (відмивання) копії протоколів допиту свідків, здійснити додаткові допити цих осіб, під час яких детальніше з'ясувати відомі їм обставини легалізації [190, с. 195-201]. В окремих випадках особа допитується або одночасно за епізодами, пов'язаним із вчиненням предикатного злочину та епізодам легалізації, або лише за епізодами легалізації [191, с. 186-195]. Крім того, під час планування тактики допиту підозрюваного у конкретних кримінальних провадженнях про легалізацію (відмивання) майна, одержаного внаслідок вчинення кримінального правопорушення злочинною організацією, необхідно враховувати рекомендації щодо допиту підозрюваних у злочинах, що носять груповий або організований характер [192, с. 174-177].

У свою чергу оперативний працівник забезпечує інформаційне, організаційне та тактичне супроводження допиту. Його діяльність спрямована насамперед на отримання та аналіз оперативно значимої інформації, яка може бути використана слідчим для визначення ефективної тактики допиту.

Як показали результати дослідження, до основних завдань оперативного працівника належать:

- встановлення кола осіб, які можуть володіти інформацією про злочинну діяльність;

- збір відомостей про спосіб життя, зв'язки, психологічні особливості та поведінку допитуваних;
- отримання інформації щодо можливих намірів протидії досудовому розслідуванню;
- виявлення фактів тиску на свідків або інших учасників кримінального провадження;
- документування контактів між співучасниками;
- аналіз оперативної інформації щодо реального розподілу ролей у злочинній схемі;
- встановлення місць перебування осіб, які ухиляються від явки до органу досудового розслідування;
- забезпечення безпеки учасників кримінального провадження.

Перед проведенням допиту оперативному працівнику доцільно здійснити заходи на отримання інформацію щодо:

- можливих неправдивих версій, яких буде дотримуватись допитуваний;
- наявності конфліктів між співучасниками;
- психологічної характеристики особи;
- фактів приховування майна або документів;
- неофіційних зв'язків із посадовими особами правоохоронних чи контролюючих органів.

У разі отримання вказаної інформації її одразу необхідно надати слідчому щоб він мав час на вибір відповідних тактичних прийомів проведення допиту, з урахуванням отриманої інформації.

Особливе значення така інформація має при допиті організаторів злочинних схем, номінальних керівників підприємств, бухгалтерів, фінансових посередників та осіб, що здійснювали транзит фінансових потоків.

У процесі взаємодії слідчого та оперативного працівника під час проведення допиту важливим є недопущення дублювання функцій та порушення процесуальної самостійності слідчого.

До функцій слідчого під час проведення допиту можна віднести:

- визначає процесуальну тактику допиту;
- безпосередньо проводить допит;
- приймає процесуальні рішення;
- фіксує показання;
- оцінює доказове значення отриманої інформації.

В свою чергу, до функцій оперативного працівника слід віднести:

- забезпечення отримання додаткової оперативної інформації;
- здійснення оперативного аналізу поведінки допитуваного;
- сприяння встановленню психологічного контакту;
- забезпечення явки осіб на допит;
- здійснення заходів щодо недопущення витоку інформації;
- проведення оперативних заходів для перевірки отриманих показань.

У складних кримінальних провадженнях оперативний працівник може бути присутнім під час допиту за згодою слідчого. У такому випадку його функція полягає не у процесуальному керівництві допитом, а у:

- спостереженні за поведінкою допитуваного;
- фіксації реакцій на окремі запитання;
- аналізі ознак неправдивих показань;
- оперативному співставленні показань із наявною оперативною інформацією.

У разі отримання нової інформації під час допиту оперативний працівник може негайно організовувати проведення оперативних заходів, спрямованих на її перевірку, що дозволяє забезпечити динамічність документування злочинної діяльності.

Практика розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом показала, що існують певні особливості взаємодії слідчого та оперативного працівника під час допиту окремих категорій осіб.

Так, під час розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією майна, одержаного злочинним шляхом слідчому доцільно залучати оперативного працівника по підготовки та проведення допиту таких категорій осіб:

- номінальних керівників фіктивних підприємств;
- бухгалтерів;
- фінансових директорів;
- працівників банківських установ;
- посередників;
- осіб, які здійснювали реєстрацію суб'єктів господарювання;
- перевізників готівкових коштів;
- представників конвертаційних центрів.

У таких випадках оперативні працівники нерідко володіють інформацією про реальний механізм функціонування злочинної схеми, тоді як слідчий забезпечує її процесуальне закріплення шляхом отримання допустимих доказів.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний характер та базується на чіткому функціональному розподілі повноважень. Слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту. Саме узгоджене використання процесуальних та оперативно-розшукових можливостей дозволяє ефективно викривати механізми легалізації злочинних доходів, документувати роль

кожного учасника злочинної схеми та забезпечувати належну доказову базу у кримінальному провадженні [193].

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення огляду при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однією з ключових умов ефективного розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є належна взаємодія слідчих та оперативних підрозділів у процесі призначення та проведення огляду, оскільки саме під час цієї слідчої (розшукової) дії відбувається безпосереднє виявлення, фіксація та вилучення доказів, які підтверджують незаконне походження майна та його подальшу легалізацію.

Специфіка кримінальних правопорушень, пов'язаних із відмиванням майна, одержаного злочинним шляхом, полягає у складному механізмі їх вчинення, використанні фіктивних суб'єктів господарювання, банківських установ, електронних платіжних систем, криптовалютних активів, а також у високому рівні латентності таких злочинів. У зв'язку з цим ефективне проведення огляду неможливе без належної координації процесуальної діяльності слідчого та оперативно-розшукової діяльності оперативних працівників.

Як показали результати дослідження, об'єктами огляду у кримінальних провадженнях цієї категорії можуть бути

- офісні приміщення;
- банківські установи;
- місця ведення бухгалтерії;
- житло підозрюваних;
- транспортні засоби;
- комп'ютерна техніка;
- сервери;

- фінансова документація;
- електронні носії інформації;
- інших об'єктів, які можуть містити відомості про рух коштів або іншого майна, одержаного злочинним шляхом.

Особливістю таких оглядів є значний обсяг документальної та цифрової інформації, яка потребує оперативного виявлення, належної фіксації та процесуального оформлення.

Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час проведення огляду має комплексний характер і реалізується у формі інформаційної, організаційної, тактичної та процесуальної співпраці. Інформаційна взаємодія полягає у взаємному обміні даними щодо можливих місць знаходження доказів, фінансових активів, документів, електронних носіїв інформації, причетних осіб та способів приховування злочинної діяльності. Організаційна взаємодія проявляється у спільному плануванні проведення огляду, визначенні складу слідчо-оперативної групи, розподілі функцій між її учасниками та визначенні послідовності проведення слідчої (розшукової) дії. Тактична взаємодія спрямована на забезпечення раптовості проведення огляду, недопущення знищення доказів та нейтралізацію можливих форм протидії розслідуванню.

Ключове значення у структурі взаємодії має чіткий розподіл ролей між слідчим та оперативним працівником. Саме функціональне розмежування їх повноважень забезпечує законність проведення огляду та ефективність пошуку доказової інформації.

Провідна роль у проведенні огляду належить слідчому. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України саме слідчий є суб'єктом проведення слідчої (розшукової) дії та несе відповідальність за її законність і результати.

На стадії підготовки до огляду слідчий

- приймає рішення про необхідність проведення огляду;
- визначає його предмет і межі;

- аналізує достатність підстав;
- формує тактичний план;
- визначає учасників слідчої дії;
- забезпечує процесуальне оформлення;
- за необхідності ініціює отримання ухвали слідчого судді.

У справах про легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом слідчий повинен володіти інформацією про механізми фінансових операцій, способи маскування незаконного походження коштів, особливості діяльності фіктивних підприємств та характер електронних доказів. Саме слідчий визначає, які предмети, документи чи цифрові дані мають доказове значення для кримінального провадження. Крім того, він здійснює процесуальне оформлення результатів огляду, складає протокол, приймає рішення про вилучення речей і документів та забезпечує належну фіксацію доказової інформації. Також, саме слідчий приймає рішення про залучення до підготовки та проведення огляду працівників оперативного підрозділу.

На етапі підготовки до проведення огляду слідчий може поставити завдання працівникам оперативного підрозділу виявити:

- первинну бухгалтерську документацію;
- печатки фіктивних підприємств;
- договори купівлі-продажу;
- банківські ключі доступу;
- криптовалютні гаманці;
- чорнову бухгалтерію;
- електронне листування між учасниками схеми.

У цілому, оперативний працівник під час підготовки та проведення огляду виконує допоміжну, пошукову та забезпечувальну функції. Його діяльність спрямована на створення умов для ефективного проведення огляду та своєчасного виявлення доказів. На етапі підготовки до проведення огляду оперативні працівники збирають первинну інформацію щодо місця

знаходження об'єктів огляду, встановлюють осіб, причетних до злочинної діяльності, визначають можливі ризики знищення доказів, здійснюють оперативне спостереження та аналізують фінансові зв'язки між суб'єктами господарювання.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації майна, одержаного злочинним шляхом оперативні підрозділи часто першими отримують інформацію про існування конвертаційних центрів, фіктивних підприємств, транзитних рахунків, підконтрольних осіб та схем переведення безготівкових коштів у готівку. Саме ця інформація дозволяє слідчому правильно визначити об'єкти огляду та сформувати перелік доказів, які необхідно виявити та вилучити.

Під час безпосереднього проведення огляду оперативні працівники забезпечують охорону місця проведення слідчої (розшукової) дії, контролюють доступ сторонніх осіб, здійснюють пошук прихованих документів, електронних носіїв інформації, печаток фіктивних підприємств, чорнової бухгалтерії, серверного обладнання та інших предметів, що можуть мати доказове значення. Особливого значення набуває діяльність оперативних працівників у випадках, коли існує ризик знищення або приховування доказів.

Практика свідчить, що у справах про легалізацію майна, одержаного злочинним шляхом поширеними є випадки використання засобів шифрування інформації, дистанційного видалення електронних даних, прихованих серверів та резервних цифрових сховищ. У зв'язку з цим оперативні працівники повинні забезпечити оперативне блокування доступу до комп'ютерної техніки, контроль за діями присутніх осіб та недопущення знищення інформації до моменту її належного процесуального оформлення слідчим.

Особливого значення набуває взаємодія слідчого та оперативного працівника під час роботи з електронними доказами. Слідчий визначає процесуальний порядок вилучення цифрової інформації, приймає рішення

щодо призначення експертних досліджень та оцінює доказове значення електронних даних. Оперативний працівник, своєю чергою, забезпечує фізичний доступ до технічних засобів, локалізує джерела цифрової інформації, встановлює наявність прихованих носіїв та вживає заходів щодо збереження електронних даних у незмінному вигляді.

Водночас ефективність взаємодії між слідчим та оперативним працівником залежить від чіткого дотримання меж їх компетенції. Негативною практикою є випадки, коли оперативні працівники фактично здійснюють процесуальні дії, що належать до виключної компетенції слідчого, або коли слідчий не забезпечує належного процесуального контролю за діяльністю слідчо-оперативної групи. Подібні порушення можуть призвести до визнання отриманих доказів недопустимими.

Під час проведення огляду слідчий займає центральне процесуальне положення. Лише він має право:

- офіційно проводити слідчу (розшукову) дію;
- складати протокол;
- приймати рішення про вилучення речей і документів;
- визначати послідовність огляду;
- фіксувати виявлені обставини;
- забезпечувати дотримання вимог Кримінального процесуального кодексу України.

Слідчий координує дії всієї слідчо-оперативної групи та визначає:

- які об'єкти підлягають першочерговому огляду;
- які документи мають доказове значення;
- які електронні носії необхідно вилучити;
- які спеціалісти повинні бути залучені.

Серед основних проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у процесі проведення огляду слід виділити недостатній рівень координації дій, дублювання функцій, несвоєчасний обмін інформацією, відсутність належної спеціалізації у сфері цифрової криміналістики та фінансових

розслідувань, а також недостатню підготовку працівників щодо особливостей вилучення та фіксації електронних доказів.

Отже, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є складною системою узгоджених процесуальних та оперативних заходів. Провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду. Ефективне поєднання процесуальних повноважень слідчого та оперативних можливостей оперативних підрозділів створює необхідні умови для своєчасного виявлення, фіксації та вилучення доказів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однією з найбільш ефективних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є обшук. Його проведення дозволяє виявити та вилучити документи, предмети, електронні носії інформації, грошові кошти, цінності та інші об'єкти, що підтверджують незаконне походження активів та механізми їх подальшої легалізації. Разом із тим специфіка кримінальних правопорушень цієї категорії обумовлює необхідність тісної взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України, оскільки без належного поєднання процесуальних і оперативно-розшукових можливостей ефективне проведення обшуку є практично неможливим.

Висока ефективність обшуку як засобу доказування обумовлена напрацьованим за десятиліття існування юридичної науки єдністю процесуальної та тактико-криміналістичної природи цього слідчого дії,

інтегровано поєднує у собі сукупність процесуальних умов та тактико-криміналістичних прийомів з підготовки, безпосереднього проведення обшуку та фіксації його результатів [194, с. 23-31].

Особливість злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, полягає у високому рівні організованості протиправної діяльності, використанні складних фінансових схем, підконтрольних суб'єктів господарювання, електронних платіжних систем, криптовалютних активів, засобів шифрування інформації та конспіративних механізмів зберігання доказів. У зв'язку з цим обшук у таких кримінальних провадженнях має не лише процесуальний, а й виражений тактичний характер, що вимагає ретельного планування, оперативного супроводження та чіткого розподілу функцій між слідчим та оперативним працівником.

Об'єктами обшуку у провадженнях щодо легалізації злочинних доходів можуть бути:

- житло підозрюваних;
- офісні приміщення;
- банківські установи;
- транспортні засоби;
- серверні приміщення;
- місця ведення бухгалтерського обліку;
- сховища готівкових коштів;
- приміщення фіктивних підприємств;
- електронні системи зберігання інформації.

При плануванні проведення обшуку необхідно враховувати обсяги об'єктів, які будуть обшукані, і кількість учасників групи. Наприклад, для обшуку звичайної квартири за типової слідчої ситуації достатньо слідчого, двох оперативних працівників і працівника підрозділу криміналістичного забезпечення. Для обшуку в багатоповерхових офісних приміщеннях, складах слід виділити більшу кількість співробітників, дотримуючись правила: один слідчий, один-два оперативні працівники, один працівник

підрозділу криміналістичного забезпечення на поверх. Слід забезпечити обов'язковий відеозапис обшуку всіх об'єктів за діями кожної слідчо-оперативної групи [195, с. 94–95].

Під час обшуку можуть вилучатися:

- первинна фінансово-господарська документація;
- печатки підприємств;
- чорнова бухгалтерія;
- банківські картки;
- ключі доступу до рахунків;
- комп'ютерна техніка;
- мобільні пристрої;
- криптографічні носії;
- готівкові кошти;
- дорогоцінні метали та інші активи.

Взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами починається ще на стадії підготовки до проведення обшуку. На цьому етапі оперативні працівники здійснюють збір та аналіз оперативної інформації щодо місцезнаходження об'єктів, які можуть містити доказову інформацію. Вони встановлюють місця фактичного проживання чи перебування осіб, наявність охорони, систем відеоспостереження, можливих шляхів евакуації документів або техніки, а також способи приховування активів.

Особливе значення у роботі працівників оперативних підрозділів має попереднє встановлення:

- місць зберігання фінансової документації;
- серверного обладнання;
- резервних носіїв інформації;
- криптовалютних гаманців;
- тайників;
- приміщень, що використовуються номінально або конспіративно.

У свою чергу, слідчий аналізує отриману інформацію та на її підставі приймає процесуальне рішення щодо необхідності проведення обшуку. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України саме слідчий є суб'єктом проведення обшуку та несе відповідальність за законність цієї слідчої (розшукової) дії. Він готує клопотання до слідчого судді, визначає межі обшуку, його предмет, перелік об'єктів, які підлягають відшукуванню, а також формує склад слідчо-оперативної групи.

На стадії планування обшуку між слідчим та оперативними працівниками здійснюється розподіл функцій, який має принципове значення для результативності слідчої (розшукової) дії. Провідна роль належить слідчому як керівнику проведення обшуку. Саме він визначає:

- загальну тактику проведення обшуку;
- послідовність проникнення до приміщення;
- обсяг повноважень учасників;
- об'єкти першочергового пошуку;
- порядок фіксації результатів;
- необхідність залучення спеціалістів.

Особливої уваги потребує залучення спеціалістів у сфері комп'ютерних технологій, цифрової криміналістики та фінансового аналізу, оскільки у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом значна частина доказової інформації існує саме в електронній формі.

Оперативний працівник під час підготовки до обшуку виконує переважно інформаційно-забезпечувальну та тактичну функції. Він:

- перевіряє оперативну інформацію;
- забезпечує здійснення прихованого спостереження;
- оцінює можливі ризики;
- встановлює кількість осіб, які можуть перебувати на об'єкті;
- прогнозує можливі форми протидії;
- забезпечує готовність до швидкого реагування у разі зміни оперативної обстановки.

Безпосередньо під час проведення обшуку функціональний розподіл між слідчим та оперативним працівником стає особливо виразним.

У свою чергу слідчий здійснює процесуальне керівництво обшуком. Його основними функціями є:

- оголошення ухвали слідчого судді;
- забезпечення дотримання прав учасників;
- визначення меж обшуку;
- прийняття рішень про вилучення речей і документів;
- фіксація ходу та результатів обшуку;
- складання протоколу;
- забезпечення належного процесуального оформлення доказів.

Саме слідчий визначає, чи мають вилучені предмети доказове значення для кримінального провадження. Крім того, він контролює дотримання вимог законності та недопущення перевищення повноважень учасниками слідчо-оперативної групи.

Водночас оперативні працівники виконують пошукову, охоронну та тактичну функції. Їх діяльність спрямована на забезпечення ефективного проведення обшуку та недопущення втрати доказів. Під час проведення обшуку оперативні працівники:

- забезпечують фізичний контроль над приміщенням;
- обмежують доступ сторонніх осіб;
- контролюють поведінку присутніх;
- попереджають спроби знищення документів чи електронної інформації;
- виявляють схованки;
- здійснюють пошук прихованих предметів;
- забезпечують безпеку учасників слідчої (розшукової) дії.

У справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом оперативні працівники нерідко першими виявляють:

- приховані сервери;
- резервні накопичувачі;
- засоби шифрування;
- чорнову бухгалтерію;
- печатки фіктивних підприємств;
- приховані грошові кошти;
- документи подвійного бухгалтерського обліку.

Не заперечуючи проти участі оперативних працівників, слідчий, на переконання О. Л. Дульського, не повинен допускати під час обшуку активних дій з їхнього боку, крім консультативних й охоронних. Звісно, залучені слідчим співробітники оперативних підрозділів як учасники проведення обшуку мають, відповідно до частини 5 статті 104 КПК України, підписати протокол. За процесуальним статусом вони належать до інших учасників кримінального провадження, залучених для участі в проведенні обшуку, відповідно до частини 1 статті 236 цього Кодексу [196, с. 127].

Особливо важливою є роль оперативних працівників у протидії спробам дистанційного видалення електронної інформації. У сучасних умовах особи, причетні до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, часто використовують:

- хмарні сервіси;
- системи віддаленого доступу;
- автоматичне шифрування;
- механізми самознищення інформації.

Тому оперативні працівники повинні забезпечити негайне блокування доступу до електронних пристроїв, контроль за мобільними телефонами присутніх осіб та ізоляцію техніки від мережевого підключення до моменту її належного процесуального оформлення слідчим.

Окремого значення набуває взаємодія слідчого та оперативного працівника під час вилучення електронних доказів. Слідчий визначає процесуальний порядок вилучення інформації та забезпечує її належну

фіксацію у протоколі. Оперативний працівник забезпечує швидке виявлення технічних засобів, прихованих носіїв інформації, резервних каналів зберігання даних та інших джерел цифрової інформації.

Важливим елементом взаємодії є також забезпечення раптовості проведення обшуку. У кримінальних провадженнях щодо легалізації майна фактор часу має критичне значення, оскільки навіть коротка затримка може призвести до втрати електронних доказів, переміщення активів або узгодження позицій між учасниками злочинної схеми. Саме оперативні працівники забезпечують прихованість підготовки до обшуку та оперативне блокування об'єкта.

Разом із тим практика свідчить про наявність певних проблем у взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами. До них належать:

- недостатня координація дій;
- дублювання функцій;
- несвоєчасний обмін інформацією;
- порушення меж компетенції;
- недостатній рівень підготовки у сфері цифрової криміналістики;
- помилки під час вилучення електронних доказів.

Особливо небезпечними є випадки, коли оперативні працівники фактично здійснюють процесуальні дії без належного контролю слідчого, що може стати підставою для визнання доказів недопустимими.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний та багаторівневий характер. Слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів. Оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації. Лише належна координація дій

між зазначеними суб'єктами створює умови для успішного документування схем легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом та формування належної доказової бази у кримінальному провадженні [197].

Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення експертиз при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Важливе місце у системі доказування під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, займає використання спеціальних знань шляхом призначення та проведення судових експертиз. Специфіка зазначеної категорії кримінальних правопорушень обумовлює необхідність дослідження значного масиву фінансово-господарської документації, електронних носіїв інформації, банківських операцій, цифрових активів, бухгалтерського обліку та інших складних економічних процесів. У зв'язку з цим ефективне призначення та проведення експертиз потребує належної взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України.

Особливість взаємодії у цій сфері полягає у поєднанні процесуальних повноважень слідчого та оперативно-аналітичних можливостей оперативних працівників. Така взаємодія спрямована на своєчасне виявлення об'єктів експертного дослідження, належне забезпечення експертизи необхідними матеріалами, правильне формулювання запитань експерту та ефективне використання результатів експертних досліджень у доказуванні.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом найчастіше призначаються:

- економічні експертизи;
- почеркознавчі експертизи;
- технічні експертизи документів;
- комп'ютерно-технічні експертизи;
- телекомунікаційні експертизи;

- товарознавчі експертизи;
- будівельно-оціночні експертизи;
- експертизи у сфері дослідження цифрової інформації;
- фінансово-аналітичні дослідження.

Призначення експертиз у таких провадженнях обумовлене необхідністю:

- встановлення походження коштів;
- підтвердження фіктивності фінансово-господарських операцій;
- виявлення ознак підроблення документів;
- дослідження руху коштів;
- встановлення факту втручання у комп'ютерні системи;
- визначення вартості активів;
- ідентифікації осіб, причетних до оформлення документів чи здійснення фінансових операцій.

Взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами починається ще на етапі підготовки до призначення експертизи. Оперативні працівники у межах оперативного супроводження кримінального провадження здійснюють збір інформації про фінансові операції, зв'язки між суб'єктами господарювання, механізми легалізації активів та способи маскування незаконного походження майна. Саме оперативна інформація часто дозволяє визначити необхідність проведення конкретного виду експертного дослідження.

Наприклад, у разі встановлення фактів використання підроблених фінансових документів виникає необхідність призначення технічної експертизи документів або почеркознавчої експертизи. Виявлення значних обсягів цифрової інформації, криптовалютних транзакцій чи електронного листування обумовлює необхідність проведення комп'ютерно-технічної експертизи. У випадках дослідження складних схем руху коштів ключове значення має судово-економічна експертиза.

Провідна роль у призначенні експертизи належить слідчому. Відповідно до положень Кримінального процесуального кодексу України саме слідчий приймає процесуальне рішення про призначення експертизи, визначає її предмет, обсяг дослідження та перелік питань, які необхідно поставити перед експертом. Крім того, слідчий забезпечує належне процесуальне оформлення матеріалів, що направляються на дослідження, та визначає перелік об'єктів, які підлягають експертному аналізу.

Особливістю розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є те, що ефективність експертизи значною мірою залежить від правильності формулювання запитань експерту. Саме слідчий повинен забезпечити їх юридичну коректність, конкретність та відповідність предмету доказування.

Як показали результати дослідження, у справах цієї категорії перед експертами можуть ставитися питання щодо:

- відповідності фінансових операцій вимогам законодавства;
- наявності ознак фіктивності господарської діяльності;
- джерел походження коштів;
- способів руху активів;
- обсягів легалізованого майна;
- автентичності електронної інформації;
- фактів підроблення документів;
- способів втручання у комп'ютерні системи.

Слід зазначити, що оперативний працівник у процесі підготовки експертизи виконує допоміжну, інформаційну та аналітичну функції. Його роль здебільшого полягає у:

- зборі додаткової інформації для забезпечення експертного дослідження;
- встановленні місцезнаходження необхідних документів;
- пошуку додаткових джерел доказової інформації;
- виявленні нових епізодів злочинної діяльності;

- забезпеченні отримання порівняльних зразків;
- аналізі фінансових зв'язків між суб'єктами.

У справах про легалізацію майна оперативні працівники нерідко встановлюють:

- підконтрольні підприємства;
- номінальних керівників;
- транзитні рахунки;
- криптовалютні сервіси;
- канали переведення коштів у готівку;
- факти використання підроблених документів.

Саме ця інформація дозволяє слідчому правильно визначити обсяг експертного дослідження та перелік матеріалів, які необхідно надати експерту.

Під час проведення експертизи важливого значення набуває належне забезпечення експерта матеріалами кримінального провадження. Слідчий забезпечує процесуальну передачу документів, речових доказів, електронних носіїв інформації та інших матеріалів, необхідних для проведення дослідження. Водночас оперативний працівник може сприяти отриманню додаткових документів або інформації, необхідної для повного та об'єктивного експертного аналізу.

Особливої уваги потребує взаємодія під час проведення комп'ютерно-технічних експертиз. У сучасних умовах значна частина операцій з легалізації злочинних доходів здійснюється через електронні платіжні системи, інтернет-банкінг, криптовалютні платформи та хмарні сервіси. У зв'язку з цим важливого значення набуває правильне вилучення та збереження цифрової інформації.

Після отримання висновку експерта взаємодія між слідчим та оперативним працівником продовжується. Слідчий оцінює висновок експерта як джерело доказів та приймає рішення щодо подальших

процесуальних дій. Оперативний працівник, у свою чергу, використовує отриману інформацію для:

- встановлення нових епізодів злочинної діяльності;
- виявлення інших співучасників;
- документування додаткових фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;
- встановлення місцезнаходження активів;
- перевірки нових оперативних версій.

Особливо негативно на результати експертизи впливає неналежне забезпечення збереження електронних доказів, що може призвести до втрати інформації або визнання її недопустимою у кримінальному провадженні.

Таким чином, взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний процесуально-організаційний характер. Слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження. Оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення. Узгодженість їх дій забезпечує ефективне використання спеціальних знань у процесі доказування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Підсумовуючи вище викладене можна дійти до таких висновків:

1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний характер та базується на чіткому функціональному розподілі повноважень. Слідчий забезпечує процесуальне керівництво та

доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту.

2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є складною системою узгоджених процесуальних та оперативних заходів. Провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду.

3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний та багаторівневий характер. Слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів. Оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації.

4. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний процесуально-організаційний характер. Слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження. Оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних

матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

3.2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом

Розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, належить до найбільш складних напрямів діяльності органів досудового розслідування. Це обумовлено високим рівнем латентності зазначених кримінальних правопорушень, складністю механізмів приховування злочинного походження активів, використанням розгалужених фінансових схем, сучасних інформаційно-комунікаційних технологій, а також залученням значної кількості фізичних та юридичних осіб до процесу легалізації незаконно одержаних доходів. У більшості випадків суб'єкти таких злочинів вживають цілеспрямованих заходів щодо конспірації своєї діяльності, маскування фактичних власників майна та приховування джерел походження коштів, що істотно ускладнює процес доказування.

За таких умов важливого значення набуває використання негласних слідчих (розшукових) дій як ефективного інструменту отримання доказової інформації про підготовку, вчинення та приховування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Саме результати негласних слідчих (розшукових) дій дозволяють встановлювати реальних організаторів злочинних схем, документувати механізми руху активів, виявляти зв'язки між співучасниками, встановлювати фактичних бенефіціарів майна та отримувати відомості, які неможливо здобути шляхом проведення гласних процесуальних заходів.

Ефективність проведення негласних слідчих (розшукових) дій безпосередньо залежить від належної організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України. З огляду на правову природу НСРД, їх проведення передбачає поєднання процесуальної діяльності слідчого та оперативно-розшукових можливостей працівників оперативних підрозділів. При цьому кожен із зазначених суб'єктів виконує самостійні, але взаємопов'язані функції, спрямовані на досягнення спільної мети – забезпечення повного, всебічного та неупередженого дослідження обставин кримінального правопорушення.

Специфіка взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом полягає у необхідності постійного інформаційного обміну між слідчим та оперативними працівниками, узгодження тактики документування злочинної діяльності, координації використання спеціальних технічних засобів, а також своєчасного реагування на зміни у поведінці осіб, причетних до злочинної схеми осіб. Особливого значення набуває правильний розподіл повноважень між суб'єктами взаємодії, що дозволяє забезпечити баланс між процесуальною самостійністю слідчого та оперативною самостійністю відповідних працівників оперативних підрозділів.

У контексті розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом взаємодія слідчих та оперативних підрозділів проявляється під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій, кожна з яких має власну специфіку організації та проведення, однак усі вони характеризуються необхідністю чіткої координації дій між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами.

У зв'язку з цим дослідження особливостей взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій становить важливий науковий і

практичний інтерес, оскільки дозволяє визначити найбільш ефективні моделі організації спільної діяльності, спрямованої на виявлення, документування та розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом.

Питання проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів були предметом наукових досліджень таких авторів О. Бабіков, М. Багрій, О. А. Білічак, О. В. Геселев С. О. Гриненко, В. Дрозд, О. М. Дроздов, В. Комашко, В. А. Колесник, Я. О. Костогриз, С. С. Кудінов, Є. Лазаренко, Б. Є. Лук'янчиков, Є. Д. Лук'янчиков, Ю. М. Мирошніченко, М. А. Погорецький, Я. Помаз, М. Романов, Д. Сергєєва, С. Смаглюк, О. Старенький, С. Р. Тагієв, В. О. Ходанович, В. Шерудило, Р. М. Шехавцов, А. Шило [198-217] та інші.

Відповідно до положень Інструкції про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні, затвердженої спільним наказом Генеральної прокуратури України, Міністерством внутрішніх справ України, Службою безпеки України, Адміністрацією державної прикордонної служби України, Міністерством фінансів України та Міністерством юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5, слідчий може проводити негласні слідчі (розшукові) дії самостійно, спільно з уповноваженими оперативними підрозділами, залучати до їх проведення інших осіб, а також доручати їх проведення уповноваженим оперативним підрозділам (п. 6 ст. 246 КПК України) [218].

Що стосується доцільності (а у деяких випадках навіть можливості) проведення окремих негласних слідчих (розшукових) дій слідчим Національної поліції України, тут слід зауважити, що на сьогодні Кримінальний процесуальний кодекс України налічує 12 негласних слідчих (розшукових) дій, які проводяться при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, зокрема:

- 1) аудіо-, відеоконтроль особи (ст. 260 КПК України);

- 2) накладення арешту на кореспонденцію (ст. 261, 262 КПК України);
- 3) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (ст. 263 КПК України);
- 4) зняття інформації з електронних інформаційних систем (ст. 264 КПК України);
- 5) обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи (ст. 267 КПК України);
- 6) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (ст. 268 КПК України);
- 7) спостереження за особою, річчю або місцем (ст. 269 КПК України);
- 8) моніторинг банківських рахунків (ст. 269-1 КПК України) – може застосовуватися у кримінальних провадженнях, віднесених до підслідності Національного антикорупційного бюро України, Бюро економічної безпеки України;
- 9) аудіо-, відеоконтроль місця (ст. 270 КПК України);
- 10) контроль за вчиненням злочину (ст. 271 КПК України);
- 11) виконання спеціального завдання з розкриття злочинної діяльності організованої групи чи злочинної організації (ст. 272 КПК України);
- 12) негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (ст. 274 КПК України).

Результати опитування слідчих Національної поліції України показали, що у процесі розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом останні найчастіше застосовують такі негласні слідчі (розшукові) дії [Додаток А, Табл. А.2].

- 1) аудіо-, відеоконтроль особи (37 % опитаних);
- 2) зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж (83 % проаналізованих проваджень);
- 3) зняття інформації з електронних інформаційних систем (62 % проаналізованих проваджень);
- 4) обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння

особи (5 % проаналізованих проваджень);

5) установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу (61 % проаналізованих проваджень);

6) спостереження за особою, річчю або місцем (53 % проаналізованих проваджень);

7) аудіо-, відеоконтроль місця (17 % проаналізованих проваджень);

8) контроль за вчиненням злочину (12 % проаналізованих проваджень);

9) негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження (22 % проаналізованих проваджень).

Пропонуємо розглянути особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у розрізі підготовки та проведенні тих негласних слідчих (розшукових) дій, які пропалились в переважній більшості випадків розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

У сучасних умовах цифровізації фінансових відносин та активного використання електронних засобів комунікації одним із найбільш результативних способів отримання доказової інформації під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж. Зазначений захід дає можливість отримувати відомості про зміст телефонних розмов, передачу текстових повідомлень, використання мережевих сервісів, контакти між учасниками злочинної діяльності та інші дані, що мають доказове значення для кримінального провадження.

Особливого значення ця негласна слідча (розшукова) дія набуває у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, оскільки такі злочини, як правило, характеризуються високим рівнем латентності, складною структурою взаємозв'язків між учасниками злочинної схеми, використанням підконтрольних юридичних осіб, фінансових посередників, електронних платіжних систем та засобів конспірації. Саме тому встановлення комунікаційних зв'язків між фігурантами часто є одним із ключових напрямів доказування обставин кримінального правопорушення.

Ефективність проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж значною мірою залежить від належної взаємодії між органом досудового розслідування та оперативними підрозділами Національної поліції України. Така взаємодія охоплює всі стадії проведення негласної слідчої (розшукової) дії: від встановлення необхідності її застосування до використання отриманих результатів у процесі доказування.

Початковим етапом організації зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж є встановлення фактичних даних, які свідчать про доцільність застосування цього заходу. На цьому етапі провідна роль належить оперативним підрозділам, які здійснюють оперативне супроводження кримінального провадження.

Для проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж слідчий під час досудового розслідування шляхом проведення тимчасового доступу до документів оператора телекомунікацій, у порядку, передбаченому гл. 15 Кримінального процесуального кодексу України, має встановити ідентифікаційні ознаки, які дозволяють унікально ідентифікувати:

- абонента спостереження (споживача телекомунікаційних послуг), тобто його абонентський номер (сукупність цифрових знаків для позначення (ідентифікації) кінцевого обладнання абонента в телекомунікаційній мережі;
- транспортну телекомунікаційну мережу, тобто який оператор

телекомунікацій має право на технічне обслуговування та експлуатацію телекомунікаційної мережі, якій належить номер абонента спостереження;

- кінцеве обладнання – його ідентифікатор для розпізнання в телекомунікаційній мережі, який надав цьому кінцевому обладнанню виробник (наприклад, код IMEI мобільного телефону, USB-модему) або адресу точки підключення кінцевого обладнання для публічних фіксованих дротових мереж телекомунікацій [219, с. 232-233].

Під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, вказана інформація здебільшого встановлюється працівниками оперативних підрозділів. Зокрема вони:

- встановлюють осіб, причетних до легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;
- виявляють їхні контакти та зв'язки;
- документують способи комунікації між учасниками злочинної діяльності;
- встановлюють абонентські номери, засоби зв'язку та інші телекомунікаційні ідентифікатори;
- аналізують інтенсивність та характер комунікацій.

Як показали результати дослідження, у справах щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом особливу увагу необхідно приділяти встановленню комунікацій між:

- організаторами злочинної схеми;
- номінальними керівниками підприємств;
- фінансовими посередниками;
- власниками активів;
- особами, які здійснюють переведення коштів у готівку;
- представниками банківських та інших фінансових установ.

Отримані матеріали необхідно передати слідчому для здійснення їх оцінки та визначення доцільності прийняття рішення щодо проведення

негласної слідчої (розшукової) дії.

Слідчий, у свою чергу:

- аналізує оперативну інформацію;
- визначає її значення для предмета доказування;
- оцінює можливість отримання необхідних відомостей іншим шляхом;

- готує процесуальні документи;
- погоджує відповідне клопотання з прокурором;
- забезпечує отримання дозволу слідчого судді.

Таким чином, оперативний підрозділ формує фактичні підстави для проведення заходу, а слідчий забезпечує їх процесуальне оформлення.

Після отримання відповідного дозволу слідчого судді розпочинається етап організації проведення вказаної негласної слідчої (розшукової) дії.

На цьому етапі слідчий повинен:

- визначити цілі проведення заходу;
- окреслити коло осіб, комунікації яких підлягають контролю;
- встановити обставини, що потребують документування;
- сформулювати завдання для оперативного підрозділу;
- здійснити процесуальний контроль за виконанням доручення.

Водночас на оперативних працівників покладається обов'язок:

- організувати практичну реалізацію заходу;
- забезпечити взаємодію з уповноваженими оперативно-технічними підрозділами;
- здійснити підготовку необхідних матеріалів;
- забезпечити режим конспірації;
- контролювати технічне функціонування систем отримання інформації.

Специфіка розслідування легалізації злочинних доходів полягає в тому, що комунікації фігурантів можуть здійснюватися через кілька засобів зв'язку одночасно. У зв'язку з цим оперативні працівники повинні забезпечити

своєчасне виявлення нових номерів телефонів, акаунтів та інших засобів комунікації, які використовуються учасниками злочинної діяльності.

На стадії безпосереднього проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж основне навантаження покладається на оперативні підрозділи.

Оперативні працівники під час проведення НСРД:

- забезпечують отримання телекомунікаційної інформації;
- здійснюють її первинний аналіз;
- контролюють якість отриманих матеріалів;
- документують результати проведення заходу;
- забезпечують збереження інформації та дотримання режиму секретності;
- негайно інформують слідчого про відомості, які мають важливе значення для кримінального провадження.

Слідчий на цьому етапі здійснює процесуальний контроль за проведенням заходу та визначає напрями подальшого використання отриманої інформації.

Після завершення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж отримані матеріали підлягають аналізу та процесуальному оформленню.

Оперативні працівники на цьому етапі, здебільшого:

- систематизують отриману інформацію;
- здійснюють її первинну аналітичну обробку;
- виявляють нові зв'язки між учасниками злочинної діяльності;
- готують аналітичні довідки та рапорти.

Слідчий у свою чергу:

- оцінює отримані відомості з позиції їх належності, допустимості та достовірності;
- приймає рішення щодо долучення матеріалів до кримінального провадження;

- використовує отримані результати для планування подальших слідчих (розшукових) дій;
- визначає необхідність проведення обшуків, допитів, експертиз або інших процесуальних заходів.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації злочинних доходів результати зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж часто дозволяють встановити нові епізоди злочинної діяльності, виявити раніше невідомих співучасників та локалізувати активи, які підлягають арешту.

Таким чином, взаємодія органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національна поліція України під час проведення зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується поєднанням процесуальних, організаційних, аналітичних та оперативно-технічних заходів. Її ефективність забезпечується чітким розподілом функцій між слідчим та оперативним працівником. Слідчий здійснює процесуальне керівництво, визначає цілі та напрями використання отриманих результатів, тоді як оперативний працівник забезпечує практичне отримання, первинний аналіз і документування телекомунікаційної інформації.

Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, характеризується високим рівнем латентності, використанням складних фінансових механізмів та активним застосуванням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. У зв'язку з цим одним із найбільш ефективних

засобів отримання доказової інформації виступає така негласна слідча (розшукова) дія, як зняття інформації з електронних інформаційних систем. Результативність її проведення значною мірою залежить від належної організації взаємодії між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами Національної поліції України.

Специфіка зазначеної взаємодії обумовлена подвійною природою цієї діяльності. З одного боку, зняття інформації з електронних інформаційних систем є процесуальною дією, проведення якої здійснюється виключно в межах кримінального провадження та на підставі відповідної ухвали слідчого судді. З іншого боку, її реалізація передбачає виконання комплексу оперативно-технічних заходів, що потребують спеціальних знань, технічних можливостей і залучення уповноважених оперативних підрозділів.

Ключовою особливістю організації взаємодії під час проведення зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії є розмежування процесуальних та оперативно-технічних функцій.

Слідчий виступає основним процесуальним суб'єктом, який визначає необхідність проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем та несе відповідальність за законність отримання доказів. Саме він здійснює аналіз матеріалів кримінального провадження, оцінює достатність зібраних відомостей для ініціювання проведення негласної слідчої (розшукової) дії та формує її процесуальну мету.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом слідчий встановлює, які саме електронні інформаційні системи можуть містити відомості, що мають доказове значення. Такими системами можуть бути дистанційні банківські сервіси, корпоративні електронні мережі суб'єктів господарювання, електронні поштові скриньки, криптовалютні платформи, хмарні сховища даних, системи електронного документообігу та інші цифрові ресурси, що використовуються учасниками злочинної діяльності.

На підставі отриманої інформації слідчий готує клопотання до слідчого

судді, погоджує його з прокурором та визначає конкретні завдання, які мають бути реалізовані під час проведення негласної слідчої (розшукової) дії. Крім того, він здійснює процесуальний контроль за її проведенням, аналізує результати та приймає рішення щодо використання отриманих відомостей у доказуванні.

На відміну від слідчого, оперативні підрозділи виконують переважно інформаційно-пошукову та оперативно-технічну функції. Їх роль полягає не лише у безпосередньому виконанні ухвали слідчого судді, а й у підготовці необхідних передумов для проведення зазначеної НСРД.

На початковому етапі оперативні працівники здійснюють збір відомостей щодо цифрової активності фігурантів кримінального провадження. Вони встановлюють використовувані особами засоби зв'язку, електронні акаунти, інформаційні платформи, банківські сервіси, криптовалютні гаманці, мережеву інфраструктуру та інші елементи цифрового середовища, які можуть бути використані для легалізації злочинних доходів.

Фактично саме оперативні підрозділи забезпечують слідчого інформацією, необхідною для обґрунтування клопотання про проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем. У цьому аспекті вони виступають своєрідним інформаційним провайдером процесуального рішення слідчого.

Після отримання відповідної ухвали суду функції оперативних підрозділів набувають переважно технічного характеру. Вони забезпечують реалізацію комплексу заходів щодо отримання інформації з визначених електронних систем, здійснюють її фіксацію, документування та передачу слідчому в установленому порядку.

Таким чином, діяльність слідчого на цьому етапі має переважно процесуально-організаційний характер, тоді як діяльність оперативних підрозділів спрямована на інформаційне забезпечення та технічну реалізацію поставлених завдань.

Особливість проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем у справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом полягає в тому, що слідчий виконує не лише функцію процесуального керівництва окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а й роль координатора діяльності всіх залучених суб'єктів.

Складність фінансових схем легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом часто вимагає одночасного проведення декількох процесуальних та оперативних заходів. Наприклад, зняття інформації з електронних систем може поєднуватися з тимчасовим доступом до речей і документів, обшуками, арештом активів, міжнародними запитами про правову допомогу та іншими негласними слідчими (розшуковими) діями. Оперативними працівниками, у свою чергу, здійснюється комплекс пошукових заходів, направлених на отримання оперативно значимої інформації.

За таких умов саме слідчий забезпечує узгодження строків проведення заходів, визначає черговість їх реалізації та контролює використання отриманих результатів у межах єдиної доказової стратегії. Оперативні підрозділи, своєю чергою, забезпечують практичне виконання поставлених завдань та оперативно інформують слідчого про результати проведених заходів.

Важливою особливістю сучасних кримінальних проваджень щодо легалізації злочинних доходів є необхідність залучення спеціалізованих підрозділів, насамперед підрозділів кіберполіції та оперативно-технічних служб.

У таких випадках модель взаємодії набуває багаторівневого характеру. Слідчий визначає процесуальну мету та межі втручання у приватне життя особи; оперативний працівник забезпечує оперативний супровід кримінального провадження та збір первинної інформації; спеціалісти оперативно-технічних підрозділів реалізують технічну складову отримання

інформації з електронних систем.

Зокрема, уповноважені працівники оперативно-технічних підрозділів у ході проведення відповідної негласної слідчої (розшукової) дії відбирають ту інформацію, яка має значення у кримінальному провадженні, фіксують її на матеріальних носіях, що можуть забезпечити подальше відтворення цієї інформації. Проте залежно від поставлених для цього заходу завдань оперативно-технічний підрозділ вирішує, який тип технічного засобу та вид програмного забезпечення застосовувати [220, с. 28].

Таким чином, у межах однієї негласної слідчої (розшукової) дії формується система функціонального розподілу компетенцій, у якій кожен суб'єкт виконує чітко визначене коло завдань. Ефективність цієї системи безпосередньо залежить від належного інформаційного обміну між усіма її учасниками.

Підсумовуючи вище викладене, можна дійти до висновку, що проведення зняття інформації з електронних інформаційних систем у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, потребує високого рівня координації між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами Національної поліції. Центральним елементом такої взаємодії виступає функціональний розподіл ролей між її учасниками. Слідчий виконує процесуально-керівну та координаційну функції, визначає підстави, мету та межі проведення НСРД, забезпечує законність отримання доказів і приймає рішення щодо їх використання у кримінальному провадженні. Оперативні підрозділи виконують інформаційно-аналітичну та оперативно-технічну функції, забезпечуючи виявлення джерел доказової інформації, технічне проведення заходів та документування отриманих результатів.

Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним

шляхом.

У системі негласних слідчих (розшукових) дій, що застосовуються під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, важливе значення має встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу. Зазначена негласна слідча (розшукова) дія дозволяє отримувати відомості про місцеперебування мобільних телефонів, смартфонів, планшетів та інших радіоелектронних пристроїв, якими користуються особи, причетні до легалізації злочинних доходів. У сучасних умовах, коли значна частина комунікації учасників злочинних схем здійснюється за допомогою мобільних засобів зв'язку та цифрових технологій, результати цієї НСРД нерідко мають вирішальне значення для встановлення структури злочинної діяльності, місць зустрічей співучасників та механізмів управління активами злочинного походження.

Проведення цієї НСРД дає змогу вирішити розшукове завдання зі встановлення факту знаходження у певному місці та часі конкретної особи, якій належить та (або) знаходиться у користуванні радіоелектронний засіб та інший радіовипромінювальний пристрій, який працює на прийом-передачу радіосигналів [221, с. 155].

Особливість застосування цієї НСРД у кримінальних провадженнях щодо легалізації майна полягає в тому, що вона спрямована не лише на встановлення місцезнаходження конкретної особи, а й на виявлення прихованих зв'язків між учасниками фінансових схем, визначення місць здійснення незаконної діяльності, встановлення маршрутів переміщення осіб та активів, а також документування їх контактів із підконтрольними підприємствами, фінансовими установами чи іншими суб'єктами, задіяними у процесі відмивання коштів.

Ефективність проведення встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу безпосередньо залежить від належної взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами Національної поліції, оскільки зазначена НСРД поєднує складну процесуальну процедуру із застосуванням

спеціальних оперативно-технічних можливостей.

На відміну від загальнокримінальних правопорушень, де встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу часто використовується для розшуку підозрюваного або встановлення його місцеперебування під час вчинення злочину, у провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом основною метою є документування діяльності учасників складних фінансових схем.

Практичне значення цієї НСРД полягає у можливості:

- встановлення місць проведення зустрічей учасників злочинної діяльності;
- документування контактів між організаторами та виконавцями схем легалізації;
- виявлення фактичних центрів управління злочинною діяльністю;
- встановлення місць зберігання документації, електронних носіїв інформації та матеріальних цінностей;
- підтвердження перебування особи у певному місці у конкретний проміжок часу;
- встановлення взаємозв'язків між різними епізодами злочинної діяльності.

Особливої актуальності ця НСРД набуває у випадках використання номінальних власників підприємств та підставних осіб, коли аналіз місцезнаходження мобільних пристроїв дозволяє встановити фактичних організаторів та координаторів злочинної схеми.

Характерною особливістю взаємодії під час проведення цієї НСРД є чітке розмежування процесуально-аналітичних та оперативно-технічних функцій.

У межах проведення встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу слідчий виконує функцію процесуального керівника та координатора доказової діяльності.

До його основних завдань здебільшого належать:

- аналіз матеріалів кримінального провадження;
- визначення доцільності проведення НСРД;
- встановлення доказової мети заходу;
- визначення кола осіб та радіоелектронних засобів, що підлягають контролю;
- підготовка процесуальних документів;
- організація взаємодії між оперативними та оперативно-технічними підрозділами;
- оцінка результатів НСРД та їх використання у доказуванні.

У справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом обов'язком слідчого визначення не лише особи, місцезнаходження пристрою якої необхідно встановити, а й обґрунтувати, які саме обставини кримінального провадження можуть бути підтверджені відповідною інформацією.

Наприклад, встановлення регулярного перебування фактичного організатора схеми в офісі підприємства, формально очолюваного номінальним директором, може мати суттєве значення для доведення його ролі у легалізації злочинних доходів.

На етапі підготовки до проведення НСРД ключова роль належить оперативним підрозділам.

Як показали результати дослідження, оперативні підрозділи здебільшого здійснюють:

- встановлення осіб, причетних до злочинної діяльності;
- збір інформації про використовувані ними засоби зв'язку;
- документування контактів між учасниками злочинної схеми;
- виявлення мобільних номерів та інших ідентифікаторів радіоелектронних засобів;
- аналіз способів комунікації фігурантів.

Саме оперативні працівники формують первинну інформаційну базу, необхідну для прийняття слідчим рішення про проведення відповідної НСРД.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом така діяльність має особливе значення, оскільки учасники злочинних схем нерідко використовують декілька засобів зв'язку, змінюють номери телефонів або оформлюють їх на підставних осіб.

Після прийняття рішення про проведення НСРД основне навантаження щодо її практичної реалізації покладається на оперативні підрозділи та відповідні оперативно-технічні служби.

Такі підрозділи, у межах своїх повноважень здебільшого виконують такі функції:

- організовують отримання необхідної технічної інформації;
- забезпечують взаємодію з операторами телекомунікацій;
- здійснюють аналіз даних про місцезнаходження радіоелектронних засобів;
- документують отримані результати;
- забезпечують передачу інформації слідчому для подальшого використання.

На цьому етапі особливого значення набуває здатність оперативних підрозділів швидко реагувати на зміну обстановки та забезпечувати своєчасне отримання актуальної інформації.

Як показали результати дослідження, встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу рідко використовується як самостійний захід документування злочинної діяльності. Здебільшого, результати цієї НСРД використовуються для організації інших процесуальних та негласних заходів.

У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними підрозділами має безперервний характер.

Під час проведення цієї НСРД оперативні працівники регулярно інформують слідчого про:

- переміщення фігурантів;
- появу нових контактів;
- відвідування важливих об'єктів;

- проведення зустрічей між учасниками схеми;
- використання нових засобів зв'язку.

На підставі отриманої інформації слідчий може приймати рішення про проведення інших слідчих (розшукових) дій, зокрема:

- спостереження за особою, річчю або місцем;
- аудіо- та відеоконтролю місця;
- обстеження публічно недоступних місць;
- зняття інформації з електронних інформаційних систем;
- обшуків;
- тимчасового доступу до речей і документів;
- інших слідчих (розшукових) дій.

Таким чином, результати встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу нерідко виконують функцію інформаційного забезпечення всього процесу розслідування.

У кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом ця НСРД дозволяє встановлювати не лише місцезнаходження окремих осіб, а й структуру всієї злочинної мережі.

Спільний аналіз відомостей, отриманих за результатами процесу цієї НСРД дозволяє:

- виявляти місця концентрації учасників злочинної діяльності;
- встановлювати роль окремих осіб у злочинній схемі;
- документувати взаємодію між організаторами та виконавцями;
- підтверджувати фактичний контроль над підприємствами та активами;
- встановлювати місця зберігання майна злочинного походження.

Особливого значення це набуває при розслідуванні діяльності організованих груп та злочинних організацій, де саме аналіз місцезнаходження радіоелектронних засобів дозволяє відтворити механізм функціонування всієї системи легалізації (відмивання) майна, одержаного

злочинним шляхом.

Особливість взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час встановлення місцезнаходження радіоелектронного засобу у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, полягає у поєднанні процесуально-аналітичної діяльності слідчого з інформаційно-пошуковою та оперативно-технічною діяльністю оперативних підрозділів. Слідчий визначає доказову мету НСРД, координує діяльність залучених суб'єктів та забезпечує використання отриманої інформації у процесі доказування, тоді як оперативні підрозділи здійснюють встановлення засобів зв'язку, отримання та аналіз інформації про їх місцезнаходження, документування результатів та оперативне інформування слідчого.

Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

Серед негласних слідчих (розшукових) дій, які активно застосовуються під час документування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, особливе місце займає спостереження за особою, річчю або місцем. Значення цієї НСРД обумовлене тим, що процес легалізації злочинних доходів переважно має тривалий, багатоетапний характер та реалізується через систему взаємопов'язаних дій різних осіб, використання підконтрольних суб'єктів господарювання, фінансових установ, об'єктів нерухомості та інших активів. У таких умовах саме спостереження дозволяє встановити реальний механізм функціонування злочинної схеми, виявити її учасників, місця зустрічей, способи передачі активів та зв'язки між окремими елементами злочинної діяльності.

Ефективність проведення зазначеної негласної слідчої (розшукової) дії значною мірою залежить від належної організації взаємодії між слідчим та

оперативними підрозділами Національної поліції. На відміну від багатьох інших НСРД, спостереження характеризується тривалістю здійснення, необхідністю безперервного інформаційного обміну між його учасниками та постійного коригування тактики залежно від поведінки об'єкта спостереження. Саме тому взаємодія між органами досудового розслідування та оперативними підрозділами повинна мати не епізодичний, а системний характер.

Особливістю злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, є те, що безпосередні виконавці легалізації майна часто намагаються максимально дистанціюватися від активів злочинного походження. Для цього використовуються номінальні власники підприємств, посередники, довірені особи, підконтрольні юридичні особи та складні фінансові механізми.

За таких умов спостереження дозволяє отримати інформацію, яку неможливо здобути шляхом аналізу фінансових документів чи банківських операцій. Зокрема, воно сприяє встановленню:

- фактичних керівників підприємств, оформлених на підставних осіб;
- неформальних зв'язків між учасниками злочинної схеми;
- місць проведення зустрічей та переговорів;
- способів передачі документів, грошових коштів та інших активів;
- фактичного користування майном, формально зареєстрованим на інших осіб;
- місць зберігання документації та матеріальних цінностей.

Таким чином, результати спостереження дозволяють перейти від формального аналізу фінансових потоків до встановлення реального механізму легалізації злочинних доходів.

Однією з головних особливостей взаємодії під час проведення спостереження є чітке розмежування процесуальних та оперативно-виконавчих функцій.

У системі взаємодії саме слідчий визначає стратегічний напрямок

проведення спостереження.

До його повноважень належить:

- аналіз матеріалів кримінального провадження;
- визначення доцільності проведення спостереження;
- визначення об'єкта спостереження;
- формування доказових завдань;
- підготовка процесуальних документів;
- координація діяльності залучених підрозділів;
- оцінка отриманих результатів.

На відміну від оперативних працівників, слідчий концентрується не на самому процесі спостереження, а на визначенні того, які фактичні дані необхідно отримати для доведення конкретних обставин кримінального правопорушення.

Наприклад, у провадженні щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом слідчого може цікавити не просто пересування особи, а підтвердження її зв'язку з підприємством, через яке здійснюється відмивання коштів, або фактичне користування майном, оформленим на номінального власника.

Таким чином, слідчий формує змістовну складову спостереження та визначає його доказову спрямованість.

Оперативні підрозділи виконують основний обсяг практичної роботи щодо організації та проведення спостереження.

До їхніх функцій здебільшого належить:

- встановлення місцезнаходження об'єкта;
- організація зовнішнього спостереження;
- документування переміщень особи;
- виявлення контактів та зв'язків;
- фіксація фактів відвідування певних місць;
- фото-, відео- та інше документування;
- підготовка оперативної інформації для слідчого.

Фактично саме оперативні працівники забезпечують безперервне отримання інформації про поведінку об'єкта спостереження.

У справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом їх діяльність нерідко спрямовується на встановлення так званих «центрів управління» злочинною схемою – офісів, місць проведення зустрічей, конспіративних приміщень, адрес фактичного зберігання документів та електронних носіїв інформації.

Особливістю проведення спостереження є необхідність постійної координації між слідчим та оперативними підрозділами.

На відміну від разових НСРД, результати спостереження формуються поступово та можуть змінювати тактику розслідування в режимі реального часу.

У процесі проведення заходу оперативні працівники постійно інформують слідчого про:

- нові контакти фігурантів;
- зміну маршрутів пересування;
- використання нових об'єктів нерухомості;
- проведення зустрічей із потенційними співучасниками;
- переміщення матеріальних цінностей;
- інші обставини, що мають доказове значення.

На підставі отриманої інформації слідчий може оперативно приймати рішення щодо проведення інших слідчих (розшукових) дій.

Слід зазначити, що візуальне спостереження в умовах воєнного стану має свої особливості, які залежать від: досвіду злочинної діяльності конкретного об'єкта спостереження; володіння інформацією щодо форм та методів роботи оперативних підрозділів правоохоронних органів; особистих емоційно-психологічних якостей особи [222, с. 112].

Таким чином, взаємодія набуває циклічного характеру: оперативні підрозділи надають інформацію, слідчий її аналізує та формує нові завдання для подальшого спостереження.

Під час документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом найбільш поширеним є саме спостереження за особою.

У цьому випадку оперативні підрозділи здійснюють безпосереднє відстеження поведінки фігуранта, тоді як слідчий визначає, які контакти та дії можуть мати доказове значення.

Для слідчого важливим є встановлення:

- зв'язків із співучасниками;
- фактичного контролю над підприємствами;
- використання підставних осіб;
- участі в управлінні активами злочинного походження.

Оперативним працівникам треба зусередити увагу на документуванні відповідних фактів та їх подальшу передачу слідчому.

У справах про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом особливе значення має спостереження за місцями, де можуть здійснюватися фінансові операції або зберігатися документи.

Як показали результати дослідження, до таких об'єктів можна віднести:

- офіси підприємств;
- житлові приміщення;
- складські комплекси;
- об'єкти нерухомості, придбані за злочинні доходи;
- місця проведення зустрічей учасників схеми.

У цьому випадку оперативні підрозділи повинні спрямовати свої зусилля на документування кола осіб, які відвідують відповідний об'єкт. Така інформація сприятиме встановленню структури злочинної організації та плануванню подальших процесуальних заходів.

Спостереження за річчю у провадженнях про легалізацію (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом має певну специфіку, оскільки його об'єктами часто виступають транспортні засоби, предмети розкоші,

дорогоцінності чи інші активи, придбані за кошти злочинного походження.

Завданням оперативних підрозділів є встановлення фактичних користувачів такого майна та документування його переміщення.

Для слідчого ж головним є доведення того, що особа фактично володіє або розпоряджається майном незалежно від формальної реєстрації права власності.

Особливістю спостереження є те, що воно рідко виступає самостійним джерелом доказів легалізації злочинних доходів. Його основне призначення полягає у забезпеченні інших процесуальних та оперативних заходів.

Результати спостереження та річчю часто стають підставою для:

- проведення обшуків;
- обстеження публічно недоступних місць;
- зняття інформації з електронних інформаційних систем;
- арешту майна;
- проведення допитів;
- призначення експертиз;
- міжнародного співробітництва щодо розшуку активів.

У цьому аспекті спостереження виступає важливим інструментом інформаційного забезпечення всього процесу доказування.

Таким чином, особливість взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, полягає у поєднанні процесуально-аналітичної діяльності слідчого та оперативно-виконавчої діяльності оперативних підрозділів. Слідчий визначає доказову мету спостереження, формує завдання та оцінює результати з позиції предмета доказування, тоді як оперативні працівники забезпечують безпосереднє отримання, фіксацію та передачу інформації про поведінку об'єкта спостереження. При цьому взаємодія має безперервний характер і реалізується через постійний обмін інформацією, що дозволяє своєчасно

виявляти нові елементи механізму легалізації злочинних доходів та коригувати тактику розслідування відповідно до отриманих результатів [223].

Підсумовуючи вище викладене можна дійти до таких висновків:

1. Негласні слідчі (розшукові) дії є одним із ключових засобів отримання доказової інформації під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Високий рівень конспірації злочинної діяльності, використання складних фінансових механізмів та сучасних цифрових технологій обумовлюють необхідність широкого застосування таких НСРД, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу спостереження за особою, річчю або місцем та інших.

2. Аналіз особливостей взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України свідчить, що її ефективність забезпечується насамперед чітким розмежуванням функціональних повноважень між зазначеними суб'єктами. Слідчий у межах такої взаємодії виконує процесуально-керівну, координаційну та аналітичну функції: визначає необхідність проведення конкретної НСРД, формує її доказову мету, організовує взаємодію залучених підрозділів, оцінює отримані результати та забезпечує їх використання у процесі доказування. Водночас оперативні підрозділи здійснюють інформаційно-пошукове, оперативно-технічне та виконавче забезпечення негласних заходів, забезпечуючи отримання, фіксацію та передачу доказової інформації.

3. Встановлено, що характерною рисою взаємодії під час проведення НСРД у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого

накопичення інформації про фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

Ефективність проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, безпосередньо залежить від належної організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України. Така взаємодія повинна ґрунтуватися на принципах законності, чіткого розподілу компетенції, безперервного інформаційного обміну, узгодженості дій та комплексного використання сил і засобів, що забезпечує своєчасне виявлення, документування та доказування фактів легалізації злочинних доходів.

Висновки до розділу 3

Проведене нами дослідження у цьому розділі дозволило визначити організаційні засади взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час досудового розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом та зробити деякі висновки:

1. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний характер та базується на чіткому функціональному розподілі повноважень. Слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту.

2. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення огляду у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, є складною системою узгоджених процесуальних та оперативних заходів. Провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду.

3. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний та багаторівневий характер. Слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів. Оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації.

4. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національна поліція України під час призначення та проведення експертиз у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, має комплексний процесуально-організаційний характер. Слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження. Оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

5. Негласні слідчі (розшукові) дії є одним із ключових засобів отримання доказової інформації під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. Високий рівень конспірації злочинної діяльності, використання складних фінансових механізмів та сучасних цифрових технологій обумовлюють необхідність широкого застосування таких НСРД, як зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж, зняття інформації з електронних інформаційних систем, установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу спостереження за особою, річчю або місцем та інших.

6. Аналіз особливостей взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України свідчить, що її ефективність забезпечується насамперед чітким розмежуванням функціональних повноважень між зазначеними суб'єктами. Слідчий у межах такої взаємодії виконує процесуально-керівну, координаційну та аналітичну функції: визначає необхідність проведення конкретної НСРД, формує її доказову мету, організовує взаємодію залучених підрозділів, оцінює отримані результати та забезпечує їх використання у процесі доказування. Водночас оперативні підрозділи здійснюють інформаційно-пошукове, оперативно-технічне та виконавче забезпечення негласних заходів, забезпечуючи отримання, фіксацію та передачу доказової інформації.

7. Встановлено, що характерною рисою взаємодії під час проведення НСРД у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого накопичення інформації про фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

8. Ефективність проведення негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, безпосередньо залежить від належної організації взаємодії між слідчими та оперативними підрозділами Національної поліції України. Така взаємодія повинна ґрунтуватися на принципах законності, чіткого розподілу компетенції, безперервного інформаційного обміну, узгодженості дій та комплексного використання сил і засобів, що забезпечує своєчасне виявлення, документування та доказування фактів легалізації злочинних доходів.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження, виконаного на основі аналізу чинного законодавства та практики його реалізації, теоретичного осмислення наукових праць учених, сформульовано основні результати та пропозиції, які мають теоретичне та практичне значення і дали можливість дійти таких висновків:

1. Аналіз здобутків авторів вказує на те, що більшість авторів у своїх дослідженнях вивчали питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії злочинам окремим видам злочинів або у цілому, при цьому вони акцентували увагу на важливості організації вказаної діяльності для ефективного виконання завдань кримінального судочинства в процесі протидії кримінальним правопорушенням. Окремі аспекти такої взаємодії були дослідженні лише у розрізі легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. Однак, незважаючи на вагомий вклад авторів у розв'язання проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів та протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, поза їх увагою залишилось питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

Однак, незважаючи на ґрунтовну наукову розробленість окремих проблемних питань взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом досі залишаються питання, які потребують більш глибокого дослідження, зокрема: 1) інституційна спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України; 2) правове забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії

легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 3) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом; 4) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час під час реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 5) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом; 6) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом.

2. З метою підвищення рівня інституційної спроможності протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом, можливостями органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції України доцільно: 1) запровадити спеціалізацію у структурі органів досудового розслідування шляхом утворення окремого підрозділу, уповноваженого на здійснення досудового розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом, із покладенням на нього, за необхідності, координаційних функцій щодо діяльності інших підрозділів органів досудового розслідування у цій сфері; 2) створити відділи стратегічних розслідувань управлінь стратегічних розслідувань ДСР Національної поліції України на рівні районних центрів; 3) передбачити в програмах підготовки (перепідготовки, підвищення кваліфікації) фахівців для органів досудового розслідування окремі теми з питань протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом.

3. З метою удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом необхідно внести зміни до окремих нормативно-правових актів, зокрема: 1) до Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077: а) пункт 4 розділу II викласти у такій редакції: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;»; б) пункт 12 розділу III викласти у такій редакції: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;»; в) пункт 17 розділу III викласти у такій редакції: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом;»; 2) до Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні, затверджену наказом МВС України від 07.07.2017 № 575: а) доповнити пункт 4 розділу II абзацами 12-14 наступного змісту: *«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції; фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти; виявлення та*

збереження електронних даних щодо фінансових операцій.»; б) внести зміни до підпункту 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II та викласти його у такій редакції: «1) керує діями інших членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;».

4. Процес організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом має свої особливості, які обумовлені окремими етапами кримінального судочинства, зокрема: 1) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час здійснення пошукових заходів, направлених на виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом характеризується низкою специфічних ознак: домінуванням оперативної ініціативи, інформаційно-аналітичним змістом, латентністю, орієнтацією на подальше доказування, консультативною роллю слідчого та недостатньою формалізацією процедур; 2) взаємодія слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в межах провадження за оперативно-розшуковою справою характеризується системністю, плановістю, поєднанням негласної діяльності з підготовкою до процесуального доказування, високим рівнем аналітичності та конспіративності; 3) взаємодія

слідчих та оперативних підрозділів під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, у межах кримінального провадження характеризується високим рівнем процесуалізації, підпорядкованістю діяльності слідчому, інтеграцією оперативної та доказової інформації, а також необхідністю комплексного та аналітичного підходу.

5. Взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом має свої особливості обумовлені окремими етапами реалізації, зокрема: 1) на початковому етапі процес взаємодії характеризується необхідністю поєднання вимог конспірації та доказової придатності інформації, високим рівнем аналітичності, а також потребою у чіткій координації дій між суб'єктами взаємодії; 2) на підготовчому етапі процес взаємодії характеризується високим рівнем організаційної складності, необхідністю інтеграції оперативної та процесуальної діяльності, а також визначальною роллю планування та координації; 3) на етапі реалізації процес взаємодії характеризується високим рівнем інтенсивності взаємодії слідчих та оперативних підрозділів, необхідністю поєднання процесуальних і негласних форм діяльності, а також необхідністю комплексного підходу до документування злочинної діяльності; 4) на етапі закріплення доказової бази процес взаємодії характеризується переходом від активного збору доказів до їх систематизації, перевірки та процесуального зміцнення, а також необхідністю комплексної оцінки сформованої доказової бази, забезпеченні належної процесуальної легалізації результатів оперативної діяльності, встановленні та збереженні активів, що підлягають арешту або спеціальній конфіскації, а також усуненні ризиків визнання доказів недопустимими.

6. Процес організації взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час проведення слідчих (розшукових) дій при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом прямо залежить від виду слідчої

(розшукової) дії та обумовлений виконанням окремих функцій суб'єктами взаємодії, зокрема: 1) під час призначення та проведення допиту - слідчий забезпечує процесуальне керівництво та доказове оформлення отриманої інформації, тоді як оперативний працівник здійснює інформаційно-аналітичне, тактичне та організаційне забезпечення допиту; 2) під час призначення та проведення огляду - провідна роль у цій взаємодії належить слідчому як суб'єкту доказування та керівнику слідчої (розшукової) дії, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, пошукове та тактичне супроводження огляду; 3) під час призначення та проведення обшуку - слідчий виступає процесуальним керівником та суб'єктом доказування, який забезпечує законність, процесуальне оформлення та оцінку доказів, тоді як оперативний працівник виконує пошукову, інформаційну, тактичну та охоронну функції, забезпечуючи ефективність обшуку та недопущення втрати доказової інформації; 4) під час призначення та проведення експертиз - слідчий виконує функцію процесуального керівника, який приймає рішення про призначення експертизи, визначає її межі, формулює питання експерту та оцінює результати дослідження, тоді як оперативний працівник забезпечує інформаційне, аналітичне та організаційне супроводження експертизи, сприяє збору необхідних матеріалів і встановленню додаткових обставин кримінального правопорушення.

7. Характерною рисою взаємодії під час проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальних провадженнях щодо легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом є її безперервний та багаторівневий характер. На відміну від розслідування багатьох інших категорій кримінальних правопорушень, документування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом потребує тривалого накопичення інформації про фінансові операції, корпоративні зв'язки, переміщення активів та діяльність значної кількості осіб. У зв'язку з цим взаємодія між слідчим та оперативними працівниками не обмежується окремою негласною слідчою (розшуковою) дією, а реалізується як постійний

процес інформаційного обміну, спільного планування та коригування тактики розслідування. Особливістю взаємодії у досліджуваній категорії кримінальних проваджень є також широке залучення спеціальних знань та сучасних технічних засобів. Це зумовлює необхідність координації діяльності не лише між слідчим та оперативними підрозділами, а й між оперативно-технічними підрозділами, підрозділами кіберполіції, спеціалістами та експертними установами. За таких умов слідчий фактично виконує роль координатора комплексної системи суб'єктів доказування, а оперативні підрозділи забезпечують практичну реалізацію поставлених завдань.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Актуальні методи, способи, інструменти легалізації (відмивання) злочинних доходів та фінансування тероризму (сепаратизму). Державна служба фінансового моніторингу України. Київ, 2021. 116 с. URL: https://fiu.gov.ua/assets/userfiles/200/Typologies%20of%20the%20SFMS/UKR_Typology_2021_26_05.pdf.
2. Ганжа А.А. Науковий генезис проблеми протидії оперативними підрозділами ОВС України діяльності організованих злочинних груп, які готують вчинення крадіжок із квартир громадян. *Право і безпека*. 2013. № 3 (50). С. 65–67.
3. Сопільник Р. Л. Органи досудового слідства, оперативні підрозділи та слідчий суддя у протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом : монографія. Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2013. 192 с.
4. Іванов В.В. Сучасні проблеми організації взаємодії слідчого з оперативними підрозділами органів внутрішніх справ у ході огляду місця події. *Вісник Запорізького юридичного інституту МВС України*, 1998. № 2. С. 104-110.
5. Берназ В.Д. Берназ ІІ.В. Взаємодія слідчого з оперативним уповноваженим, спеціалістом та експертом при розслідуванні злочинів, пов'язаних із наркобізнесом: Науково-практичний посібник. Одеса: Вид-во ОЮІ ХНУВС, 2005. 50 с.
6. Удренас Г.І. Взаємодія ОВС з громадськістю по попередженню та профілактиці правопорушень. *Актуальні проблеми взаємодії оперативних та слідчих підрозділів у протидії організованій злочинній діяльності*. Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції (18 квітня 2008 р.). Одеса, 2008. С. 263-267.
7. Лизогубенко Є.В. Взаємодія оперативних та слідчих підрозділів у розкритті та розслідуванні злочинів. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. РНБО МНДЦ з ПБОЗ. К., 2009. № 20. С. 312-

318.

8. Патик А.А. Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів: дис. ... к.ю.н.: 12.00.09. НАВС. К., 2011. 19 с.

9. Черепушак В.В. Взаємодія органу досудового розслідування з оперативними підрозділами при виявленні і розслідуванні тяжких та особливо тяжких злочинів. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. серія юридична. 2013. Вип. 2. С. 442-447. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvlduvs_2013_2_49.

10. Лизогубенко Є.В. Організація взаємодії слідчих та оперативних працівників при розкритті та розслідуванні злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотичних засобів. *Сучасні проблеми та шляхи їх вирішення в науці, транспорті, виробництві та освіті 2010*: міжнародна науково-практична конференція (Одеса, 20-27 грудня 2010 р.) Том. № 21. С. 90-92.

11. Патик А.А. Взаємодія слідчих та оперативно-розшукових підрозділів при розкритті та розслідуванні майнових злочинів: дис. ... к.ю.н.: 12.00.09. НАВС. К., 2010. 233 с.

12. Черепушак В.В. Діяльність підрозділів ОВС щодо забезпечення економічної безпеки від злочинних посягань. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. серія економічна. 2012. Вип. 2. С. 405-412. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvldu_e_2012_2_44.

13. Головка М.Б. Організаційно-правові та психологічні засади вдосконалення взаємодії працівників оперативних підрозділів та слідчих: автореф. дис. ... к.ю.н.: 12.00.06. НАВС. К., 2012. 19 с. URL: <https://ir.stu.cn.ua/items/f6f240a5-a288-46e9-aaec-b1a1a44e6bb>.

14. Топчій В.В. Передумови взаємодії слідчого й оперативного працівника органів внутрішніх справ у розкритті та розслідуванні злочинів. *Право і суспільство*. 2015. № 2. С. 286-293. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/Pis_2015_2_49.

15. Єфіменко, І. М. Тактичні прийоми та особливості використання

інформації, що становить захищену законом таємницю у кримінальному процесі України. *Науковий вісник Ужгородського національного університету* : серія: Право / голов. ред. Ю.М. Бисага. Ужгород : Гельветика, 2013. Т. 3 Вип. 21. Ч. 2. – С. 125–128.

16. Попова Н.О. Форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів у розкритті та розслідуванні незаконного заволодінням автотранспортного засобу: *Митна справа*. 2012. № 2. Ч. 2. С. 149-154.

17. Яковчук С.В. Форми взаємодії слідчого з оперативними підрозділами під час розслідування серійних убивств. *Актуальні проблеми криміналістики та судової експертології*: матеріали міжвідом. наук.-практ. конф. (Київ, 22 листоп. 2018 р.) / [редкол.: В. В. Черней, С. Д. Гусарєв, С. С. Чернявський та ін.]. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2018. С. 490-493.

18. Часова Т.О. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів ОВС під час розслідування злочинів у сфері державних закупівель. *Теорія і практика правознавства*. 2014. Вип. 2. URL: https://nbuv.gov.ua/UJRN/tipp_2014_2_46.

19. Малюга В. М. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами та іншими суб'єктами в системі методики розслідування злочинів: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. 289 с. URL: <https://uacademic.info/ua/document/0416U004808>.

20. Бойко О.П. Взаємодія слідчих з підрозділами карного розшуку на досудовому провадженні: Дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Дніпро: ДДУВС, 2018. 252 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/2036>.

21. Борисенко М.В. Взаємодія слідчого з оперативними та іншими підрозділами органів Національної поліції під час досудового розслідування: Дис. ... доктор. філософ.: 081 – Право. Київ: НАВС, 2021. 260 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/bf24bc8c-e7e7-4738-a237-cf8129ffa960>.

22. Постолов Т.О. Визначення основних напрямів дослідження проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії злочинам у сфері

інтелектуальної власності. *The scientific heritage*. VOL 4, № 70 (70). 2021. Р. 39-42.

23. Сабанюк Т. Р. Організація взаємодії між слідчим та оперативними підрозділами під час виявлення та розслідування умисних вбивств: Дис. ... доктор. філософ.: 081 – Право. Львів: ЛьвДУВС, 2024. 232 с. URL: <https://dspace.lvduvs.edu.ua/handle/1234567890/7074>.

24. Сивогривова Т.Л. Щодо основних напрямів дослідження проблемних питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час протидії розкраданню бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт. *The scientific heritage*. VOL 4, № 69 (69). 2021. Р. 37-41. URL: <https://www.scientific-heritage.com/wp-content/uploads/2021/07/The-scientific-heritage-No-69-69-2021-Vol-4.pdf>.

25. Доля Л.М. Організаційно-правові засади протидії легалізації доходів, здобутих протиправним шляхом: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Київ: НАВСУ, 2003. 20 с.

26. Користін О.С. Ризик-орієнтований підхід щодо оцінювання загроз у сфері лісового господарства. *Наука і правоохорона*, 2(60) 2023. с. 194- 201. DOI: [https://doi.org/10.36486/np.2023.2\(60\).20](https://doi.org/10.36486/np.2023.2(60).20)

27. Семчук А.Г. Проблеми кваліфікації злочинів, пов'язаних з легалізацією коштів, здобутих злочинним шляхом. *Науковий вісник КНУВС*. К, 2007. № 4. С. 98-105.

28. Твердовський М.Д. Правові аспекти щодо легалізації доходів, одержаних злочинним шляхом. *Фінансове право*. Ірпінь: НУДПС України, 2011. № 1 (15). С. 56-60.

29. Коновалов О. В. Зміст фінансового моніторингу у системі економічної безпеки вітчизняних банківських установ. *Право і суспільство*. 2011. № 6. С. 56-61.

30. Полторацький О.Б. Кримінальна відповідальність у країнах світу за легалізацію (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: порівняльний аспект. *Право і суспільство*. 2010. № 2. С. 134-139.

31. Варчук О.Г. Особливості початкового етапу розслідування діяльності «конвертаційних центрів». *Право і Безпека*. 2013. № 1 (48). С. 106-109.
32. Романько П.С. Форми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Актуальні питання публічного та приватного права*: наук. журн. 2014. № 2. С. 154-157.
33. Чуйков А.С. Кримінально-правові та кримінологічні засади протидії відмиванню коштів в Україні: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Київ: НАВС, 2014. 21 с.
34. Лепський С.І. Правові та організаційні засади здійснення фінансових розслідувань в сфері протидії легалізації злочинних доходів: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.07. Одеса: ОДУВС, 2015. 19 с.
35. Мякота Є.В. До питання комплексного підходу у попередженні легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2014. № 3. С. 44-47.
36. Павлютін Ю.М. Виявлення та розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: Автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.09. Одеса: ОДУВС, 2016. 19 с.
37. Рокунь С.В. Діяльність детективів Національного антикорупційного бюро України щодо виявлення, розкриття і розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом: Дис. ... доктор. філософ.: 081 – Право. Дніпро: ДДУВС, 2021. 183 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/naukova-diyalnist/spetsializovani-vcheni-radi/svrdf/df021/>.
38. Кундельська І. С. Запобігання легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом в Україні: Дис. ... доктор. філософ.: 081 – Право. Київ: НАВС, 2024. 273 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/107596af-beed-465b-b117-c63715d27ed8>.
39. Булькач С. П. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* :

матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 бер. 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. Ч. II. С. 175-177.

40. Булькач С.П. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2026. № 4 (21). С. 1145-1158.

41. Дараган В.В. Протидія злочинам у сфері державних закупівель підрозділами Департаменту захисту економіки Національної поліції України : монограф. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2017. 224 с. http://dgu.com.ua/bitstream/123456789/991/1/Монографія_Дараган.pdf.

42. Берелет В. В. Інституційна спроможність оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі. «Актуальні питання у сучасній науці» (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)): журнал. 2025. № 9(39). С. 513-524. URL: <https://repository.vsau.org/getfile.php/40200.pdf>.

43. Дараган В.В., Шендрик Ю.В. Інституційна спроможність протидії підрозділами Національної поліції України злочинам проти життя та здоров'я особи, учинених членами молодіжних неформальних груп (об'єднань). *Актуальні питання у сучасній науці*. 2025. № 3 (33). С. 536–548. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/21400/21374>.

44. Darahan V., Boiko O., Rohalska V., Soldatenko O., Lytvynov V. Structural-functional providing of the operative-investigative crime prevention in the field of public procurement in Ukraine. *Amazonia Investiga*. 10 (42). 2021. P. 80–92.

45. Нєдов Р.С. Виявлення злочинів, пов'язаних з порушенням прав інтелектуальної власності з використанням мережі Інтернет : наук.-методичні рекомендації. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2018. 30 с.

46. Біляєв В. О. Сучасні проблеми удосконалення структурно-

функціональної побудови підрозділів карного розшуку. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2013. № 1. С. 480–487. URL: <https://visnik.dduvs.edu.ua/index.php/visnyk/issue/view/16/61>.

47. Кириченко О. В. Теоретичні засади формування системи оперативно-розшукової протидії злочинності. *Забезпечення право порядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення* : матер. І Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 червня 2021 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2021. С. 12–17.

48. Крамаренко Ю. М., Скок О. С., Шевченко Т. В. Інституційна спроможність правоохоронних органів у боротьбі із злочинною спільнотою, а також особами, які перебувають у статусах підвищеного злочинного впливу : метод. рекомендації. Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т. внутр. справ, 2021. 104 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/1632>.

49. Маслій І.В. Інституційний механізм протидії криміналізації економіки: кримінологічне дослідження: дис. ... к. ю. н. 12.00.08.; Нац. ун-т «Одеська юридична академія». 2015. 228 с.

50. Огурченко В.Г. До питання визначення завдань, які виконуються оперативними підрозділами Національної поліції України у процесі виконання оперативно-розшукових функцій. ІІІ Міжнародна науково-практична конференція «*Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення*» (Дніпро, 16 червня 2023 р.). Дніпровський гуманітарний університет. С. 107-110.

51. Постолов Т.О., Дараган В.В. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час виявлення злочинів у сфері інтелектуальної власності у межах кримінального провадження. *Наукові інновації та передові технології* (Серія «Управління та адміністрування», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Психологія», Серія «Педагогіка»): журнал. 2024. № 1(29) 2024. С. 403-413. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/view/8456/8501>.

52. Тундаєв С.М. Поняття та сутність інституційної спроможності правоохоронних органів України щодо протидії діяльності злочинних

спільнот та осіб, що перебувають у статусі підвищеного злочинного впливу. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 11/2022. С. 684–689. URL: lsei.org.ua/11_2022/166.pdf.

53. Хома В., Заяц В. Інституційна спроможність митної служби України: правоохоронний аспект. *Світ фінансів*. № 3 (64). 2020. С. 87–97.

54. Кримінальний процесуальний кодекс України від 03.04.2012 № 4651-VI. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua.html> (дата звернення: 11.09.2025).

55. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № 2341-III. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua.html> (дата звернення: 11.09.2025).

56. Про оперативно-розшукову діяльність: Закон України від 20 грудня 1990 р. Відомості Верховної Ради України. 1992. № 22. ст. 303. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua.html> (дата звернення: 13.10.2025).

57. Огурченко В.Г. Щодо визначення структури оперативних підрозділів Національної поліції як суб'єктів виконання оперативно-розшукової функції. V Міжнародна науково-практична конференція «Український правовий вимір: пошук відповідей на глобальні міжнародні виклики» (Дніпро, 26 травня 2023 р.). Університет митної справи та фінансів. С. 228-229. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/6652/%D0%97%D0%B1%D1%96%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%206.05.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

58. Про затвердження Положення про Департамент карного розшуку Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 14.11.2015 № 90.

59. Про затвердження Положення про Департамент міграційної поліції Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 22.01.2021 № 52.

60. Про затвердження Положення про Департамент кримінального аналізу Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 29.12.2019 № 1354.

61. Про затвердження Положення про Департамент внутрішньої

безпеки Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 31.07.2019 № 765. URL: <https://npu.gov.ua/static-objects/npu/sites/1/uploaded-files/polozenia-pro-departament-vnutrisnyoyi-bezpeki-npu-compressed-compressed.pdf>.

62. Про затвердження Положення про Департамент кіберполіції Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 10.11.2015 № 85.

63. Про затвердження Положення про Департамент стратегічних розслідувань Національної поліції України: Наказ Національної поліції України від 23.10.2019 № 1077.

64. МКС вирішив розслідувати воєнні злочини на Донбасі й в Криму. Deutsche Welle. URL: <https://www.dw.com/uk/mks-vyrishyv-rozsliduvaty-voieni-zlochyny-na-donbasi-y-v-krymu/a-55913155>.

65. Про затвердження Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні: наказ МВС України від 07.07.2017 № 575. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0937-17>.

66. Дараган В.В. Щодо інституційної спроможності протидії злочинам у сфері публічних закупівель підрозділами стратегічних розслідувань національної поліції України. Протидія економічній злочинності: теоретичний, методичний та практичний аспект: Матеріали всеукраїнського науково-практичного семінару (м. Дніпро, 04 грудня 2020 р.). Дніпро: Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. 2020. С. 42-46. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/6036>.

67. European Commission. Guidance Document on Indicators of Public Administration Capacity Building, June 2014, p. 3. URL: <https://ec.europa.eu/social/BlobServlet?docId=14144...en>.

68. Кравченко І. С. Актуальні питання комплектування підрозділів Національної поліції України. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2018. № 2. С. 52-57.

69. Кобзар О.Ф., Дараган В.В. Напрямки удосконалення підготовки фахівців для органів досудового розслідування Національної поліції. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2020. № 1. С. 158-163.

70. Сахно А. П. Деякі особливості проходження поліцейської служби в країнах ЄС. *Національна поліція Донеччини: проблеми становлення та стратегія розвитку – 2016*: Всеукр. наук. практ. конф. (Маріуполь, 21 жовтня 2016 р.): тези доповідей. Маріуполь, 2016. С. 51–53.

71. У харківську поліцію шукають слідчих, кінологів і дізнавачів URL: <https://2day.kh.ua/ua/kharkow/u-kharkivsku-politsiyu-shukayut-slidchykh-kinolohiv-i-diznavachiv>.

72. Головним управлінням Національної поліції в Чернігівській області відкрито конкурс на заміщення вакантних посад URL: <https://parafiivska-sr.gov.ua/news/1779108169/>.

73. Сивогривова Т.Л. Щодо необхідності дослідження питань взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час протидії розкраданню бюджетних коштів в процесі проведення будівельних робіт. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 жовтн. 2020 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2020. С. 78-81.

74. Булькач С. П. Щодо впливу професійної підготовки працівників національної поліції на інституційну спроможність протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Rotterdam, Netherlands. May 13-15, 2026. S. 453-457.

75. Методика виявлення, припинення та розслідування фінансових та економічних злочинів, вчинених організованими групами та злочинними організаціями. Програма навчальної дисципліни. МВС України. 2025. 12 с.

76. Булькач С. П. Інституційна спроможність протидії легалізації

(відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. *Актуальні питання у сучасній науці*: журнал. 2026. № 4 (46). С. 1806-1816. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/download/41135/41148/63923>.

77. Кудінов С.С. Шляхи удосконалення правового регулювання забезпечення Службою безпеки України антитерористичної безпеки. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 2. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/2/45.pdf>.

78. Князєв С. Взаємодія слідчого зі співробітником оперативного підрозділу у кримінальному провадженні. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 11. С. 295-301. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/11/51.pdf>.

79. Постолов Т.О. Проблеми правового забезпечення взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 2/2023. С. 494-497. URL: <https://repository.hneu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/c8e9cee9-33c4-4377-a578-a93890ecfd69/content>.

80. Юрченко А. М. Нормативно-правове регулювання взаємодії слідчого з оперативними підрозділами. Актуальні проблеми держави і права : зб. наук. пр.; редкол.: В. В. Завальнюк (голов. ред.) та ін.; відп. за вип. М.В. Афанасьєва. Одеса : Видавничий дім «Гельветика», 2016. Вип. 76. С. 186-191.

81. Білик В.О. Правові засади адміністративно-правового регулювання діяльності підрозділів ДСБЕЗ України. *Юридичний вісник. Повітряне і космічне право*. 2012. № 2. С. 31–34.

82. Брильов М.О. Проблеми правового забезпечення оперативно-розшукової протидії злочинам, пов'язаним з розкраданням бюджетних коштів під час будівництва, ремонту та експлуатації автомобільних доріг. *Право і Безпека*. 2016. № 1. С. 90–94. URL: https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pib_2016_1_19.pdf.

83. Василевич Я. В. Удосконалення нормативно-правового

регулювання оперативно-розшукової протидії привласненню та розтраті бюджетних коштів. *Науковий вісник НАВС*. 2016. № 4. С. 74–81.

84. Васи́линчук В. І., Ольшевський К. М. Нормативно-правове регулювання оперативно-розшукового попередження злочинів у сфері економіки підрозділами ДСБЕЗ МВС України. *Науковий вісник НАВС*. (частина 2) : наук.-теорет. журн. К.: НАВС, 2004. № 1. С. 172–183.

85. Долженков О.Ф., Головченко О.М., Крестовська Н.М. Правове регулювання національної економічної безпеки: необхідність нових підходів. *Право і безпека*. 2005. 4, № 3. С. 157–160.

86. Карташов С.В. Правове забезпечення отримання офіційної інформації та документів під час здійснення ОРД підрозділами ДСБЕЗ МВС України. *Південноукраїнський правничий часопис*. № 1. 2009. С. 86–94.

87. Максимов О.В. Правове регулювання протидії контрабанді: історія питання. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2009. № 4. С. 308–319.

88. Найдьон Є.М. Нормативно-правове та організаційне забезпечення протидії правоохоронними органами відмиванню коштів, одержаних злочинним шляхом. *Науковий вісник Інституту кримінально-виконавчої служби*. 2014. № 1. С. 30–34.

89. Ніщета І.М. Соціально-економічна характеристика і правове регулювання бюджетної сфери. *Збірник наукових праць Львівського державного інституту новітніх технологій та управління ім. В. Чорновола*. Серія «Юридичні науки». 2007. Вип. 2. С. 82–97.

90. Пчолкін В.Д., Желєзов Є.О., Судаков О.Е. Правове регулювання діяльності Державної служби боротьби з економічною злочинністю. *Вісник Львівського інституту внутрішніх справ*. 2004. № 1 (2). С. 197–209.

91. Рябченко М.С. Правові засади розкриття злочинів у сфері земельних відносин підрозділами Державної служби по боротьбі з економічною злочинністю. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2011. № 1. С. 140–146.

92. Тарнопольський О. В., Стацак М. В. Особливості взаємодії

оперативних підрозділів ОВС України з органами досудового розслідування під час протидії злочинам у сфері економіки. *Право і безпека*. 2012. № 5 (47). С. 186-189. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pib_2012_5_42.pdf.

93. Федорчук Ю. В. Правове забезпечення оперативно-розшукової протидії злочинам, пов'язаним із розкраданням бюджетних коштів під час проведення закупівель медичного обладнання та ліків. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2016. Вип. 2., т. 3. С. 145–148.

94. Свинаренко Ю.П., Шкута О.О. Нормативно-правове регулювання взаємодії оперативних підрозділів з органами дізнання та досудового слідства. *Правові новели*. № 22 Т. 3. 2024. С. 131-136.

95. Авксентьєва Т.О. Організаційно-правові особливості проведення огляду об'єктів будівництва при розслідування злочинів, пов'язаних з виконанням будівельних підрядів за державним замовленням за участю спеціаліста. *Вісник Запорізького юридичного інституту Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2012. № 3. С. 108–114.

96. Булькач С. П. Напрямки удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2026. № 4 (26). С. 106-115. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/issue/view/466>.

97. Дрозд В. Г. Правове регулювання досудового розслідування: проблеми теорії та практики : монографія. Одеса : Гельветика, 2018. 448 с.

98. Buchanan Bonnie. Money laundering – a global obstacle. *Research in International Business and Finance*. 2004. Vol. 18. Iss. 1. P. 115–127.

99. Мириська А.В., Комаринська Ю.Б., Патик Л.Л. Взаємодія слідчих та працівників оперативних підрозділів під час розслідування кримінальних правопорушень. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2024. № 7. С. 446–449. URL: https://lsey.org.ua/7_2024/108.pdf.

100. Комісарчук Р.В. Особливості взаємодії слідчих та оперативних

підрозділів при розслідуванні незаконних фактів приватизації державного та комунального майна, вчинюваних організованими злочинними групами/формуваннями. *Боротьба з організованою злочинністю і корупцією (теорія і практика)*. 2008. Вип. 18. С. 287-295. URL: [https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-](https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/boz_2008_18_33.pdf)

[bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/boz_2008_18_33.pdf](https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/boz_2008_18_33.pdf).

101. Аркуша Л. І. Основи методики виявлення і розслідування організованої злочинної діяльності при наявності корумпованих зв'язків : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса : Одеська нац. юрид. академія, 2001. 218 с.

102. Берелет В.В., Дараган В.В. Основні напрямки дослідження проблемних питань організації оперативного обслуговування кримінальною поліцією будівельної галузі. *Наукові перспективи*. №11 (41). 2023. С. 767-776. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/7702>.

103. Біляєв В. О. Сучасні проблеми законодавчого регулювання питань інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності оперативних підрозділів ОБС та шляхи їх вирішення. *Митна справа: наук.-аналіт. журн.* 2013. № 4 (88). С. 226-233.

104. Грицаченко В.В. Актуальні питання впровадження інструментів штучного інтелекту під час оперативно-розшукової протидії злочинам. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення* : матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 27 черв. 2025 р.). Дніпро : ВВПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2025. С. 161-164. URL: <http://dgu.com.ua/bitstream/123456789/1996/3/%D0%97%D0%B1%D1%80%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D1%82%D0%B5%D0%B7%20%D0%BA%D0%BE%D0%BD%D1%84%20%281%29.pdf>.

105. Дарага Р.Д. Методика фіксації фактів обігу фальсифікованої продукції на споживчому ринку України. *Центральний регіон: зб. матеріалів наук.-практ. конф.* (Кіровоград, 21 жовт. 2011 р.). Кіровоград : Кіровоград, ін-

т розвитку людини «Україна». 2011. С. 130-132.

106. Виявлення, документування, розслідування та запобігання злочинам, пов'язаним із прийняттям пропозиції, обіцянки або одержанням неправомірної вигоди службовою особою (ст. 368 КК України): метод. реком. / В.В. Дараган, М.М. Єфімов, І.О. Кисельов та ін.; Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. Дніпропетровськ : ДДУВС, 2014. 98 с.

107. Постолюк Т.О. Деякі особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції на етапі закріплення доказової бази в процесі реалізації матеріалів оперативної розробки по злочинах у сфері інтелектуальної власності. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 черв. 2022 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет». С. 155-158. URL: http://info.dgu.edu.ua/bitstream/123456789/549/1/%d0%97%d0%b1%d1%96%d1%80%d0%bd_%d1%82%d0%b5%d0%b7_%d0%86%d0%86_%20%d0%9c%d1%96%d0%b6%d0%bd_%d0%ba%d0%be%d0%bd%d1%84_%d0%b7%d0%b0%d0%b1%d0%b5%d0%b7%d0%bf_%d0%bf%d1%80%d0%b0%d0%b2%d0%be%d0%bf%d0%be%d1%80%d1%8f%d0%b4_%d0%bf%d1%80%d0%be%d1%82%d0%b8%d0%b4_%d0%b7%d0%bb%d0%be%d1%87.pdf.

108. Виявлення і розслідування окремих видів злочинів у сфері службової та професійної діяльності, учинених організованими групами і злочинними організаціями: метод. рек. / кол. авт. – Дніпро: ДДУВС, 2021. 60 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/6763?mode=full>.

109. Zablotskyi Yurii. Improvement of the mechanisms of international cooperation in detection and investigation of crimes in the sphere of service activity. *European political and law discourse*. 2015. Vol. 2. Issue 1. P. 53-59.

110. Кириченко О. В. Взаємодія слідчих з оперативними підрозділами правоохоронних органів під час виявлення та розслідування корупційних кримінальних правопорушень: теоретико-правові аспекти. *Право і суспільство*. №1. 2023. 316-322. URL: <http://dgu.com.ua/handle/123456789/786>.

111. Коновалов О.В. Діяльність банківської установи як суб'єкта первинного фінансового моніторингу. *Вісник Маріупольського державного університету*. Серія: Право. 2013. № 1-2 (3). С. 115-120.

112. Користін О.Є., Герасименко Л.В., Томма Р.П. Виявлення злочинів у сфері економіки: Навч.-метод. комплекс для курсантів і слухачів. К.: Київ. нац. ун-т внутр. справ, 2007. 32 с.

113. Кузьмін Р.Р. Поняття та сутність господарсько-правової інтерпретації процесу декриміналізації економіки. *Науковий вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*, 2012. № 2. С. 204-213. URL: https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlduvs_2012_2_26.pdf.

114. Лисенко В.В., Задорожний О.С. Проблеми виявлення злочинів, пов'язаних з несплатою податків. *Науковий вісник Національної академії державної податкової служби України*. 2007. № 2(37). С. 212-219.

115. Мазуренко М.С. Інформація - джерело успішної діяльності правоохоронних органів по боротьбі з комп'ютерною злочинністю. *Організація і тактика документування підрозділами ДСБЕЗ злочинів у комп'ютерних мережах та мережах електрозв'язку* : Мат. всеукраїнської науково-практ. конф. Донецьк, 2009. С. 106-109.

116. Мозоль І. А. Щодо проблем дослідження оперативного пошуку ознак фіктивного підприємництва. *Протидія злочинам у бюджетній сфері*: зб. Матеріалів наук.-практ. семінару. (16 берез. 2011 р. м. Київ). К.: Нац. Акад. внутр. справ, 2012. С. 94-95.

117. Мякота Є.В. Інформаційно-аналітична робота як елемент забезпечення протидії відмиванню коштів. *Теоретичні та практичні засади протидії злочинам у бюджетній сфері*: зб. Матеріалів міжвід. Семінар-наради та науково-практичного семінару. К.: ДДСБЕЗ МВС України, 2013. С. 96-97.

118. Ніколаюк С.І., Никифорчук Д.Й. Розкриття та розслідування злочинів у сфері економіки (зразки документів). К. : КНТ, 2006. 108 с.

119. Никифорчук Д.Й., Шостенко О. Виявлення злочинів у банківській системі України. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*

України. 2003. №1. С. 13-17.

120. Жовтан П. В. Джерела інформації в оперативно-розшуковій діяльності. *Правова держава: історія, сучасність та перспективи формування в Україні*: Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22 квіт. 2011 р.): матеріали: у 2 ч. Запоріжжя: Юрид. ін-т ДДУВС, 2011. Ч. II. С. 87–89.

121. Поїзд В. П. Окремі складники інформаційно-аналітичного забезпечення протидії злочинам у сфері господарської діяльності вчинених з використанням високих інформаційних технологій. *Публічне право: науково-практичний юридичний журнал*. 2014. № 1(13). С. 144-150.

122. Постолюк Т.О. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів кіберполіції під час протидії кримінальним правопорушенням у сфері інтелектуальної власності. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 22 груд. 2021 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2021. С. 61-64.

123. Стащак М.В. Складові елементи оперативного пошуку злочинів. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2015. Вип. 3. С. 307-314. URL:https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlduvs_2015_3_36.pdf.

124. Стащак М. В. Алгоритмізація проведення оперативного пошуку первинної оперативно-розшукової інформації підрозділами кримінальної поліції. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2016. Вип. 4. С. 267-276. URL: http://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Vlduvs_2016_2_35.pdf

125. Тарасенко О.С. Вдосконалення взаємодії слідчого з оперативними підрозділами Національної поліції під час реалізації матеріалів ОРД щодо фігурантів злочинного об'єднання, які вчинюють незаконне поводження з вогнепальною зброєю. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. № 3. С. 167-173.

126. Тарасюк І.В., Максимченко І.В. Стратегія і тактика боротьби з організованою злочинністю на сучасному етапі. *Теорія та практика застосування чинного кримінального та кримінально-процесуального законодавства в сучасних умовах*: тези доп. наук.-практ. конф.: У 2-х ч. Ч. 2. Київ : НАВСУ, 2002. С. 214-217.

127. Пеньков С.В., Шендрик В.В. Аналіз організації інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності Національної поліції України. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2017. Вип. 3. С. 66-73.

128. Свинаренко Ю.П. Шкута О.О. Особливості взаємодії оперативних підрозділів з органами дізнання та досудового слідства. *Держава та регіони*. Серія: Право, 2024 р. № 1 (83). том 2. С. 42-46. URL: <https://dspace.oduvs.edu.ua/items/7d3ceb24-a42b-462d-ae4a-d9751cd45991>.

129. Кропивка Р.О. Взаємодія прокурора, слідчого та оперативних підрозділів у досудовому розслідуванні: криміналістичний аспект. Електронне наукове видання *«Аналітично-порівняльне правознавство»*. Випуск № 01, 2026. частина 3. С. 388-400. URL: <https://app-journal.in.ua/wp-content/uploads/2026/02/60-2.pdf>.

130. Організація та взаємодія в діяльності органів досудового розслідування : навч. посіб. / кол. авт. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2025. 320 с.

131. Гаєнко В. І., Желєзнов Є. О. До питання про підготовку фахівців для забезпечення взаємодії правоохоронних органів у боротьбі з організованою злочинністю. *Вісник академії правових наук України*. 1997. №1. С. 18–21.

132. Тютюник Р.С. Розслідування легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом, учиненого організованою групою (злочинною організацією): Дис. ... доктор. філософ.: 081 – Право. Львів: ЛьвДУВС, 2023. 232 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/b70c9c29-36a3-4047-8cf8-b454a3b4fb12>.

133. Суворов О.М. Тактичні завдання взаємодії слідчих з

оперативними підрозділами у протидії службовим злочинам корупційної спрямованості. *Вісник Академії адвокатури України*. 2014. Т. 11, № 3. С. 124-136. URL:

<https://perspectives.pp.ua/index.php/nauka/article/download/8456/8501/8500>.

134. Булькач С. П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2026. № 4 (58) 2026. С. 117-128. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/42219>.

135. Устимчук В. П. Організаційно-тактичні аспекти документування злочинів, що вчиняються організованими групами і злочинними організаціями в умовах воєнного стану. *Наукові інновації та передові технології*. № 3(55), 2026. С. 3369-3377. URL: https://www.researchgate.net/publication/403610343_ORGANIZACIJO-TAKTICNI_ASPEKTI_DOKUMENTUVANNA_ZLOCINIV_SO_VCINAUTSA_ORGANIZOVANIMI_GRUPAMI_I_ZLOCINNIMI_ORGANIZACIAMI_V_U_MOVAN_VOENNOGO_STANU.

136. Жовтан П. В., Сухорада І. О. Співвідношення документування та забезпечення доказування в діяльності оперативних підрозділів. *Форум права*. 2014. № 4. С. 135–141. URL: http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/FP_index.htm_2014_4_26.pdf.

137. Саковський А. А. Оперативно-розшукове документування як пошуково-пізнавальний процес і складник оперативно-розшукової діяльності. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 7. С. 371–377. URL: <https://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/7/64.pdf>.

138. Мукоїда Р. В. Особливості тактики документування злочинів, що вчинюються з використанням фіктивних підприємств. URL : <http://dspace.oduvs.edu.ua/bitstream/123456789>

/594/1/%D0%9C%D1%83%D0%BA%D0%BE%D1%97%D0%B4%D0%B0.pdf.

139. Міжнародна поліцейська енциклопедія: у 10 т. / відп. ред. : В. В. Коваленко, Є. М. Моїсєєв, В. Я. Тацій, Ю. С. Шемшученко. Т. 6. Оперативно-розшукова діяльність поліції (міліції). Київ : Атіка, 2010. 1128 с.

140. Павленко С. О. Тактика протидії торгівлі людьми органами Національної поліції України: вітчизняний та зарубіжний досвід. *Міжнародний науковий журнал «Інтернаука»*. Серія: Юридичні науки. 2018. № 5. С. 41–55.

141. Грень Р. Р. Особливості документування злочинів у сфері обігу наркотичних засобів: оперативно-розшуковий аспект. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 3. С. 160–162. URL: https://lsej.org.ua/3_2017/47.pdf.

142. Айдемський Є.В. Діяльність оперативних під розділів по виявленню та припиненню злочинів у сфері грального бізнесу. *Форум права*. 2014. № 1. С. 7–13. URL: http://nbuv.gov.ua/jpdf/FP_index.htm_2014_1_3.pdf.

143. Бевзенко С.Г. Перевірка первинної оперативної інформації про злочини, пов'язані з протидією законній господарській діяльності. *Науковий вісник НАВС*. 2011. № 4. С. 219-226.

144. Белік Л.С. Взаємодія оперативних підрозділів БЕЗ з іншими правоохоронними органами, органами управління і населенням при проведенні оперативних комбінацій під час документування злочинів, пов'язаних з одержанням неправомірної вигоди. *Південноукраїнський правничий часопис*: (науковий журнал). Одеса: ОДУВС, 2013. № 4. С.171-174. URL: https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Pupch_2013_4_62.pdf.

145. Бутович О.І. Особливості документування злочинів, пов'язаних з порушенням порядку випуску, емісії та обігу цінних паперів. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2009. Спец. вип. № 1 «Актуальні проблеми протидії злочинам у сфері господарської діяльності». С. 28-36.

146. Порядок і особливості документування та досудового розслідування кримінальних правопорушень у бюджетній сфері. Методичні рекомендації / Укладачі: В.В. Дараган, В.В. Єфімов, С.В. Северин, А.Г. Шиян.

Дніпро: ДДУВС, 2016. 39 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/1372>.

147. Демедюк Т. С. Актуальні проблеми документування хабарництва, вчиненого суддями. матеріали загальноакадем. наук.-практ. конф. *Організаційні, правові та психолого-педагогічні аспекти управління персоналом ОВС України*. (Київ, 15 травня 2009 р.). С. 76-79.

148. Єлісеєв В.О. Удосконалення організації й тактики діяльності оперативних підрозділів щодо попередження злочинів, що вчиняються у сфері приватизації. *Оперативно-розшукова діяльність: проблеми теорії та практики*: науково-практична конференція (10 лист. 2010, Дніпропетровськ). Дніпропетровськ : Дніроп. держ. ун-т внутр. справ, 2010. С. 79-83.

149. Єпринцев П. Є. Діяльність органів внутрішніх справ щодо протидії незаконним операціям із землею. *Сучасні проблеми теорії та практики оперативно-розшукової діяльності органів внутрішніх справ* : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 3 черв. 2011 р.). Запоріжжя : Запорізьк. юрид. ін-т ДДУВС, 2011. Є. 49-52.

150. Єфімов В., Кірнос Д., Пуховий А. Теоретична складова застосування оперативно-розшукових операцій підрозділами стратегічних розслідувань Національної поліції України. *Організаційно-правове забезпечення підрозділів превентивної діяльності Національної поліції*: матеріали Всеукр. кругл. столу (м. Дніпро, 7 червня 2024 р.). Дніпро: ДДУВС, 2024. С.62-64. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/jspui/handle/123456789/14585>.

151. Алгоритм дій працівників підрозділів стратегічних розслідувань при виявленні та документуванні кримінальних правопорушень із самовільного зайняття земельної ділянки та самовільного будівництва: метод. рек. / кол. авт. Дніпро: ДДУВС, 2022. 60 с. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/jspui/handle/123456789/9388>.

152. Казанцев Ю.А. Методика виявлення злочинів, пов'язаних з незаконним обігом дорогоцінних металів: збірник матеріалів науково-теоретичної конференції «Проблеми підвищення ефективності державного управління в правоохоронній діяльності» (Київ, 10 верес. 2006 р.). К.

Академія управління, 2006. С. 151-156.

153. Кардаш О.М., Ніколаюк С.І. Першочергові оперативно-розшукові заходи, що проводяться при отриманні інформації про вчинення злочинів на споживчому ринку. *Науковий вісник НАВС*. К., 2011. № 4. С. 170-177.

154. Коваленко А.І. Деякі аспекти виявлення та документування фактів фіктивного підприємництва. *Південноукраїнський правничий часопис*. 2009. № 2. С. 91-93.

155. Лисенко А.М. Деякі аспекти удосконалення документування злочинних дій у процесі оперативної розробки осіб, що вчиняють злочини у сфері виготовлення та збуту алкогольних напоїв. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ*. Луганськ, 2007. № 1. С. 166-174.

156. Лисенко В.В. Особливості взаємодії оперативних та слідчих підрозділів податкової міліції на етапі реалізації матеріалів оперативно-розшукової діяльності та порушення кримінальної справи. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2003. Вип. 24. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2003_24_9 (дата звернення: 12.10.2024).

157. Лук'янчиков Б., Микитенко О. Взаємодія працівників Національної поліції під час документування злочинів, пов'язаних з незаконним обігом наркотиків. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 3'2018. С. 42-50.

158. Пеньков С.В., Дараган В.В. Документування фактів ввезення на територію України товарно-матеріальних цінностей без сплати податків в особливо великих розмірах: метод. реком. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2019. 59 с.

159. Рогозін С.М., Рижков Е.В. Документування злочинної діяльності осіб в межах ст. 361 КК України. *Актуальні проблеми розкриття та розслідування злочинів у сучасних умовах* : матеріали міжнародної науково-практичної конференції, 5 листопада 2010 року, м. Запоріжжя : у 3 ч. - Запоріжжя : Юридичний ін-т ДДУВС, 2010. ч. 1. С. 241-243.

160. Сакал В.М. Шляхи підвищення ефективності протидії злочинам,

що пов'язані з незаконним відкриттям валютних рахунків за кордоном та фінансових операціях по цим рахункам. *Науковий вісник НАВС*. 2011. № 1. С. 174-182.

161. Саковський А. А., Климук М. П. Особливості документування кримінальних правопорушень, пов'язаних із незаконним обігом наркотичних засобів, психотропних речовин, прекурсорів та їх аналогів. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2. (18). С. 49-59. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/df0a67d8-d80f-4433-a8a0-b202b1338bde/content>.

162. Саковський А. А., Жижин А. В. Взаємодія підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування в документуванні кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ*. 2019. № 2 (111). С. 49-54. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/65d3a15b-84b0-46e2-8fa0-af75122497e1>.

163. Семчук А.Г. Документування злочинних дій суб'єктів підприємницької діяльності, які беруть участь у легалізації (відмиванні) доходів, отриманих злочинним шляхом. *Науковий вісник НАВСУ*. 2003. № 3. Ч. 2. С. 89-99.

164. Середа Д.М. Деякі аспекти документування злочинів у сфері приватизації. *Вісник Запорізького юридичного інституту*. 1998. № 3. С. 197-205.

165. Сумський С.А. Процесуальна оцінка результатів оперативно-розшукової діяльності. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка*. 2010. № 4. С. 252- 257.

166. Тарасенко О.С. Окремі аспекти протидії злочинам в сфері земельних відносин. *Реформування судових і правоохоронних органів України : проблеми та перспективи*: матеріали наук.-практ. Конференції (Харків, 14 трав. 2010 р.) Гол. ред. В.Я. Тацій. Х.: НЮОУ ім. Я. Мудрого ІВПЗ НАПрН України, 2010. С. 398-400.

167. Шендрик В.В., Кучеренко В.А. Організація взаємодії кримінальної поліції з органом досудового розслідування в процесі реалізації

матеріалів оперативної розробки щодо розкрадань бюджетних коштів шляхом зловживання службовим становищем при проведенні спеціалізованих будівельних робіт. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 11. С. 718-721. URL: https://lsej.org.ua/11_2022/173.pdf.

168. Шендрик В.В., Крищенко А.Є. Організація взаємодії оперативного та слідчого підрозділу щодо закріплення доказів в процесі реалізації матеріалів оперативної розробки щодо злочинів, пов'язаних з незаконним відтворенням та розповсюдженням комп'ютерних програм. Юридичний науковий електронний журнал. 2022. № 12. С. 475-478. URL: https://lsej.org.ua/12_2022/112.pdf.

169. Особливості документування та розслідування злочинів, учинених на території проведення операції Об'єднаних сил, а також на тимчасово окупованих територіях / Юхно О. О., Кікінчук В. В., Степанюк Р.Л. та ін. За заг. ред. доктора юридичних наук, професора О. О. Юхна. Вид. 2-ге, доп. і перероб. Харків : Харківський національний університет внутрішніх справ. 2020. 140 с.

170. Цюприк І.В. Особливості організації досудового розслідування фінансування тероризму. *Право і суспільство*. 2016. № 2. Ч. 2. С. 189-195. URL: https://irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?C21COM=2&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&IMAGE_FILE_DOWNLOAD=1&Image_file_name=PDF/Pis_2016_2%282%29__36.pdf.

171. Сивогривова Т.Л. Деякі особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів національної поліції під час документування кримінальних правопорушень, пов'язаних із розкраданням бюджетних коштів у процесі проведення будівельних робіт. *Оперативно-розшукова діяльність Національної поліції: проблеми теорії та практики* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. (Дніпро, 29 листоп. 2023 р.). Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2023. С. 115-119. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/14785>

172. Булькач С. П. Особливості взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на попередньому та підготовчому

етапах реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наукові перспективи*: журнал. 2026. № 4 (70) 2026. С. 876-887. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/np/article/view/42219/42235>.

173. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики: Монографія / Кол. авторів: В. Ю. Шепітько, В. О. Коновалов, В. А. Журавель та ін.; за ред. В. Ю. Шепітька. Харків: Право, 2006. 624 с.

174. Основи детективної та оперативно-розшукової діяльності : навч.-метод. посіб. 2-ге вид., перероб. / Л. І. Аркуша, В. Г. Пожар, М. М. Стоянов, Д. В. Шилін ; НУ «ОЮА». Одеса : Фенікс, 2023. 97 с. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/5d855544-f621-4d78-bc13-06299b07bb09>.

175. Бойко О.П., Рогальська В.В. Здійснення взаємодії під час розслідування окремих видів кримінальних правопорушень. *Право та державне управління*. 2023, № 4. С. 330-336.

176. Бондар В. С. Взаємодія слідчого (дознавача) з підрозділами, які здійснюють оперативно-розшукову діяльність, у криміналістичному та кримінальному процесуальному вимірах (методологічні та праксеологічні проблеми). *Київський часопис права*. (2). 2022. С. 141–153. URL: <https://kyivchasprava.kneu.in.ua/index.php/kyivchasprava/article/view/176>.

177. Грекова І. В., Тарасенко Л. Б. Процесуальні форми взаємодії оперативних підрозділів з органами досудового розслідування Національної поліції України в сучасних умовах протидії злочинності. *Південноукраїнський правничий часопис*. №4. 2021. С. 29-33. URL: <https://sulj.oduvs.od.ua/archive/2021/4/5.pdf>.

178. Єфімов В. В. Особливості організації діяльності Національної поліції щодо викриття розкрадань бюджетних коштів в Агропромисловому комплексі України, що вчинюються службовими особами. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2022. № 11. С. 555-558.

179. Yefimov, M., Chaplynskyi, K., Pletenets, V., Harashchuk, D., Demchenko, I. Features of interaction between law enforcement agencies during

the investigation of criminal offenses according to international standards. *Cuestiones Politicas*. 2023. Volume 41. Issue 76. P. 469–481.

180. Кириченко О.В., Шендрик В.В. Проблеми взаємодії підрозділів кіберполіції з органами досудового розслідування під час протидії злочинам у сфері інтелектуальної власності. «Актуальні питання у сучасній науці (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія Економіка», Серія «Державне управління», Серія «Техніка», Серія «Історія та археологія»)»: журнал. 2023. № 5(11) 2023. С. 263-273. URL: <https://perspectives.pp.ua/index.php/sn/article/view/4683>.

181. Обаль О. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами: трансформація теорії оперативно-розшукової діяльності та її ролі в розслідуванні злочинів. *Publicație științifico-practică de drept. Republica Moldova*. 2018. Nr. 5 (33). С. 194–197. URL: https://ibn.idsi.md/sites/default/files/imag_file/194-197.pdf.

182. Обшалов С.В. Проблемні питання взаємодії оперативних і слідчих підрозділів Національної поліції України під час розслідування кримінальних правопорушень. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ: Збірник наукових праць*. 2020. № 4 (296). С. 263–269. URL: <https://er.dduvs.edu.ua/handle/123456789/6073>.

183. Обшалов С.В., Санакоєв Д.Б. Організація взаємодії підрозділів кіберполіції з органами досудового розслідування та громадськістю у процесі доказування злочинів у сфері інтелектуальної власності. *Наукові перспективи*. № 5(35). 2023. С. 641-652.

184. Павліченко Є. В., Привиденцев О.Г. Взаємодія слідчого та оперативних підрозділів під час проведення досудового розслідування. *Актуальні проблеми вітчизняної юриспруденції*. № 4. 2021. С. 91-98. URL: https://apnl.dnu.in.ua/4_2021/18.pdf.

185. Саковський А. А. Надання доручень як форма взаємодії слідчого з працівниками оперативних підрозділів. *Juris Europensis Scientia*. Випуск 1, 2022. 110-113. URL: https://jes.nuoua.od.ua/archive/1_2022/22.pdf.

186. Санакоєв Д.Б. Формування проактивної моделі взаємодії органів

досудового розслідування та кіберполіції у протидії онлайн-шахрайствам. Наукові перспективи. № 4(34). 2023. С. 431-439.

187. Тарасенко В.Є., Тарасенко Р.В. Правові засади діяльності кримінальної поліції в інтересах кримінального судочинства : монографія. Одеса, 2018. 240 с.

188. Юхно О.О. Правові підстави процесуальної діяльності та взаємодії працівників оперативних підрозділів під час виконання доручень дізнавача, слідчого, прокурора з питань проведення негласних слідчих (розшукових) дій. Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ. Харків. № 3 (90). 2020. С. 255–265. URL: <https://visnyk.univd.edu.ua/index.php/VNUAF/article/view/299/285>.

189. Яковлев О. Взаємодія слідчого з оперативними підрозділами під час проведення слідчих (розшукових) дій. Науковий часопис Національної академії прокуратури України. 2017. №1. С.217–224.

190. Халін О.В. Розслідування легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом: монографія. Херсон : Видавничий дім «Гельветика», 2018. 244 с.

191. Чернявський С.С. Особливості допиту свідків та підозрюваних (обвинувачених) під час розслідування злочинів у сфері господарської діяльності. *Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ України*. 2004. № 5. С. 186–195.

192. Климчук М. П., Фурман Я. В. Тактичні особливості допиту підозрюваних – членів організованих злочинних угруповань. *Юридичний науковий електронний журнал*. №1. 2017. С.174-177.

193. Булькач С.П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридична наука*. 2020. №3. Т. 2. С. 295-301. URL: <https://journal-nam.com.ua/index.php/journal/article/view/697>.

194. Чайковський Р.Й. Транснаціональний характер та регіональні особливості процесу відмивання грошей. *Науковий вісник Волинського*

національного університету імені Лесі Українки. 2008. №6. С. 154-158.

195. Нечваль А. О. Тактика обшуку у житлі та іншому володінні особи : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 219 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/faa3e7a0-cdc5-435c-bdff-bc1d5928dcdb>.

196. Дульський О. Л. Забезпечення стороною захисту дотримання прав та законних інтересів учасників проведення обшуку : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2020. 275 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/ddf27e82-5771-4220-beb4-ed822c65f831>.

197. Булькач С. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 8 (76). С. 321-326. URL: <https://www.kelmczasopisma.com/viewpdf/14559>.

198. Бабіков О. Теоретико-прикладні основи проведення негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні : дис. ... д-ра. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2024. 546 с. URL: <https://dduvs.edu.ua/naukova-diyalnist/spetsializovani-vcheni-radi/ogoloshennya-pro-zahist-disertatsij/babikov/>.

199. Багрій М. До питання про використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні. *Право і суспільство*. 2017. № 1. С. 240–245. URL: https://www.pravoisuspilstvo.org.ua/archive/2017/1_2017/part_1/44.pdf.

200. Білічак О.А. Контроль за вчиненням злочину: поняття та форми. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського*. Серія: юридичні науки. Том 28 (67). 2017. № 2. С. 51–55. URL: https://www.juris.vernadskyjournals.in.ua/journals/2017/2_2017/13.pdf.

201. Геселев О.В. Проблеми легітимізації використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій для доказування у кримінальному провадженні. *Науковий часопис Національної академії прокуратури України*. 2018. № 1. С. 30–43.

202. Дрозд В., Романов М. Особливості проведення негласних слідчих

(розшукових) дій під час здійснення досудового розслідування кримінальних проступків. *Правовий часопис Донбасу*. 2023. № 1(82). С. 68–74. URL: <https://ljd.dnuvs.ukr.education/index.php/ljd/article/view/87>.

203. Колесник В. А. Суб'єкти здійснення та класифікація негласних слідчих (розшукових) дій. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1(5). С. 129–134. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/366aff5a-dce8-46fa-a6d7-d311c1c96189/content>.

204. Комашко В. Правові та організаційні основи контролю за вчиненням злочину : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Одеса, 2016. 226 с URL: <https://dspace.onua.edu.ua/server/api/core/bitstreams/8059ea9d-f310-4839-8ddd-6e3c4e18e8fc/content>.

205. Костогриз Я.О. Розмежування негласних слідчих (розшукових) дій та оперативно-розшукових заходів. *Держава та регіони*. Серія: Право. 2018. № 1 (59). С. 150–154. URL: https://law.stateandregions.zp.ua/archive/1_2018/27.pdf.

206. Лазаренко Є., Помаз Я. Деякі проблеми використання протоколів проведення негласних слідчих (розшукових) дій та додатків до них. *Підприємництво, господарство і право*. 2019. № 4. С. 261–264. URL: <https://www.pgp-journal.kiev.ua/archive/2019/4/50.pdf>.

207. Лук'янчиков Є.Д., Лук'янчиков Б.Є. Негласні слідчі (розшукові) дії та їх класифікація. *Вісник НТУУ «КПІ»*. Політологія. Соціологія. Право. Випуск 4 (20), 2013. С. 149-153. URL: <https://visnyk-psp.kpi.ua/article/view/37173>.

208. Мирошніченко Ю.М. Негласні слідчі (розшукові) дії: підстави проведення. *Правова позиція*. 2019. № 2 (23). С. 117–121. URL: <http://biblio.umsf.dp.ua/xmlui/bitstream/handle/123456789/3533/16.pdf?sequence=1&isAllowed=y>.

209. Негласні слідчі (розшукові) дії та використання результатів оперативно-розшукової діяльності у кримінальному провадженні: на вчально-практичний посібник / С.С. Кудінов, Р.М. Шехавцов, О.М. Дроздов, С.О.

Гриненко та ін. Харків: Оберіг, 2013. 344 с.

210. Погорецький М. А. Негласні слідчі (розшукові) дії: проблеми провадження та використання результатів у доказуванні. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2013. № 1(5). С. 270–276. URL: <https://elar.navs.edu.ua/server/api/core/bitstreams/435f5443-5e98-402a-9dcd-07e716ff9828/content>.

211. Погорецький М., Старенький О. Негласні слідчі (розшукові) дії як засоби отримання доказів : окремі проблемні питання. *Право України*. 2018. № 8. С. 85–106. URL: https://jnas.nbuv.gov.ua/j-pdf/prukr_2018_8_9.pdf.

212. Сергєєва Д. Напрями використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному процесуальному доказуванні. *Вісник кримінального судочинства*. 2018. № 2. С. 81–91. URL: https://vkslaw.knu.ua/images/verstka/4_2014_Sergeeva_Starenkyi.pdf.

213. Смаглюк С. Процесуальний порядок використання результатів негласних слідчих (розшукових) дій у кримінальному провадженні : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2023. 279 с. URL: <https://dspace.univd.edu.ua/items/1e3648d4-5e3f-422c-a867-907852f57ac3>.

214. Тагієв С.Р. Генезис становлення інституту негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка*. 2015. № 2. С. 295–303. URL: https://nbuv.gov.ua/j-pdf/Vlduvs_2015_2_36.pdf.

215. Ходанович В.О. Використання науково-технічних засобів в ході проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Вісник Академії адвокатури України*. Том 13. 2016. № 2(36). С. 111–117. URL: [http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A2%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%B2%20%D0%A1\\$](http://www.irbis-nbuv.gov.ua/cgi-bin/irbis_nbuv/cgiirbis_64.exe?Z21ID=&I21DBN=UJRN&P21DBN=UJRN&S21STN=1&S21REF=10&S21FMT=fullwebr&C21COM=S&S21CNR=20&S21P01=0&S21P02=0&S21P03=A=&S21COLORTERMS=1&S21STR=%D0%A2%D0%B0%D0%B3%D1%96%D1%94%D0%B2%20%D0%A1$).

216. Шерудило В. Процесуальний порядок проведення негласних слідчих (розшукових) дій, пов'язаних з втручанням у приватне спілкування :

дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2018. 264 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/97b3a2c3-55da-4fa4-8387-f34e16f6c793>.

217. Шилов А. Використання в кримінальному провадженні відомостей, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Харків, 2019. 240 с. URL: <https://dspace.nlu.edu.ua/items/d894ac4f-5ee7-481c-8044-d21cac56fb97>.

218. Про організацію проведення негласних слідчих (розшукових) дій та використання їх результатів у кримінальному провадженні: наказ Генеральної прокуратури України, Міністерства внутрішніх справ України, Служби безпеки України, Адміністрації Державної прикордонної служби України, Міністерства фінансів України, Міністерства юстиції України від 16.11.2012 № 114/1042/516/1199/936/1687/5/.

219. Теорія і практика забезпечення конституційних прав та свобод громадян при проведенні негласних слідчих (розшукових) дій: моногр. Н. О. Гольдберг, С. М. Бортник, М. В. Стащак, С. Р. Тагієв та ін. Чернігів : Десна Поліграф, 2017. 336 с.

220. Тіхонов С. В., Кобець М. В. Застосування апаратно-програмного комплексу «Cellebrite UFED» під час виявлення та розслідування кримінальних правопорушень : методичні рекомендації. Київ : Національна академія внутрішніх справ, 2023. 41 с. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/eb658e56-3060-413b-9e01-6f797ce3e731>.

221. Кримінальний процес : підручник / І. В. Басиста, Р. І. Благута, І. В. Гловюк та ін. ; за заг. ред. А. Я. Хитри, Р. М. Шехавцова. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. Ч. 2. 260 с.

222. Пчолкін В., Федосова О. Завдання та напрями застосування негласних слідчих (розшукових) дій в умовах воєнного стану. Юридичний вісник. № 1. 2025. С. 108—115. URL: https://yurvisnyk.in.ua/v1_2025/16.pdf.

223. Булькач С. П. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного

злочинним шляхом. *Global Trends in The Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Stockholm, Sweden. July 1-3, 2026. S. 175–177.*

ДОДАТКИ

Додаток А

Матеріали

вивчення думок працівників органів досудового розслідування та підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України щодо існуючих проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом

У додатку надані відсоткові показники думок працівників органів досудового розслідування та оперативних підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України. У деяких питаннях, відображених у анкеті, відповідь була однозначною. У результаті загальна сума відповідей дорівнює 100%. З іншого боку, ряд питань передбачав декілька відповідей, тому опитуваним було запропоновано проаранжувати їх. У цьому випадку автору було необхідно з'ясувати ступінь значимості запропонованих відповідей, що відображено у кількісному вигляді.

У дослідженні взяли участь 100 працівників органів досудового розслідування та 100 працівників оперативних підрозділів стратегічних розслідувань Національної поліції України.

*Зведенні дані анкетування працівників підрозділів стратегічних розслідувань
Національної поліції України (загалом опитано 100 респондентів)*

Питання та варіанти відповідей	%
<i>Посада, яку займає респондент</i>	
Начальник відділу (сектору)	11
Заступник начальника відділу (сектору)	11
Старший оперуповноважений	22
Оперуповноважений	56
<i>Стаж роботи в Національній поліції (ОВС)</i>	
До одного року	13
До трьох років	14
До п'яти років	25
До десяти років	33
До двадцяти років	16
Понад двадцять років	3
<i>Стаж оперативної роботи</i>	
До одного року	10
До трьох років	21
До п'яти років	23
До десяти років	32
До двадцяти років	14
<i>Освіта респондента</i>	
Вища юридична	77
Інша вища	23

<i>Чи достатньо в нормативно-правових актах врегульовано питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Достатньо	71
Недостатньо	29
<i>Як ви оцінюєте ефективність взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Достатньо ефективна	29
Недостатньо ефективна	55
Важко відповісти	16
<i>З яких джерел отримуються відомості про злочини, пов'язані з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом ?</i>	
При здійсненні заходів оперативного (ініціативного) пошуку	62
Від негласних позаштатних працівників або конфідентів	5
Ври оперативному супроводженні кримінального провадження	23
В процесі проведення оперативно-розшукових заходів по ОРС	8
Інше	2
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час виявлення легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Взаємний обмін інформацією	100
Інформування про отриману інформацію	90
Спільне проведення аналізу і оцінки отриманої інформації	65
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального	53

провадження	
Планування слідчих (розшукових) дій	57
Консультаційна діяльність	51
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	43
Діяльність СОГ	83
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час реалізації матеріалів оперативної розробки по злочинах, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Взаємний обмін інформацією	65
Інформування про отриману інформацію	81
Спільне проведення аналізу і оцінки отриманої інформації	51
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального провадження	46
Планування оперативно-розшукових дій, слідчих (розшукових) дій та заходів оперативного (ініціативного) пошуку	52
Консультаційна діяльність	57
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	54
Діяльність СОГ	97
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Взаємний обмін інформацією	86
Спільний аналіз та оцінка інформації, отриманої в процесі розслідування	61
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального провадження	45

Планування слідчих (розшукових) дій	67
Взаємні консультації	64
Спільна розробка плану слідчих (розшукових) дій	79
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	87
Діяльність СОГ	97
<i>Чи покращиться стан взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час розслідування злочинів, пов'язаним з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом у разі проходження відповідними працівниками курсів підвищення кваліфікації з протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Так	87
Ні	
Важко відповісти	13
<i>Чи впливає на швидкість розслідування злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом розподіл обов'язків між працівниками органів досудового розслідування та оперативних підрозділів стратегічних розслідувань під час призначення та проведення окремих слідчих (розшукових) дій?</i>	
Так, швидкість зростає	82
Так, швидкість падає	
Ні	1
Важко відповісти	17
<i>Чи покращиться рівень взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у разі розробки та впровадження в практичну діяльність</i>	

<i>наукових рекомендацій з питань такої взаємодії</i>	
Так	57
Ні	3
Важко відповісти	40
<i>Чи вплинула військова агресія РФ на зниження рівня виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Так, у зв'язку зі зміною пріоритетів діяльності підрозділів стратегічних розслідувань	67
Так, у зв'язку зі зменшенням рівня злочинності у вказаній сфері	
Ні	33

*Зведенні дані анкетування працівників органів досудового розслідування
(загалом опитано 100 респондентів)*

Питання та варіанти відповідей	%
<i>Посада, яку займає респондент</i>	
Начальник відділу	11
Заступник начальника відділу	13
Старший слідчий	23
Слідчий	54
<i>Стаж роботи в Національній поліції (ОВС)</i>	
До одного року	13
До трьох років	20
До п'яти років	27
До десяти років	17
До двадцяти років	15
Понад двадцять років	8
<i>Стаж роботи в органах досудового розслідування</i>	
До одного року	11
До трьох років	25
До п'яти років	29
До десяти років	16
До двадцяти років	19
<i>Освіта респондента</i>	
Вища юридична	100
Інша вища	
<i>Чи достатньо в нормативно-правових актах врегульовано питання взаємодії слідчих та оперативних підрозділів</i>	

<i>Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Достатньо	32
Недостатньо	68
<i>Як ви оцінюєте ефективність взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Достатньо ефективна	54
Недостатньо ефективна	18
Важко відповісти	28
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Взаємний обмін інформацією	63
Інформування про отриману інформацію	43
Спільне проведення аналізу і оцінки отриманої інформації	42
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального провадження	38
Планування слідчих (розшукових) дій	26
Консультаційна діяльність	54
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	32
Діяльність СОГ	62
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час реалізації матеріалів оперативної розробки по злочинах, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	

Взаємний обмін інформацією	41
Інформування про отриману інформацію	36
Спільне проведення аналізу і оцінки отриманої інформації	22
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального провадження	42
Планування оперативно-розшукових дій, слідчих (розшукових) дій та заходів оперативного (ініціативного) пошуку	63
Консультаційна діяльність	67
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	65
Діяльність СОГ	77
<i>Які форми взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України застосовуються під час розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Взаємний обмін інформацією	62
Обмін отриманою інформацією	92
Спільний аналіз та оцінка інформації, отриманої в процесі розслідування	74
Спільне проведення аналізу і оцінки матеріалів кримінального провадження	53
Планування слідчих (розшукових) дій	63
Взаємні консультації	77
Спільна розробка плану слідчих (розшукових) дій	89
Спільна участь у проведенні слідчих (розшукових) дій	95
Діяльність СОГ	99
<i>Чи покращиться стан взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмиванню) майна, одержаного злочинним шляхом у разі проходження відповідними працівниками курсів</i>	

<i>підвищення кваліфікації з протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Так	75
Ні	2
Важко відповісти	23
<i>Чи впливає на швидкість розслідуванні фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом розподіл обов'язків між працівниками органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час призначення та проведення окремих слідчих (розшукових) дій?</i>	
Так, швидкість зростає	97
Так, швидкість падає	
Ні	
Важко відповісти	3
<i>Чи використовується оперативна інформація для призначення та проведення окремих слідчих (розшукових) дій (огляд, обшук, експертиза тощо) під час розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Так	69
Ні	
Інколи	31
<i>Чи залучаються оперативні працівники для спільного проведення окремих слідчих (розшукових) дій під час розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Так	89
Ні	
Інколи	11
<i>Яким чином здійснюється взаємодія з підрозділами</i>	

<i>оперативно-технічних заходів та оперативної служби при проведенні окремих негласних слідчих (розшукових) дій під час розслідування фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Через гласний оперативний підрозділ Національної поліції	100
Через надання доручення відповідному підрозділу	
<i>Чи покращиться рівень взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом у разі розробки та впровадження в практичну діяльність наукових рекомендацій з питань такої взаємодії</i>	
Так	57
Ні	3
Важко відповісти	40
<i>Які слідчі (розшукові) дії проводяться при розслідуванні фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом?</i>	
Допит	100
Огляд	100
Обшук	95
Освідування особи	11
Проведення експертизи	100
Аудіо-, відеоконтроль особи	37
Зняття інформації з транспортних телекомунікаційних мереж	83
Зняття інформації з електронних інформаційних систем	62
Обстеження публічно недоступних місць, житла чи іншого володіння особи	5
Установлення місцезнаходження радіоелектронного засобу	61
Спостереження за особою, річчю або місцем	53
Аудіо-, відеоконтроль місця	17

Контроль за вчиненням злочину	12
Негласне отримання зразків, необхідних для порівняльного дослідження	22

Додаток Б

Порівняльні таблиці положень нормативно-правових актів та пропонованих змін і доповнень до них

Таблиця Б.1

Порівняльна таблиця
положень Інструкції з організації взаємодії органів досудового розслідування
з іншими органами та підрозділами Національної поліції України в
запобіганні кримінальним правопорушенням, їх виявленні та розслідуванні,
затвердженої наказом МВС України від 07.07.2017 № 575 та пропонованих
змін і доповнень до неї

Редакція чинних положень	Нові пропоновані зміни та доповнення до положень
пункт 4 розділу II не містить абзаців 12-14	абзаци 12-14 пункту 4 розділу II: <i>«встановлення фінансових установ, через які могли здійснюватися операції; фіксація інформації про банківські рахунки, електронні гаманці та інші фінансові інструменти; виявлення та збереження електронних даних щодо фінансових операцій.».</i>
підпункт 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II: «керує діями інших	підпункт 1 абзацу 1 пункту 8 розділу II: «1) керує діями інших

членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;»	членів СОГ та відповідає за якість проведення огляду місця події; разом з іншими членами СОГ, залученими спеціалістами, запрошеними потерпілими, свідками та іншими учасниками кримінального провадження в установленому КПК України порядку фіксує відомості щодо обставин учинення кримінального правопорушення; вилучає речі і документи, <i>у тому числі електронні носії інформації, що можуть містити відомості про фінансові операції</i>, які мають значення для кримінального провадження, та речі, вилучені з обігу, у тому числі матеріальні об'єкти, придатні для з'ясування обставин, що підлягають доказуванню, забезпечує в установленому порядку їх належне зберігання для подальшого направлення для проведення судової експертизи; має право заборонити будь-якій особі перебувати на місці огляду або залишати його до закінчення огляду та вчиняти будь-які дії, що заважають проведенню огляду;»
--	---

Таблиця Б.2

Порівняльна таблиця
положень Положення про Департамент стратегічних розслідувань
Національної поліції України, затвердженого наказом Національної поліції
України від 23.10.2019 № 1077 та пропонованих змін і доповнень до нього

Редакція чинних положень	Нові пропоновані зміни та доповнення до положень
пункт 4 розділу II: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;»	пункт 4 розділу II: «4) здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) <i>майна, одержаного</i> злочинним шляхом;»
пункт 12 розділу III: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і використання	пункт 12 розділу III: «12) протидіє кримінальним правопорушенням з ознаками організованості в сфері господарської діяльності, земельних відносин і

державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванню) доходів, одержаних незаконним шляхом;»	використання державного майна, запобігання незаконному використанню надр та інших природних ресурсів, легалізації (відмиванню) <i>майна, одержаного злочинним шляхом;»</i>
пункт 17 розділу II: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом;»	пункт 17 розділу III: «17) вживає відповідно до чинного законодавства заходи, спрямовані на здобуття в інтересах підрозділів кримінальної поліції та органів досудового розслідування інформації про криміногенні процеси в злочинному середовищі, у сферах, що перебувають під його впливом, протиправну діяльність окремих осіб та злочинних угруповань, схеми легалізації (відмивання) <i>майна, одержаного злочинним шляхом;»</i>

Додаток В

Список публікацій здобувача за темою дисертації та відомості про апробацію результатів дисертації

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Булькач С.П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення допиту при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Юридична наука*. 2020. №3. Т. 2. С. 295–301.
2. Булькач С. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час призначення та проведення обшуку при розслідуванні злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *KELM (Knowledge, Education, Law, Management)*. 2025. № 8(76). С. 321–326.
3. Булькач С.П. Стан наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Національні інтереси України: науково-практичний журнал*. 2026. № 4 (21). С. 1145–1158.
4. Булькач С. П. Інституційна спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом можливостями слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України. *Актуальні питання у сучасній науці: журнал*. 2026. № 4 (46). С. 1806–1816.
5. Булькач С. П. Напрямки удосконалення правового забезпечення взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Успіхи і досягнення у науці: журнал*. 2026. № 4 (26). С. 106–115.

6. Булькач С. П. Особливості взаємодії слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України під час виявлення фактів легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наука і техніка сьогодні* (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка»): журнал. 2026. № 4 (58) 2026. С. 117–128.

7. Булькач С. П. Особливості взаємодія слідчих та оперативних підрозділів Національної поліції України на попередньому та підготовчому етапах реалізації матеріалів оперативної розробки що злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Наукові перспективи*: журнал. 2026. № 4 (70) 2026. С. 876–887.

Наукові праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Булькач С. П. Щодо стану наукової розробленості проблем взаємодії слідчих та оперативних підрозділів національної поліції України під час протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали X Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 16 бер. 2026 р.) до 60-річчя ДДУВС; у 2-х ч. Дніпро : Дніпров. держ. ун-т внутр. справ, 2026. Ч. II. С. 175–177.

2. Булькач С. П. Щодо впливу професійної підготовки працівників національної поліції на інституційну спроможність протидії легалізації (відмивання) майна, одержаного злочинним шляхом. *Advanced Technologies in Scientific Research: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 4th International Scientific and Practical Conference. International Scientific Unity. Rotterdam, Netherlands. May 13-15, 2026. S. 453–457.*

3. Булькач С. П. Особливості взаємодії органів досудового розслідування та оперативних підрозділів Національної поліції під час проведення спостереження за особою, річчю або місцем при розслідуванні

злочинів, пов'язаних з легалізацією (відмиванням) майна, одержаного злочинним шляхом. *Global Trends in The Development of Information Technology and Science: Collection of Scientific Papers with Proceedings of the 6th International Scientific and Practical Conference*. International Scientific Unity. Stockholm, Sweden. July 1-3, 2026. S. 175–177.